

T.C.

İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

MUSTAFA FEVZÎ BİN NUMAN'IN Mİ' RÂC-NÂMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Melike KAPICIOĞLU
(Y1212.250028)

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Türk Dili ve Edebiyatı Programı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Metin AKAR

Ekim 2017

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili ve Edebiyatı Tezli Yüksek Lisans Programı Y1212.250028 numaralı öğrencisi **Melike KAPICIOĞLU**'nun "**MUSTAFA FEYZİ BİN NUMAN'IN MİRAC-NAMƏ'Sİ**" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 27.09.2017 tarih ve 2017/24 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından **oybirliği** ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak **kabul** edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :31/10/2017

1)Tez Danışmanı: Prof. Dr. Metin AKAR

2)Jüri Üyesi : Doç. Dr. Hanife KONCU

3)Jüri Üyesi : Prof. Dr. İlhan ŞAHİN

Not: Öğrencinin Tez savunmasında Başarılı olması halinde bu form imzalanacaktır. Aksi halde geçersizdir.

ÖNSÖZ

Klasik Türk Edebiyatında, asırlar boyunca dil, biçim ve içerik yönünden adım adım mükemmelliğe ulaşan manzum ve mensur eserlerde, İslâmî unsur ve motiflerin rolü inkâr edilemez bir gerçektir. İslâmiyet'in habercisi olan Hz. Muhammed'in hayatının her safhası edebiyatımıza da yansımıştır. Mi' râc, işleniş itibariyle edebiyatımızda müstakil bir konu karakteri arz eder. Dîvânlarda, mesnevîlerde tertip özelliği olarak, mi' râc-nâmelerin/mi' râciyyelerin sayısı da çoktur.

Risâle-i Mir'âtü's-Şühûd fî Mes'eleti Vahdeti'l-Vücûd'un müellif ve müstensih hattı ile yazılan bir nüshasına rastlamadık. Müellifimizin torunlarıyla bire bir irtibat kuran Nuh Mehmet Güzel, bazı eserlerinin kendilerinin elinde olduğunu belirtmiştir. Ancak, tez konumuz olan kitabın bu kişilerde olup olmadığını öğrenemedik. Bu sebeple sadece matbu nüshadan yararlandık.

Çalışmamız sonuç bölümüyle birlikte beş bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde 19. yüzyılda yaşamış son dönem mutasavvıf şairlerinden olan Mustafa Fevzî bin Numan'ın hayatından, edebî şahsiyetinden ve eserlerinden bahsettik. Tezimizin konusunu teşkil eden Risâle-i Mir'âtü's-Şühûd fî Mes'eleti Vahdeti'l-Vücûd adlı eserini dil, üslup, tür ve şekil özelliklerini kapsayacak şekilde ele aldık ve örneklendirdik. Eserin içerisinde yer alan müellifimizin hikâyeleştirdiği seyr u sülûktan söz ettik.

İkinci bölümde Prof. Dr. Metin Akar'ın Türk Edebiyatında Manzum Mi' râc-nâmeler adlı eserinde belirlediği motifleri esas alarak, tez konumuz olan kitaptaki mi' râc-nâme içerisindeki motifleri belirledik ve beyit aralıklarını aktardık.

Üçüncü bölümde incelediğimiz eserin edebiyat tarihimiz içerisindeki yeri hakkında bilgilendirmede bulunduk.

Dördüncü bölümde, incelediğimiz eserin tasavvufî bir mi' râc-nâme olduğu sonucunu elde ettik.

Son bölümde ise Osmanlı Türkçesiyle yazılan eser içerisinde tezimizin kapsadığı metni transkripsiyon alfabesiyle Türkiye Türkçesine aktardık. Bir kısım beyitlerde bazı kelimelerin konuşma dilindeki şekliyle kullanıldığını gördük. Bunların aynen olarak tamir cihetine gitmedik.

Çalışmalarımız esnasında, manevî desteğini, bilgi ve yardımını benden esirgemeyen, hep yol gösteren saygıdeğer hocam Prof. Dr. Metin AKAR'a, bu süreçte hep yanımda olan aileme ve dostlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR	vii
ÖZET.....	ix
1.GİRİŞ	1
1. 1.Şairin Hayatı	3
1.2.Şairin Edebî Şahsiyeti	5
1.3.Şairin Eserleri	7
1.4. Risâle-i Mir'âtü's-Şühûd fî Mes'eleti Vahdeti'l-Vücûd	11
1.4.1. Tür ve Şekil Özellikleri.....	15
1.4.2. Dil ve üslup.....	17
2.MOTİFLER.....	19
3.ESERİN EDEBİYAT TARİHİ İÇİNDEKİ YERİ	25
4.SONUÇ.....	27
5.TRANSKRİPSİYONLU METİN	29
KAYNAKLAR	91
İnternet Kaynakları.....	92
EKLER.....	94
ÖZGEÇMİŞ.....	179

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı Geçen Eser
Bas.	: Basımevi
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Dr.	: Doktor
Ed.	: Edebiyat
Fak.	: Fakülte
H.	: Hicri
H.	: Hazreti
Prof.	: Profesör
s.	: Sayfa
s.a.s.	: Sallallahu aleyi vesellem
TDK	: Türk Dil Kurumu
Vb.	: Ve başkası ve başkaları ve benzeri ve benzerleri ve bunun gibi.
Yay.	: Yayınları
yk.	: Yaprak
Yrd. Doç.	: Yardımcı Doçent
yy.	: Yüzyıl

MUSTAFA FEVZÎ BİN NUMAN'IN MÎ' RÂC-NÂMESİ

ÖZET

Türklerin İslâmiyet'i kabul etmesinin akabinde sosyal, siyasal ve kültürel alanda pek çok değişim yaşanmış, bu değişim edebî alana da yansımıştır. İslâmiyet'in önemli bir yerini teşkil eden Hz. Muhammed'in hayatı ve mucizeleri de manzum ve mensur olarak ele alınmıştır. Mucizeler arasında mi' râc da önemli bir yerde durmaktadır.

Çalışmamıza konu olan eser, Risâle-i Mir'âtü's-Şühûd fî Mes'eleti Vahdeti'l-Vücûd, 19. yy'da yaşamış, Osmanlı'nın son dönem mutasavvıf şairlerinden Mustafa Fevzî bin Numan tarafından kaleme alınmıştır. Bu eserin bir bölümü tezimizin konusu olan mi' râc-nâme türünün bir örneğidir.

Çalışmamızda öncelikle müellifimizin hayatından, edebî şahsiyetinden ve eserlerinden bahsettik. Akabinde tezinin konusunu da içinde barındıran eseri dil, üslup, tür ve şekil özelliklerini de kapsayacak şekilde ele aldık. Müellifimizin hikâyeleştirerek anlattığı seyr u sülûktan söz ettik. Mevcut metni transkripsiyonlu bir şekilde Latin alfabesine aktardık. Mi' râc-nâme içinde yer alan motifleri ve bu motiflerin hangi beyitler arasında yer aldığını belirledik. Son olarak da tezin okunması esnasında kolaylık sağlayacağını umduğumuz için metnin aslını ekledik.

Bu çalışmamızın amacı, incelediğimiz eserin edebiyat tarihimizdeki yerini tespit etmek, edebiyat tarihinde adı ve eserleri hiç zikredilmeyen Mustafa Fevzî bin Numan'ın adını ve eserlerinden birini gün ışığına çıkarmaktır.

Anahtar Kelimeler: *Mi' râc, Türk Edebiyatı, Mi' râc-nâme, Mi' râciyye*

MUSTAFA FEVZÎ BİN NUMAN’S MIRAJNAMA

ABSTRACT

After Turkish people embraced Islam, there have been many changes in social, political and cultural life reflecting through the field of literature. Life of Hz Mohammed which is most basic subject in İslam was treated on poetical and prosaic manuscripts. Miraj has an important place between this literal works.

The literal work being subjected in our study is part of Risâle-i Mir’âtü’ş-Şühûd fî Mes’eleti Vahdeti’l-Vücûd which was written by sufi poet Mustafa Fevzî bin Numan. The work is also example of Miraj.

In our work, we first talked about our author’s life, his literary personality and his works, After that, we have analyzed in terms of language style and genre features. We made reference to “Seyr u Sülûk”. We transcribed the text into the Latin alphabet. We have determined which patterns involved in the couplets. We talked about the place of our work on literary history. Finally, we added the original text hoping that it would be easier to read the thesis.

The purpose of this study is to signify the place of this literary work in our literature history and to bring Mustafa Fevzi’s name and his work into light to which has not been given credit of its worth.

Keywords: *Miraj, Turkish Literature, Mirajnama, Mirajıyya*

TRANSKRİPSİYON LİSTESİ

ا (ā)	a, ā	ص	ş
ا (ā)	a, e, ı, i, u, ü	ض	ž, ḍ
ب	b, p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	‘
ث	ṯ	غ	ğ
ج	c, ç	ف	f
چ	ç	ق	q
ح	ḥ	ك	k, g, (ñ)
خ	ḫ	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	ẓ, ḍ	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, u, ū, ü, o, ö
ژ	j	ه	h, a, e
س	s	لا	la, lā
ش	ş	ی	y, ı, i, ī
		ء	’

1.GİRİŞ

Türklerin İslâmiyet'i kabulünden sonra, dinin insanlar tarafından anlaşılmasını kolaylaştırmak adına ve İslâm ahlâkının halk arasında yer edilmesini sağlamak için birçok dinî eser kaleme alınmıştır. Bu eserler arasında en çok işlenen konu ise İslâm dininin habercisi olan Hz. Muhammed'in hayatı ve mucizeleri olmuştur. Bu mucizeler içerisinde de en fazla ele alınan konu ise Mi'rac hadisesi olmuştur.

Mi'rac kelimesinin ıstılah manası olarak lügatlerde karşılaştığımız kelimeler ise "göğe çıkmak, uruc" tur. Ancak burada kastedilen rastgele bir yükseliş değil, umumiyetle Hz. Peygamber'in göklere yükselişidir (Akar, 1987). Mi'rac hadisesi Kur'an-ı Kerim'de İsrâ ve Necm Surelerinde geçen bazı âyetlerde yer almaktadır, fakat bizler mi'rac ile ilgili teferruatlı bilgiye hadislerden ulaşmaktayız.

Mi'rac hadisesini anlatan eserler edebiyatımızda İslâmiyet'i kabul ettiğimiz 9. yüzyıldan itibaren görülmeye başlamıştır. Mi'rac hadisesi, pek çok Türk şairi tarafından işlenmiştir. Bu hadiseyi ele alan eserlere "Mi'rac-nâme" adı verilmiştir. Mi'rac-nâme, örneklerinin fazla olmasından dolayı bir türün adı olmuştur. İslâmî Türk Edebiyatı'nın da önemli türlerinden biri olma özelliği kazanmıştır. Manzum Mi'rac-nâmeler üzerine çalışan Metin Akar, hece vezniyle yazılmış bilinen en eski Mi'rac-nâme'nin Süleyman Hakîm Ata'ya ait olduğunu belirtse de (Akar, 1987), daha sonra yapılan çalışmalarla Ahmed Yesevî'nin Mi'rac-nâme yazdığı tesbit edilmiştir. Süleyman Hakîm Ata, Yesevî'nin üçüncü halifesi olmasından dolayı ondan sonra yaşamış ve -en azından- yazmış olmalıdır. Bu bilgiye dayanarak, Ahmed Yesevî'nin, ilk Müslüman Türk mutasavvıfı olması dolayısıyla İslâmî Türk Edebiyatı'nın ilk mi'rac-nâme şairi olduğunu da söylemek, herhalde yanlış olmayacaktır (Temizkan, 2016). Türk edebiyatında mi'rac konusu gerek müstakil gerekse başka bir eser içerisinde çokça işlenmiştir.

XIX. yy da tarikat yaşantısıyla yetişen, Mustafa Fevzî Efendi Osmanlı'nın son dönem mutasavvıf şairlerindendir. Mustafa Fevzî bin Numan, mensubu olduğu

tarikata hizmet etmek gayesiyle eserlerini dinî-tasavvufî anlamda kaleme almıştır. Tarikat yaşantısı Fevzî Efendi'yi tasavvufî anlamda geniş bir irfana sahip olmasına vesile olmuştur. Tasavvufî konularda derin bilgisi yanında geniş bir kültüre sahip olan Fevzî Efendi'nin eserlerinin tamamı manzumdur. Beyitler arasına yerleştirilmiş ayet ve hadislerle zengin tasavvufî terimler eserlerini yer yer ağırlaştırmakla birlikte dili oldukça sade ve akıcıdır (Uzun, 2014). Müellifimiz Hoca Ahmed Yesevî'den itibaren pek çok tarikat şeyhi gibi düşüncelerini manzum olarak ifade etmiştir. Bundan dolayı Fevzî Efendi'yi bir Yesevî takipçisi sayabiliriz. Fevzî Efendi de Türk şeyhleri gibi şiirle irşad yolunu izlemiştir.

Çalışmamıza konu olan eser, Mustafa Fevzî Bin Numan'ın hicri 1320 yılında matbu olarak basılmış olan, “Risâle-i Mir'âtü's-Şühûd fî Mes'eleti Vahdeti'l-Vücûd” adlı eserinin içinde bulunan mi'râc-nâme bölümüdür. Eser yaklaşık 1250 beyitlik dinî-tasavvufî bir mesnevidir. Müellif, daha önce yazdığı Menâkıb-ı Ziyâiyye'de ele alınan bazı konuların özet halinde yeniden kaleme alınmış şekli olduğunu söyler. Ancak, kitap tevhid, tevhidin mertebeleri ve vahdet-i vücûd konusunda Nakşî-Hâlidî bakış açısını yansıtan bir ana bölümle 420 beyitlik mi'râciyye kısmından ibarettir. Ruhanî seyr ü sülûkün anlatıldığı bir bölümün ardından hâtîme ile sona eren eserde yer yer Arapça ve Farsça beyitlere rastlanmaktadır (Uzun, 2014).

Mustafa Fevzî Efendi ile ilgili bugüne kadar yapılan tezler aşağıda belirttiğimiz şekildedir:

1. M. Sâit BULUT, Mustafa Fevzi b. Nu'man'ın Mîzânü'l-İrfân'ı, 1-62 sayfaları arası, (Yayınlanmamış Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi İlahiyat Fak. Türk-İslâm Ed. ABD. Ankara, 1979.
2. Osman ATAR, Mustafa Fevzi b. Nu'man'ın Mîzânü'l-İrfân'ı, (Yayınlanmamış Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi İlahiyat Fak. Türk-İslâm Ed., Ankara, 1979.
3. Sâim TANRIKULU, Mustafa Fevzi b. Nu'man'ın Menâkıbü Haseniyye fî Ahvâli's-Seniyyesi, (Yayınlanmamış Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fak., Erzurum, 1997.
4. Bekir SEMERCİ, Mustafa Fevzi b. Nu'man'ın Risâle-i Mir'âtü's-Sühûd fî Mes'eleti Vahdeti'l-Vücûd'u, (Yayınlanmamış Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi İlahiyat Fak. Türk-İslâm Ed., Ankara, 1980.

5. Ali NACAR, Kitâbü İsbâti'l-Mesâlik fî Râbitati's-Sâlik, –Tarikat Yolunda Râbita ve Usulleri-, (Yeni Yazıya Çeviri), Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fak. İzmir, 1994.
6. Mahmut KANIK-Fatma Z. KAVUKÇU, Vahdet-i Vücûd Meselesi Mustafa Fevzi, (Çeviriyazı ve Türkçesi), Hece Yayınları, Ankara, 2003.
7. Zeki ERDEMCI, Mustafa Fevzi Efendi'nin Kitâbu İsbâti'l-Mesâlik fî Râbitati's-Sâlik Adlı Eseri, (Yayınlanmamış Lisans Tezi), Yüzüncü Yıl Üniversitesi İlahiyat Fak. Türk-İslâm Ed., Van, 2003.
8. Fikri AKBULUT, “Kâtip Mustafa Fevzî B. Numan'ın Hayatı Eserleri ve Tasavvufî Görüşleri”, (Yüksek Lisans Tezi), Van Yüzüncü yıl Üniversitesi, 2006.
9. Mehmet ŞAHİN, “Mustafa Fevzi Bin Numan'ın Hayatı Eserleri ve Dinî Edebiyatla İlgili Şiirleri”, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Ankara, 2006.

Tezimiz beş bölümden oluşmaktadır. Giriş bölümünde on dokuzuncu yüzyılda yaşamış son dönem mutasavvıf şairlerinden olan Mustafa Fevzî bin Numan'ın hayatından, edebî şahsiyetinden ve eserlerinden bahsettik. Tezimizin konusunu barındıran Risâle-i Mir'âtü's-Şühûd fî Mes'eleti Vahdeti'l-Vücûd adlı eserini dil, üslup, tür ve şekil özelliklerini kapsayacak şekilde ele aldık ve beyitlerle örneklendirdik. Eserin içerisin yer alan müellifimizin hikâyeleştirdiği seyr u sülûktan söz edip, hikâyede adı geçen kavramları şahıslaştırmamasından bahsettik. İkinci bölümde Prof.Dr. Metin Akar'ın Türk Edebiyatında Manzum Mi'râc-nâmeler adlı eserinde belirlediği motifleri esas alarak, eserde yer alan mi'râc-nâme içerisinde kullanılan motifleri belirledik ve beyit aralıklarını şema şeklinde gösterdik. Üçüncü bölümde incelediğimiz eserin edebiyat tarihimiz içindeki yeri hakkında bilgilendirmede bulunduk. Sonuç bölümünde, yaptığımız çalışmaları kısaca anlatıp, tespit ettiğimiz sonuçları aktardık.

Son olarak Osmanlı Türkçesiyle yazılan eser içerisinde tezimizin kapsadığı metni transkripsiyon alfabesiyle Türkiye Türkçesine aktardık. Bibliyografya kısmında ise, tezimizi yazarken kullandığımız kaynakları belirttik.

1. 1.Şairin Hayatı

Mustafa Fevzî Efendi, 1871/72-1924 tarihleri arasında yaşamış, Osmanlı'nın son dönem mutasavvıf şairlerindendir. Elimizdeki kısıtlı kaynaklardan edindiğimiz

bilgilere göre 1871/72 yılında Erzincan'ın Eğin ilçesinde doğan müellifimizin babasının adı Numan'dır. Mustafa Fevzî Efendi'nin hayatı hakkında bilgi veren kaynaklarda ailesi hakkında bilgi bulunmamaktadır. Kendi eserlerinde de ailesinden bahsetmemektedir.

Mustafa Fevzî Efendi'nin hayatının seyrini değiştiren olaylar çocuk denecek yaşta Huzur dersleri¹ veren saray dersiâmlarından Kasab-zâde Vâiz Efendi'nin doğuya çıktığı bir sefer sırasında müellifimizin doğduğu il olan Erzurum'a gelmesiyle başlar. Bu karşılaşmada Fevzî Efendi'nin zekâsından etkilenen Kasab-zâde Vâiz Efendi, babasının izniyle müellifimizi İstanbul'a getirtir. Fevzî Efendi, İstanbul'a geldiği sıralarda yedi yaşlarındadır (Şahin, 2006). Vâiz Efendi, müellifimizin bütün masraflarının sorumluluğunu alır ve Fevzî Efendi'nin mekteb-i ibtidâîye girmesini sağlar. Mustafa Fevzî Efendi ibtidâîye mektebinde aldığı ilk eğitimini tamamladıktan sonra saray ve huzur dersiâmlarından olan Kasab-zâde Vâiz Efendi'nin dersleriyle talim etmiş, saray terbiyesi ve ilmiyle yetişmiştir. Sarf, nahiv, fıkıh, akaid ilimlerini tamamladıktan sonra hocası, müellifimizin Kasımpaşa'da bulunan Bahriye Mektebi'ne kaydını yaptırır. Vâiz Efendi'nin askerî bir mektebi tercih etmesinin sebebi saray eşrafı ile kurduğu yakın ilişkiden kaynaklanmaktadır. Mustafa Fevzî Efendi, Bahriye Mektebi'ni Osmanlı Devleti'nin en hareketli savaş yıllarının yaşandığı zamanda tamamlar (Şahin, 2006). Müellifimiz tahsilini bitirdikten sonra hocasının kızı ile evlenir. Bu evliliğin ardından Bahriye Teşkilatı'nda kâtip olarak çalışmaya başlar. İş hayatında brîk² kâtipliğinden, kalyon kâtipliğine, daha sonra kolağalığı rütbesine kadar yükselir. Emekli olduktan sonra dört yıl İstanbul'da Lastikçi Murtaza Ticarethanesi'nde veznedarlık yapar. 2 Ağustos 1924³ yılında Draman'daki evinde vefat eder (İnal, 1969). Mustafa Fevzî vefatının ardından Edirnekapı-Eyüp yolu üzerindeki Mustafa Paşa Tekkesi yanına defnedilir. Kabri

¹ “Ramazan ayında padişahın huzurunda yapılan tefsir derslerinin adıydı “Huzur Dersleri.” Ramazan’a ve saraya has bu âdet, padişahın huzurunda her ders değişen 1 mukarrir ve karşısında 7 ile 15 arasında sayısı değişen muhataplarının Kadı Beyzâvî Tefsiri’ni okumalarından ibaretti. Huzur derslerini ilk ihdas eden Osman Gazi, resmî bir saray âdeti hâline getiren de Sultan 1. Murat Hüdavendigar’dır. İlk sistemli uygulaması ise Sultan 3. Mustafa tarafından başlatılmıştı. İlk huzur dersleri Sultan 3. Mustafa’nın huzurunda 1759 senesinde yapıldı”. Şimşek Mahmut Sami, *Padişahlara Diz Çöktüren Huzur Dersleri*, 29 Ağustos 2010, Yeni Şafak.

² İki direkli, donanmış gemi. *Brîk* İngilizce bir kelimedir. Osmanlı Devleti donanmasında kullanılan gemilerde çalışanların hesaplarının tutulduğu birime *Brîk Kâtipliği* denilirdi. Şemseddin Sami, *Kâmûs-i Türkî*, İstanbul, Sahhaflar Kitap Sarayı, 2008, s.291.

³ Kaynaklarda vefat tarihi hakkında farklılıklar bulunmaktadır. Mezar taşı üzerindeki vefatı Hicri 1344’ü olarak görünmektedir. Hüseyin Vassâf’ın, *Sefine-i Evliyâ* adlı eserinde Mustafa Fevzi bin Numan’ın vefatını Hicri 1343 olarak kayda almıştır, bizler de bu tarihi esas almayı daha uygun gördük.

daha sonra torunu Numan Erdem tarafından Mustafa Paşa Tekkesinden Edirnekapı Şehitliği'ne nakledilir.

İlk hocası olan Kasab-zâde Vâiz Efendi sayesinde müridi olduğu Nakşibendî-Hâlidî şeyhi Ahmed Ziyâeddin Gümüşhânevî ile tanışır ve müellifimiz on beş yıl kadar şeyhine hizmet eder. Mustafa Fevzî, Gümüşhânevî'nin vefatından sonra yerine geçen Kastamonulu Hasan Hilmi Efendi'den yarım kalan manevî yolculuğunu tamamlar ve hilâfetini alır. Mustafa Fevzî Efendi hilâfet aldıktan sonra, mensubu olduğu tarıkata hizmet etmek gayesiyle eserlerini yazmaya başlar (Şahin, 2006)

Hüseyin Vassaf'ın *Sefîne-i Evliya* kitabında müellifimizin dürüst, âlim, ârif, âşık ve şair mizaçlı bir kişiliğe sahip olduğu söylenir (Vassaf, 1999).

1.2.Şairin Edebî Şahsiyeti

Mustafa Fevzî Efendi ilk yazdığı eserlerinde ve makalelerinde Fevzî ve Mustafa Fevzî isimlerini kullanmıştır. 1909-1919 yılları arasında yayımlanan *Cerîde-i Sûfiyye* dergisinde yazdığı makalelerinin tamamında Mustafa Fevzî ismini kullanmasına rağmen kitaplarında Mustafa Fevzî bin Numan ismini tercih etmiştir:

“Çünkü temsilim tamâm oldu ahî

Bir duâ ister bu dem Fevzî dahi” (Numan, H.1320)

Böyle yapmasının sebebini Gümüşhaneli dergâhının son postnişini Tekirdağlı Mustafa Fevzî Efendi ile karıştırılmamak olduğu şeklinde açıklamıştır. Mustafa Fevzî Efendi yaptığı meslekten dolayı tarikat mensupları tarafından ‘kâtip’ unvanı da almıştır (Uzun, 2014). Buna karşın eserlerinde bu unvanını hiç kullanmamıştır.

Tarikat yaşantısı Fevzî Efendi'yi tasavvufî anlamda geniş bir irfana sahip olmasına vesile olmuştur. Tasavvufî konularda derin bilgisi yanında geniş bir kültüre sahip olan Fevzî Efendi'nin eserlerinin tamamı manzumdur. Beyitler arasına yerleştirilmiş âyet ve hadislerle zengin tasavvufî terimler eserlerini yer yer ağırlaştırmakla birlikte dili oldukça sade ve akıcıdır (Uzun, 2014).

Hoca Ahmed Yesevî'den itibaren pek çok tarikat şeyhi düşüncelerini manzum olarak ifade etmişlerdir. Mustafa Fevzî Efendi de müritlerinin eğitiminde şiir sanatından yararlanma yöntemini kullanmıştır. Bu yol bizin edebiyat ve tasavvuf tarihimizde ilk defa Hoca Ahmed Yesevî tarafından kullanılmıştır. Daha sonra Mevlâna Celâleddîn (1207-1273), Sultan Veled (1226-1312), Ulu Ârif Çelebi (1272-1320), Yunus Emre

(1238-1320), Said Emre (XIII-XIV yy.), Hacı Bayrâm Veli (1352-1429), Gülşehrî (XIV yy.), Âşık Paşa (1272-1334), Seyyîd Nesîmî (ö.1404, 1417), Ak Şemseddin Mehmed (Bayramî) (1389-1459), Eşrefoğlu Rumî (Kadirîyye'nin Eşrefîyye kolu) (ö.1469), Şeyh Ömer Rûşenî (Halvetî) (ö.1486), Abdürrahim Tîrsî (ö.1519), Ümmî Sinân (Halvetîyye'nin Sinânîyye kolu) (ö.1568), Ahmed Sârbân (Melâmî-i Bayrâmîyye) (ö.1545), Seyyîd Seyfullâh (Halvetî) (ö.1601), Aziz Mahmud Hüdâyî (Celvetî) (ö.1628), Akkirmanlı Nakşî (Halvetî Şeyhi) (ö.1651), Oğlanlar Şeyhi İbrâhîm Efendi (Celvetî Şeyhi) (ö.1655), Gaybî Sunullâh (1615?-1663?), Mısırlı Niyâzî (1618-1694), Şeyh Gâlib (1757-1799) gibi şeyhler de aynı yolu izlemişlerdir.

Hüseyin Vassâf, Mustafa Fevzî Efendi'nin tasavvufî yönüne işaret ederken şunları dile getirmektedir:

“Dindâr ve gâyet gâyet-kâr olup, Hz. Şeyh-i Ekber Efendimizin meslek-i şerîfine sâlik ve vahdet-i vücûd zevkine mâlik idi. Cerîde-i Sûfîyye'de vahdet-i vücûda dair neşr eylediği makâlât, pek ârifâne ve âşıkânedir. İhvânının da bu zevke âşînâ birer merd-i rûşenâ olmasına pek bâhiş-kâr olup, mutaassıblara meydan okurdu...” (Vassaf, 1999)

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde yaşayan Mustafa Fevzî Bin Numan, kısa sayılabilecek hayatında, Sultan Abdülaziz (1861-1876), V. Murad (1876-1876), II. Abdülhamid (1877-1909), V. Mehmet Reşat (1909-1918) ve Sultan Vahdeddin (1918-1920)'in yönetimlerini ve Cumhuriyet'in ilk yıllarını görmüştür. Bu dönem, siyasî istikrarsızlıkların ve sosyal çatışmaların arttığı bir döneme tekabül eder. Islahatların art arda gelmesi, devletin devamlılığını korumak adına yapılan çalışmaların yanı sıra birçok alanda da değişikliğe neden olmuştur. Böyle bir dönemde edebî alanda da değişimler meydana gelmiştir. Bu dönemin müellifleri, ilk yıllar da imparatorluğu ayakta tutacak her çareye başvurmuş; yaşlı, genç hemen bütün vatanseverler, Osmanlı İttihadı veya İslâm birliği gibi idealler uğrunda eserler vermişlerdir. Fakat hâdiseler, millî kurtuluşun ancak millî imanla mümkün olabileceğini meydana koyunca, genç Türk edipleri, Türk milletinin istikbâlini millî birlikte ve millî imanda bulmuşlardır (Banarlı, 1983).

Bu dönemde Dîvân edebiyatındaki ağır dil yerini halk dilinin kullanılmasına bırakmış, dilde sadeleşmeler ve hece vezni kullanılmaya başlanmıştır. Bu cereyan, âşık tarzı söyleyişle, şehirlerde gelişen halk dilinin ve Dîvân tarzı söyleyişin birleşmesinden doğan bir harekettir. Öteden beri, yer yer ve zaman zaman nesir dilinde de görülen sadelik ve sadeleşme temayülleri ile birlikte, bu cereyana, Türk

edebiyatının, herhangi bir dış tesire kapılmadan, kendi iç olgunlaşmasından ve gittikçe yerleşmesinden doğan bir hareket demek de aynı ölçüde doğrudur (Banarlı, 1983).

Bu gelişmelerin ardından Mustafa Fevzî Bin Numan fikirlerini, dönemin dergilerinden olan *Cerîde-i Sûfiyye*'de yazarak dile getirmiştir. Tasavvuf ağırlıklı dergilerin en uzun ömürlüsü olan *Cerîde-i Sûfiyye*, dergicilik anlamında sadece tasavvufî meselelerin ele alındığı bir mecmua olmayıp dinî, ahlakî ve edebî konulara da yer vermiştir.

Böyle bir süreçte Fevzî Efendi, eserlerini dönemin edebî gelişmelerine paralel olarak ele almış ve şiirlerinde dinî-tasavvufî konuları işlemeye devam etmiştir. Şiirlerinin içeriği sebebiyle Dinî-Tasavvufî Türk Edebiyatı içerisinde kendine bir yer edinmiştir.

Dinî-Tasavvufî Türk Edebiyatı Dönemi'nin önemli temsilcilerinden olan Mustafa Fevzî Bin Numan hakkında tasavvuf kaynaklarında yer alan bilgi yeterli değildir. Yazılarının temelini Vahdet-i vücuda dayandıran Fevzî Efendi tek gerçekliğin Hakk'ın varlığından ibaret olduğunu anlatmayı hedeflemiştir. Mustafa Fevzî Efendi hakkındaki ilk kaynak ve ilk inceleme Hüseyin Vassaf'ın *Sefîne-i Evliyâ*'sıdır. Burada Mustafa Fevzî Efendi'nin eserlerinden şu şekilde bahsedilir:

“Neşr-i âsâra da meyli olup, sekiz kadarını bastırmış idi. Menâkıb-ı Ziyâiyye diye Gümüşhâneli merhum için yazdığı manzum eserin birinci kısmı, tercüme-i hal ve menâkıb-ı âli'l-âl Hz. Ziyâeddîn'e ait idi. İkinci kısmı, râbîta ve âdâb-ı tarîkata ait bir eser-i manzûmdur. Menâkıb-ı Haseniyye namıyla şeyhi Hasan Hilmi Efendi merhum hakkında yazdığı eser dahi şâyân-ı nazardır. Adüvv-i ekber-i dîn-i Muhammedî olan Abdullah Cevdet'e karşı reddiye makamında yazdığı İzhar-ı Hakikat şâyân-ı iltifat bir eserdir. Gayr-ı matbu âsârı da varmış.” (Vassaf, 1999).

Sefîne-i Evliyâ'da sekiz eserinin basıldığının söylenmesine rağmen üç eserinin ismi verilmektedir. Bununla birlikte basılmayan eserlerinin de olduğu belirtilmekte, fakat bu eserlerin isminden bahsedilmemektedir.

1.3.Şairin Eserleri

Hediyetü'l-Hâlidîn fî Menâkıb'ı Kutbi'l-Ârifîn Mevlânâ Ahmed Ziyâüddîn bin Mustafa el-Gümüşhânevî (İstanbul, 1313):

Eser, Gümüşhânevî'nin vefatından yaklaşık iki yıl sonra 165 sayfa olarak yayımlanmıştır. İki bölümden oluşan eserin ilk bölümünde Gümüşhânevî'nin hayatı

ve menkıbeleri, ikinci bölümünde tarikat adabı üzerinde durulmuştur. Bu eser, Menâkıb-ı Ziyâiyye olarak da anılır.

Risâle-i Mir'âtü's-Şühûd fî Mes'eleti Vahdeti'l-Vücûd (İstanbul, 1320):

1568 beyitlik dinî-tasavvufî olan bu eser, tezimizin ana konusu olduğundan ilerleyen bölümlerde bu eser hakkında ayrıntılı bilgi verilecektir.

Menâkıbü Haseniyye fî Ahvâli's-Seniyye (İstanbul, 1323):

Eser, 48 sayfadır. Kastamonulu Hasan Hilmi Efendi'nin hayatı ve menkıbelerini içermektedir. 800 beyitten fazla olan kitap, Hasan Hilmi Efendi'nin kerametlerini anlatmaktadır. Eserin son bölümü mensur olarak neşredilmiştir.

İsbâtî'l-Mesâlik fî Râbitati's-Sâlik (İstanbul, 1324):

Tamamı manzum olan eser 70 sayfadan oluşur. Müellifin ifadesiyle, “Menâkıb-ı Ziyâiyye 'nin birinci kısmının ikinci cüz'ü” olan eserde, Nakşiliğin Hâlidîyye kolunda zikrin nasıl yapılacağını ve rabîta meselesini geniş bir şekilde anlatmıştır (Uzun, 2014). Ayrıca İmam-ı Gazzâlî, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, Ubeydullah Ahrâr, Tâceddin Osmânî, Molla Câmi, İbn Kemâl, İsmâil Hakkı Bursevî gibi büyük âlimlerin görüşlerine yer verdikten sonra tarikatın 8 esasını kısaca anlatmıştır.

Mîzânü'l-İrfân (İstanbul, 1325):

Eser 270 sayfa ve 15 bölümden meydana gelmektedir. Kitabın üzerinde “Kitâb-ı Ziyâiyye'nin ikinci kısmı” ibaresi bulunur. Eserde dünya ve âhiret hayatından ve mürşid-i kâmilin özelliklerinden bahseder. Kitabın içinde râbîta, tarikata dair çeşitli terimler, şeriât, hakikât, marifetle ilgili bilgiler ve bazı ayet ve hadislerin açıklamaları yer almaktadır.

Şümûsü's-Safâ fî Evsâfi'l-Mustafa (İstanbul, 1331):

Hiz. Peygamber (s.a.s.) hakkında dönemin birtakım mecmualarında yer alan saygısız ifadeler ve maksatlı beyanlara cevap olarak kaleme alınmıştır. Peygamber Efendimizin hayatı, hicreti, şemâil ve hilyesine dair bilgiler veren mesnevî tarzındaki eser, yaklaşık 900 beyitten meydana gelmektedir. Bu eserinde müellifimiz, klasik edebiyatımızda şimdilik bilinen tek örneği *Nahîfî*'ye ait olan “Hicretnâme” türünde 300 beyitlik bir diğer edebî örnek ortaya koymuş, ayrıca yaklaşık 300 beyitlik yeni bir hilye meydana getirmiştir.

İzhâr-ı Hakikat (İstanbul, 1331):

Eser, Abdullah Cevdet'e reddiye mahiyetinde kaleme alınmıştır. Hüseyin Vassaf, bu eserden, *Sefine-i Evliya* adlı eserinde “*Adüvv-i ekber-i dîn-i Muhammedî olan Abdullah Cevdet'e karşı reddiye makâmında yazdığı Izhâr-ı Hakikat şâyân-ı iltifât bir eserdir.*” şeklinde bahsetmektedir.

Orduya Arzuhal (İstanbul, 1331):

Yirmi altı sayfadan oluşan eserin tamamı manzumdur. Konusu bakımından incelendiği zaman ise sırasıyla askerlik, şehitlik ve gaziliğin öneminin vurgulandığı, İslâm dininin on dört asır evvelden bugünlere nasıl zorlu mücadelelerden sonra nasıl geldiği anlatılmaktadır.

Bunların dışında müellifimizin üç tane yayımlanmamış eseri bulunmaktadır:

Risâle-i Ziyâiyye (Kitâb-ı Ziyâiyye):

Mustafa Efendi, *Risâle-i Ziyâiyye*'yi üç kısım olarak tasarladığını, birinci kısmının *Risâle-i Mir'âtü's-Şühûd fî Mes'eleti Vahdeti'l-Vücûd, Kitâbü İsbâtî'l-Mesâlik fî Râbitati's-Sâlik* ve *Rehber-i Zâkir*; ikinci kısmının *Mîzânü'l İrfân*; üçüncü kısmının ise *Hilye-i Sâdât* adlarındaki kitaplarından oluşacağını söyleyen Mustafa Efendi bu kitabı toplayıp bastıramamıştır.

Hilye-i Sâdât:

Hilye-i Sâdât adlı bu eserde müellif hattı olup tamamı manzumdur. Bu kitap silsile-i şerifte olan zatların menkıbelerini anlatmaktadır. Eser Hazret-i Cebrâil Aleyhi's-selâm bahsiyle başlar, sonra Peygamber Efendimizin doğumu, göğsünün yarılması, peygamber olarak gönderilişi, vasıfları, mirâc hadisesi, hicreti, hilye ve şemâili, bazı ahlâkî özellikleri ve giyim kuşamı gibi konulara yer verilmektedir. Bununla birlikte Sıddık-ı A'zam, Selmân-ı Fârisî ve Ziyâiyye'nin Hâlidî kolunun sâdâtlarının menkıbeleri ile şemâilleri konu edilmektedir. Bunlar anlatılırken de aralarda menkıbelerle ilgili kasideler yer almaktadır (Akbulut, 2006).

Rehber-i Zâkir:

Eserin tamamı mazmundur. Bu eserde, Nakşiliğin Hâlidîyye kolundan gelen meşâyihin hilye ve şemâlini anlatılır.

Mustafa Fevzî Bin Numan'ın bahsi geçen eserlerinin yanı sıra, tasavvuf edebiyatının en önemli mecmualarından biri olan Cerîde-i Sûfiyye dergisinde de makaleleri ve şiirleri yayımlanmıştır.

Cerîde-i Sûfiyye

Cerîde-i Sûfiyye II. Meşrutiyet'in ilânından sonra yayımlanan din-tasavvuf ağırlıklı dergilerin en uzun ömürlüsüdür. Dergi 1909-1919 tarihleri arasında 161 sayı çıkarmıştır. Cerîde-i Sûfiyye dergisinin diğer dinî dergilerden en belirgin farkı, tarikat meselelerine daha geniş yer vermiş olmasıdır (Kara, 2014). Derginin tarikat meselelerine geniş yer vermesi, müellifimizin o dönem tasavvuf ve tarikat hakkındaki düşüncelerini dile getirmesine yardımcı olmuştur.

Mustafa Fevzî bin Numan, Cerîde-i Sûfiyye dergisinde yazıları yayımlanmış ve bir dönem derginin baş muhabirliğini yapmıştır. Dergide, Mustafa Fevzî Efendi'nin şiirleri, makalelerinin yanı sıra çeşitli ayet ve hadisleri açıkladığı yazıları bulunmaktadır. Dergide çıkan yazılarının başlıkları şu şekildedir:

Rüyetullah Câiz midir?, Şerh-i Sadr-ı Muhammedî Hakkında Papaz Mayor'a Cevap, Atvar-ı Fıtrat ve Tavr-ı Nübüvvet I-II, İnsan Nedir?, Vahdet-i Vücûd, Ulviyât-ı İslâm Makâleleri, Tarîk-ı Vahy ü İlham, Cebel-i Nûrda, Meşher-i Re's-i Şerîf Cenâb-ı Hüseyin'e Karşı (şiir), Mazmun-i Hasbihâle İmtisâl I-VII, Leyle-i Vilâdet-i Hazret-i Risâletpenâhî, "Kitâb-ı Tereddî" Hakkında Reddiye I-III, Tefrika-i İhvan Mûcib-i Takviye-i Adâvettir, Re'sül Hikmeti Mehâfetullah, Müslüman Yalancı Olmaz, Nağme-i Len Terânî (şiir), Hazret-i Şâh-ı Nakşibend (şiir), Yalancılık Bir Âr-i Azîm ve Hulk-i Leîmdir, Makâlât, Vilâdetde Asıl Olan Fıtrat-ı İslâmiyye, Ramazan Şehr-i Ümmettir, İ'câz-ı Kur'ân Hakkında Hasımın Şehâdeti, Kerâmât-ı Evliyânın Sıhhati Hakkında Bir Mutâlâa, Medîne-i Münevvere'de Huzûr-i Hazret-i Risâletpenâha Takdim Edilen İstişfâ'nâme Sûretidir, Mucâhedât-i Dîniyyeden I-II, en-Nehdatü'l-Osmâniyye Hitâbesi Tercümesi I-III⁴, Râbîta-i İslâmiyye, Âlem-i İslâma Umûmî Bir Hitâb, Rûhun Felsefesi yâhut Ser-güzeşt-i Rûhânî, Felsefe, Enver Paşa Hazretleri'ne (şiir), Dinde Hakîkatle Hurâfât, Derviş Ta'at Efendiye Cevap, Tarîk-i Hidâyete Vusûl için Ehline Râbîta Lâzımdır, Muhtekir Ahd-i İlâhîyi Nakz etmiştir, İsticlâl-i

⁴ Mevlânâ Hâlid Hazretlerinin birâderzâdesi Es'ad Sâhib Efendiye ait olan bu Arapça metni, Mustafa Fevzî Efendi şeyhi İsmail Necati Efendi'nin isteğine binaen Türkçeye tercüme etmiştir. Bu Arapça metinde bazı Osmanlı padişahları övülmekte ve onlardan sadır olan bazı menkıbelere yer verilmektedir.

Rikkat ve Şefkat, İsticâbe ve İstişfâ', Emr-i bi'l-Ma'rûf ve Nehy-i ani'l-Münkerin Terki ve Onun Neticesi, Mü'min Farmason Olamaz, Garbiyyûna Taklid ve İstinâd Belâsı, İctimâiyyâtta Düstûr-i Muhammedî, Ben Ehline Söylüyorum: Ehil Olmayan Dinlemesin, Mü'min-i Hâlis İdlâl Edemez Fakat Münâfık İğfâl Eder, Hayasızda Din Aranmaz, İmân Hayânın Esâsıdır Hayâ da İmânın Mikyâsıdır, Müslümanlıkta Kadınlık ve Tesettür.

1.4. Risâle-i Mir'âtü's-Şühûd fî Mes'eleti Vahdeti'l-Vücûd

Mustafa Fevzî b. Numan'ın *Risâle-i Mir'âtü's-Şühûd fî Mes'eleti Vahdeti'l-Vücûd* adlı eseri tezimizin konusunu da içinde barındıran kitabıdır. Bu eser 1320 yılında İstanbul'da Ahmet İhsan Matbaası'nda basılmıştır. Müellifimiz, eserin, Menâkıb-ı Ziyâiyye'de ele alınan bazı konuların özeti hâlinde yeniden kaleme alınmış olduğunu söyler. Kitap tevhidin mertebeleri ve vahdet-i vücûd konusunda Nakşî-Hâlidî bakış açısını yansıtan bir ana bölümle birlikte 420 beyitlik mi'râciyye kısmından ibarettir (Uzun, 2014). Eser, ruhânî seyr ü sülûkün yani dervişin kendi mi'râcının anlatıldığı bölümün ardından hâtime ile sona erer. Kitabın sonunda Beyşehirli Hoca Ahmed Şâkir Efendi'nin yazdığı bir takrîz yazısı bulunmaktadır.

“E'âzım-ı 'ulemâ-yı fihâm u efâhim-i fuzalâ-yı 'izâmdan ve fâtiğ ders-i âm u mucîzlerden fâzıl-ı mütebahhir u 'ârif-i nihrîr Beyşehirli faziletli hoca Ahmed Şâkir Efendi Hazretlerinin takrîz-i 'âl-i fâzılânelidir.”

Risâle-i Mir'âtü's-Şühûd fî Mes'eleti Vahdeti'l-Vücûd 1568 beyitlik dinî ve tasavvufî içerikli manzum eserdir. Kitabın kapağında müellifimiz eserin içeriği ile ilgili şu bilgileri vermektedir:

“Merâtib-i tevhîd-i kibriyâ ve mi'râc-ı şâh-ı enbiyâ ve seyr ü sülûk-i evliyâ ve ıstılâhât-ı sûfiyyeye dâir nûkât ve mezâyânın izâhı ve beyânı zımında şerî'at ve tarîkat ve hakikat ve ma'rifetin tasrîh ve temsîli ve mi'râc-ı ruhanî ve kemâlât-ı insânî ve bilhassa elsîne-i mutasavvifede mütedâvil ve meşhûr olan vahdet-i vücûd mes'ele-i mühimmesinin ve erbâbının tahkîk ve şeriât-ı garrâya tevfiği ve mukallidlerinin red ve tekzîbi ve ona müteferriâ mevâdd beyânındadır.”

Tezimiz, Mustafa Fevzî Efendi'nin Risale-i Mir'âtü's-Şühûd fî Mes'eleti Vahdeti'l-Vücûd kitabının Temsîl-i Mi'râc-ı Rûhânî-Be-Mi'râc-ı Cismânî-i Nebevî adlı bölümden sonrasını kapsamaktadır.

Metnin bundan sonraki bölümleri mi‘râciyyeden ve seyr ü sülûkün anlatıldığı kısımlardan oluşmaktadır. Fevzî Efendi, mi‘râc hadisesini anlatmadan önce okuyucuya mi‘râcdan bazı kelâmlar söylediğini ve manevî mi‘râcî temsil ettiğini söyleyip, peygamberin mi‘râc’ını anlatmaya başlamıştır.

“Çünkü mi‘râcdan kelâmlar söyledim

Ma‘nevî mi‘râca temsîl eyledim” (Numan, H.1320, s.43)

Peygamberin mi‘râcını anlattığı bu bölümlerin arasına na‘t ve kasideler serpiştirmiş ve daha sonra kaldığı yerden devam etmiştir. Müellifimiz, mesnevî metni dışındaki manzumelerde başlık kullanmamıştır. Fevzî Efendi, duygularının üst seviyelere çıktığı bölümlerde salavat beyitleri kullanmış, başlık kullanmamayı tercih etmiştir. Başlık yazmadığı na‘t ve kasidelerde de farklı aruz kalıpları görülmektedir.

Eserde Ebû Bekir Kânî⁵’nin na‘tına tahmis yazmıştır. Bu tahmiste, aruzun “mefâîlün mefâîlün mefâîlün” kalıbı kullanılmıştır.

“Şekâvet mahv olub gitse bu Fevzî cürm ile kâ‘im
Giriftârım sabâh-ı hasrederek gaflet ile nâim”

“Güneh-kârım ‘usat-ı ümmet içre pek de ednâyım
Şefâ‘at mücrime dirler meseldir söylenir dâ‘im”

“Kulun Kânî de bir sâ‘il gedâdır yâ Resûl’ullâh” (Numan, H.1320, s.50)

Fevzî Efendi, eserinde tasavvuf felsefesinin temel konularını esas almıştır. Görüşlerini temellendirirken ayet ve hadislerden alıntılar yapmış, mensup olduğu tarikat büyüklerinden referanslar vermiştir. Tarikat şeyhlerinin kitaplarını okumaya teşvik etmiştir. Eserinin anlaşılmasını ön planda tutan Fevzî Efendi sanatlı ağır bir dil kullanmak yerine sade ve anlaşılır bir dille yazmayı tercih etmiştir. Eserlerinde Arapça ve Farsça terkipler kullanan müellifimiz bu eserinde de aynı yolu izlemiştir.

“Var Ziyâsi’ye kitabından oku

O kitâbda söylenilmiştir kamu” (Numan, H.1320: s.42)

“Yâ ilâhî ümmeti va ümmeta

Vahşetâ vâ‘arbatâ vâ dehşetâ” (Numan, H.1320: s.55)

⁵ XVIII. Yüzyıl Divan Edebiyatı şâir ve nesir yazarlarından olan Tokatlı Ebû Bekir Kânî Efendi 1711-1791 yılları arasında yaşamıştır. İlyas Yazar, *Kânî Dîvânı*, Ankara, 2012, s.3

“Amen’er-Resûlu⁶ idi âyetleri

Anda mezkûr mü’minin devletleri” (Numan, H.1320: s.56)

Müellifimiz metinde salavat beyitlerini beş defa tekrarlamıştır. Mesnevîlerin içinde yeni bir bölüme veya fasla geçerken kullanılan bu beyitler Hz. Muhammed’e saygılarını göstermek amaçlı yazılan salavat beyitleridir. Gelenek haline gelen bu usul müellifimizden önce de örnekleri mevcuttur.

“Sellemû salî ‘alâ nûrû‘l-mübîn

‘Azzamû âlen ve sahben ecmâ‘în” (Numan, H.1320, s.43, 48, 53, 62,79)

“Bunların ışıktır hatm olsun kelâm

Vir salavat Mustafa’ya ve‘s-selâm”⁷

“Ger dilersiz bulasız oddan necat

Aşk ile şevk ile edün es-salât” (Çelebi, 1980, s.381)

XVIII. yy. Nâyî Osmân Dede’nin Mi‘râciyyesi’nde de görüldüğü gibi diğer dinî mesnevîlerde tekrar beyitleri mevcuttur. Bu beyit mesnevînin beş yerinde tekrar edilmiştir.

“Aşk hubbı Zâtına kıldı salât

Es-salât ey mazhar-ı Zât es-salât” (Akar, 1981, s.9)

Süli Fakih tarafından XIV. yy.da yazılan “Yusuf ve Zeliha” adını taşıyan eserde, Zeliha’nın Yusuf’a varmasını anlatan faslın sonunda şöyle bir beyite rastlanmaktadır.

“Diler isen sözde fayda bulasın

Aşk ile bir hoş salâvât veresin” (Kocatürk, 1964, s.151)

Mustafa Fevzî b. Numan mi‘râciye bölümün bitiminde seyr ü sülûk kısmı başlamadan Peygamber’den yardım istediği bir kaside mevcuttur. Aşağıdaki kıtâ bu şiirden alınmıştır.

“İnâyet kıl senin vasfın seninle dâstân olsun

Senin medhinde a‘zâ-yı vücûdum hep lisân olsun”

“Egerçi sâha’-i fikrim kapandı yâ Resûlu’llâh

Nazar kıl levha-i kalbim açulsun gül-istân olsun” (Numan, H.1320, s.62)

⁶Bakara, 2/285: Peygamber, Rabbi tarafından kendisine indirilene iman etti, müminler de (iman ettiler). Her biri Allah’a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine iman ettiler. “Allah’ın peygamberlerinden hiçbirini arasında ayırmayız. İşittik, itaat ettik. Ey Rabbimiz affına sığındık, dönüş sanadır.” dediler.

⁷ Süleyman Çelebi, Aksaraylı İsa “Dağıstan-ı İsmâil”, 06 Mil. A. 3881 yk. 65b

Müellifimiz “*Der Beyân-ı Zübde-i Sülûk Rûhânî*” başlığı altında seyr ü sülûka güzel bir misâlim var diye çağrı ile başlamıştır. Mutasavvıf bir şair olan müellifimiz tasavvufî konuları ele alırken kelimelerin gerçek mânâlarının dışında mecaz anlamlarıyla kullanmıştır. Tasavvuf dili sanat dilinin dışında bir dildir. Mutasavvıfların farklı yorumlamalarına veya okuyucunun yanlış anlaşılmasının önüne geçebilmek adına metnin sonunda dipnotlar düşmüştür. Bu dipnotlar böylece farklı yorumların önünü kesip, metnin anlaşılmasına ışık tutmaktadır. Bu dipnotların şaire mi ait yoksa yayınevinin mi eklemeleridir bilmiyoruz. Elimizde bulunan kitapta bu şekilde geçmektedir. 16.yy. da yazılan, Vâhidî’nin “Menâkıb-ı Hâce-i Cihân ve Neticei Cân” adlı mesnevîsi, Yunus Emre’nin “Çıktım Erik Dalına” ile başlayan şathiyesi gibi tasavvufî metnin farklı yorumlandığını görüyoruz. Müellifimiz de dipnot düşerek yanlış anlamalardan bizleri uzaklaştırıyor metne farklı anlamlar vermemizin önüne geçiyor. Mustafa Fevzî, metinde rûhânî yolculuğu bir hikâyeye dönüştürmüştür ve bu hikâyedeki kavramları şahıslastırmıştır. Bu şahıslar şu şekildedir:

Ruh: Emir âleminde olan iyi huylu bir erkeği temsil eder. Kalp adı verilen çocuğun babası ve nefis adlı kötü huylu kadının kocasıdır.

Nefs: Halk âleminde olan kötü huylu bir kadını temsil eder. Bu kötü huylu kadının en bariz özelliği âsi olmasıdır.

Kalp: Göğsünde korunması gereken iman cevheri olan, iyi huylu ruhun ve kötü huylu olan nefsin çocuğudur.

Akıl: Ruhun danışmanı aynı zamanda veziridir. Allah katında erdem sahibi olan gerçek kulları temsil eder.

Tevfik: Allah katındaki yüksek vasıflara sahip, erdemli, rehber ve öğretici niteliklere sahip kulları temsil eder.

Şecaat: Üstün vasıflı, cesur ve salih kulları temsil eder.

İffet: İffetli ve akıllı kulları temsil eder.

Şeytan: Emir âleminde olan ruhun düşmanıdır.

Öfke ve Şehvet: Ruh ve ailesini dağıtmaya çalışan, karı ve kocadır.

Dünya: Öfke ve Şehvet gibi Ruhun ailesi arasına nifak sokmaya çalışan büyücü bir kadındır.

İyi ve kötüyü karşı karşıya getirip, korunması gereken bir aile ortaya çıkarmıştır. Eserin içinde şu şekilde bulunmaktadır.

“Ruh deyü nâm söyledi ol dilbere
Kühünü bildirmedi âcizlere”

“Nefs idi ol câriye hasnâ’ idi
Cilve-gerlikde o müstesnâ idi” (Numan, H.1320, s.63)

“Bu tezevvüden merâm bu kalb idi
Bak Ziyâ’iyye anı vasf eyledi” (Numan, H.1320, s.65)

Hâtıme başlığı altındaki son bölümde hamd ve şükür ile kitabı bitirdiği tarihi hem miladi hem de hicri takvimde gün ay ve yıl olarak belirtmektedir. Bu kitabı yazmaktaki niyetini şöyle açıklamıştır:

“Ümid var mı ki neşr olsun cihana
Ki nâmım yâdına olsun bâhane”

“Duâya bâ’ is olsun bu risâlem
Kesilse bu cihandan hep sülâlem”

Osmanlı Devleti’nin ve o dönemde tahtta olan Abdü’l-hamid Han’ın bekası ve devamlılığı için duada bulunur. Yazmış olduğu eserinin zamanının sultanına takdim etmesi onun şiirlerinin aydın kesime hitap ettiğini de göstermektedir.

“Kitâbı eyledim bâ-‘ izz ü tekrîm
Şehen-şâh-ı zamâna ‘ arz u takdîm” (Numan, H.1320, s.80)

Eserin sonunda Halîdî tarikatının silsilesini sayıp onların hürmetine dua ister ve eserini sonlandırır.

1.4.1. Tür ve Şekil Özellikleri

Eser mesnevî nâzım şekliyle yazılmıştır. Didaktik olarak yazılan eserlerde şekil ve vezin ikinci plandadır. Amaç öğretici davranıp, içeriğe önem vermektir. Müellifimiz de bu eserde şekil ve vezni ikinci plana atıp, içeriği ön planda tutmuştur. Fevzî Efendi XIX. yy. da kaleme aldığı bu eserinde halk dilindeki telaffuzu esas almıştır. Hemen hemen her beyitinde imâle ve zihaf gibi aruz kusuru varmış gibi görünse de müellifimiz zihaf yapmamakta kelimeleri halk dilinde kullanıldığı şekliyle ele almaktadır.

“Seyr billâhdır bu da ey âdemî

Her kişi görmez ahî bu ‘âlemi” (Numan, H.1320, s.40)

“Cümleye mahbûb ben oldum ey edîb

Lîk zât-ı pâkime senseñ Habîb” (Numan, H.1320, s.55)

Arapça ve Farsça kelimelerin uzun okunması gereken hecelerin kısa okunduğu görülmüştür. Eserin birçok yerinde bir buçuk hece okunması gereken heceler ekseriyetle kapalı hece şeklinde okunmuştur. Bu mièrâciyede aruzun “fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün” kalıbı kullanılmıştır. Metnin arasında serpiştirilen naet ve kasidelerde farklı kalıplar kullanılmıştır.

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilün

“Bak sana temsîlini zikr eyleyem

Dikkat eyle bir dakîk söz söyleyem”

“Fahr-i ‘Âlem çünkü çıkdı Kâ‘ be'den

Mescid-i Aksâ'ya vardı gül-beden” (Numan, H.1320, s.39)

Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün Mefâ‘ ilün

“Kırıldı kilik-i bî-tâbım kapandı hiss ü idrâkim

Kerem kıl iftitâh eyle bu ‘âsî tercümân olsun”

“Kalem yazmak diler vasfın u lâkin dilde bir şey yok

Meded kıl şerh-i hüsnünde bu ahkar hoş-zebân olsun” (Numan, H.1320, s.62)

Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün Fâ‘ ilâtün

“Ehl-i ‘iffet saklanur ceyb-i ferâga ‘arz için

Ehl-i gaflet fârig-i dünyâyı bir güm-râh bilür”

“Müstakîm ol müsterih eyler seni Mevlâ kerîm

Kader şebâtini bilürse Fevziyâ bir şâh bilür” (Numan, H.1320, s.80)

Müellifimiz, eserin bütününde kafiye çeşitlerinin tamamını kullanarak bir ahenk yakalamıştır. Kafiye kulak içindir anlayışını benimsemiştir. Bazı beyitlerde de ses uyumu yalnızca redifle sağlanmış, kafiye kullanılmamıştır. Eserde bir kısım beyitlerde cinaslı kafiyeler de mevcuttur. Ayrıca eserde anjambman bulunmaktadır:

“Hâl-bu-ki peygamber-i âlî-sıfât

O melek-simâ u Fahr-i kâinât

“Mâ-sivâya meylini döndürmemiş

Mescid-i Aksâ'ya göz gezdirmemiş”

“Bakmamış süflâsına ulyâsına

‘Âşık olmuşdı güzel Mevlâ'sına” (Numan, H.1320, s.61)

1.4.2. Dil ve üslup

XIX. yy. da yaşayan Mustafa Fevzî Efendi'nin tasavvufî kimliği diline ve ifade şekline de yansımıştır. Fikirlerini ve düşüncelerini aktarırken didaktik ve öğretici bir dil kullanmayı tercih etmiştir. Eserinde yer yer Arapça ve Farsça kelimeler ile terkiplere yer verse de dili oldukça sade ve akıcıdır. Anlatımında tasavvufî terimler ile temsili istiharelere yer vermektedir. Şiirlerinde Tasavvufî kelime, ıstılah ve rumuzları sık sık kullanması onun şiirlerini anlayabilmek için önce onun tasavvuf anlayışını ve terimlere yüklediği özel anlamları bilmek gerektiğini ortaya çıkarmaktadır. Şiirlerindeki mana derinliğini anlamak ancak bununla mümkün olabilecektir(Şahin, 2006). Bunun yanı sıra müellifimiz eserinde sıklıkla ayet ve hadislerden iktibaslar yapmıştır.

2.MOTİFLER

BÖLÜM NO	BEYİT NO	BÖLÜMDE ANLATILAN MOTİFLER
1	1-69	Müellifimiz mi' râc hadisesinden bazı kelimalar söyleyip, manevî mi' râca temsîli ile başlaması.
2	68	Tekrar edilen salavat beyti
3	70-73	Mi' râcın tarihî motifi
4	74-85	Mi' râcın sebebi motifi (Mi' râcın öncesi Kâbe'deki ruh hâli)
5	86-95	Davetin tebliği motifi (Şerh-i sadr motifi yok.) Tac ve Kemer motifi (Ayrıntı yok.)
6	95-96	Burak motifi (Ayrıntı yok.)
7	96-99	Kâbe - Kudüs arası yolculuk= İsra Suresi
8	100-103	Kudüs'te karşılama
9	104-113	Na' t
10	114-119	Namaz Motifi (Mescid-i Aksa'da kılınan namaz)
11	120-121	İçecek Motifi (Süt-şarap ikramı “Bu olayın gerçekleşmesi yeri farklıdır.”)

12	122-127	İslâmı temsil eden ruhânî bir genç (Orijinal motif, hadis metinlerinde de yok.)
13	128-131	Mi' râc (araç olarak), bazı mi' râciyyelerde mi' râc, merdiven olarak anlatılmıştır. Bu beyitlerde araç olarak kullanılmıştır. Nurdan bir merdiven şeklinde tasvir edilmiştir.
14	132-133	Gökler 1.kat motif
15	134-136	Peygamberler motifi Hz.Adem - Gökler 1. Kat
16	137-144	Gökler 2. kat motif ve peygamber motifi Hz.Yahya ile Hz.İsa peygamber. (Hz.İsa'nın tasviri var.)
17	145	Gökler 3. kat motifi ve peygamber motifi. 3. katta Hz.Yusuf peygamber, tasviri yok.
18	146	Gökler 4. kat motifi ve peygamber motifi. 4. katta Hz. İdris peygamber, tasviri yok.
19	147	Gökler 5. kat motifi ve peygamber motifi. 5. katta Hz. Harun peygamber, tasviri yok.
20	148-152	Gökler 6. kat motifi ve peygamber motifi. 6. kat Hz. Musa peygamber, tasviri var.
21	153-159	Hız.Musa ile Hz. Muhammed'in konuşması.
22	160	Gökler 7. kat motifi
23	161-167	Peygamber motifi. Hz. İbrahim'in Hz. Muhammed ile benzerliklerinden bahseder.
24	168-180	Melekler motifi genel.
25	181	Tekrar edilen salavat beyti

26	182-194	Kâni'nin Na' tına Tahmis
27	195	Gök Motifi 7. kat ve Sidre motifi (Ayrıntı yok.)
28	196-204	Beyt-i Ma'mur motifi (Gerçekleşme yeri farklıdır.)
29	205-207	İçecekler motifi (Süt-şarap-bal ikramı “Bu olayın gerçekleşme yeri farklı”. Daha önce sadece şarap ve süt ikramından bahs ediliyor.)
30	208	Cennet motifi (Ayrıntı yok.)
31	209-210	Levh-i Mahfuz motifi (Ayrıntı yok.)
32	211-232	Melekler motifi (Cebrail'in Sidre'den ileri geçemeyişidir.)
33	233-246	Geri dönüşte olanlar, Melek motifi (Cebrail). Cebrail'in tasviri var.
34	247-253	Melek motifi (Orijinal motif)
35	254-256	Refref motifi
36	257	Kürsi motifi
37	258	Tekrar edilen salavat beyti
38	259-265	Na' t
39	266-276a	Hicâblar motifi
40	267b-275	Arş motifi

41	276-277	Tahiyyat motifi
42	278-282	Tekellüm motifi
43	283-286	Tahiyyat motifi devamı
44	287-301a	Tekellüm motifi devamı
45	301-313	Namaz motifi (Namazın hediye olarak verilmesi)
46	314-316	Mi' rac'ta doğrudan vahy edilen ayetler
47	317-323	Tekellüm motifi devamı
48	324	Sidre ve Cebrail motifi
49	325	Cennet ve cehennem motifleri, gök motifi 6. kat
50	326-354	Peygamber motifi Hz.Musa ve Namaz motifi
51	355-356	Salavat beyti
52	357-374	İstişfa'
53	375-380	Dönüş motifi (Ümmü Hânî'nin evinine dönmüyor.)
54	381-382	Dönüş motifi (Kudüs'ten Ka'be'ye dönüş.)
55	383-384	Ebû Cehil'in tepkisi motifi
56	385-397	Ebû Bekir'in tasdiki motifi (Diğer müslümanların tebriği)

57	398-404	Ebu Cehil'in ve Kureyşlilerin tepkisi
58	405-415	Mescid-i Aksa'yı tarif motifi
59	416-427	Kervandan haberler motifi
60	428-429	Ashabın sevinci ve Ebu Cehil'in hüsrânı
61	430	Tekrar edilen salavat beyti

3.ESERİN EDEBİYAT TARİHİ İÇİNDEKİ YERİ

Tür, edebiyatta ortak özellikler taşıyan, aynı veya yakın temaları olan eserler grubudur. Türler sabit olmayıp, kendi içinde daha alt birimlere ayrılabilirler. Eğer bir tür iki veya daha çok alt tür veya varyant gibi alt sınıflara ayrılıyorsa bu türlere “politipik tür” denir.

Mesela Hz.Muhammed’in mucizeleri bir türdür. Ancak mucizelerinden bazıları farklı şairler tarafından anlatıldığından alt sınıflar doğmuştur. Bazı şairler eserlerinde mucizelerinin tümünü ele alırken, bazıları bir kısmını veya tek bir mucizesi üzerinden eserler yazmışlardır. Prof. Dr. Âmil Çelebioğlu’nun “*Sultan 2. Murad Devri Mesnevileri*” adlı doçentlik takdim tezinde bulunan, bu mucizelere örnek verecek olursak:

1. Tek bir mucizeyi anlatan eserler: Tursun Fakı, “*Hız.Muhammed’in Ebu Cehil ile Güreş Tuttuğudur*. (Çelebioğlu, 1976, s.60)
İzzetoğlu, “*Tavus Mucizesi*” (Çelebioğlu, 1976, s.68)
Sadreddin, “*Dasitan-ı Geyik*” (Çelebioğlu, 1976, s.69)
2. Mucizelerin tamamını anlatan eser: Lâmi, “*Şevâhidü’n- Nübüvve Ma‘aricü’n Nübüvve Tercümesi*”⁸
3. Mucizelerin bir kısmını anlatan eser: Nâyî Osman Dede, “*Ravzatü’l-Î‘câz Fî Mu‘cizat’il-Mümtâz*” (Çakır, 1998)

Mi‘râc hadisesi, 12. yüzyıldan başlayarak başta Hoca Ahmed Yesevî, Hakîm Ata olmak üzere pek çok Türk şairi tarafından işlenmiş ve bu hadiseyi ele alan eserlere “Mi‘râc-nâme” adı verilmiştir. Bu sebeple mi‘râc-nâmeler bir edebî tür olmuştur. Türk edebiyatında pek çok müstakil mensur ve manzum mi‘râc-nâmeler yazılmıştır. Bizim incelediğimiz eser de mi‘râc-nâmenin politipik türüdür. Çünkü politipik türler, genellikle monotipik türlere göre sayıca da azdır. Mi‘râc-nâmelere bu gözle

⁸ Eserin tercümesinin kimin tarafından yapıldığı bilinmemektedir.

baktığımız zaman, tasavvufî mi‘râc-nâmelerin sayısının da az olduğunu görüyoruz. Türk edebiyatında bu gün için, Ârif’in XV. Yy. da yazdığı “Mi‘râcü’n-Nebî”, Süleymân Nâhifî’nin “Mi‘râcü’n-Nebî” ile Şeyh İsmâ’il Hakkı Bursavî’nin “Mi‘râciyye”sinin tasavvufî olduğunu görüyoruz. İşte Mustafa Fevzî bin Numan’ın Risâle-i Mir’âtü’ş-Şühûd fî Mes’eleti Vahdeti’l-Vücûd’u da bu gruba giren eserlerden sayılır. Ancak, edebî değeri bakımından, yukarıda adını andığımız üç şairin eserine göre dil, üslûp, kompozisyon olarak Mustafa Fevzî’nin mi‘râc-nâmesi daha aşağı seviyededir.

4.SONUÇ

Edebiyat tarihlerinde adı ve eserleri hiç zikr edilmeyen Mustafa Fevzî bin Numan'nın adını ve eserlerinden birini gün ışığına çıkarmaya çalıştık. Her ne kadar ilahiyatçı yazarlar tarafından şairimizin hayatı ve eserleri (bir ansiklopedi maddesi ve bir kitapta kısa bir bölüm) zikr edilmişse de bu eseri hakkında esaslı bir çalışma yoktur. Biz yüksek lisans tezimizde ilk defa Risâle-i Mir'âtü's-Şühûd fî Mes'eleti Vahdeti'l-Vücûd'un mi'rac-nâme bölümünü ilim dünyasına tanıtmaya çalıştık. Aynı zamanda Mustafa Fevzî'nin edebî şahsiyeti hakkında da eserine dayanarak bazı değerlendirmeler yaptık.

Sanatçının mi'rac olayına nasıl baktığını, mi'racın hangi motiflerine ilgi duyup, eserinde nasıl işlediğini gösterdik. Buna göre Mustafa Fevzî Efendi'nin mi'racını genellikle tasavvufî olarak değerlendirdiğini gördük. Sanatkâr tasavvufu özellikle seyr ü sülûku anlatırken hikâyeleştirerek okuyucunun anlamasını kolaylaştırmıştır. Seyr ü sülûku ele alan müellifimiz düştüğü dipnotlarla okuyucuyu yanlış yönlendirmelerden uzaklaştırmıştır.

Özet olarak Risâle-i Mir'âtü's-Şühûd fî Mes'eleti Vahdeti'l-Vücûd adlı eserin mi'rac bölümü tasavvufî bir mi'rac-nâmedir. Mi'racın tasavvufî yönünün ne olduğunu anlaşılması güç bir dille anlatan türünün de farklı bir örneği olduğunu gördük.

Osmanlı Türkçe'sinden Türkiye Türkçe'sine çevirdiğimiz transkripsiyonlu metni ve matbu eseri tezimizin sonuna ekledik. Bibliyografya bölümünde bu tezi oluştururken bize kaynaklık eden tüm eserlerin künyelerini sıraladık.

5. TRANSKRİPSİYONLU METİN

Temşil-i Mi' rācī Rūhānī Be-Mi' rāc-ı Cismānī-i Nebevī

Ve Taṭbīk-i Mi' rāc Be-Ebvāb-ı İlāhī Va Be-Esfār-ı Erba' aā

fā i lā tūn / fā i lā tūn / fā i lūn

- . - - / - . - - / - . -

s.39

1. Baḡ saña temsīlini zıkr eyleyem
Dikkāt eyle bir daḡīk söz söyleyem
2. Faḡr-i 'ālem çünki çıḡdı Kā' be'den
Mescid-i Aḡṣā'ya vardı gül-beden
3. 'Ālem-i mülkde edüb seyr-i müdām
Ḳuds'e vardı Ḥazret-i Faḡr-i enām
4. Çıḡdı ordan da yedinci göklere
Gel dinīldi çünki zāt-ı envere

s.40

5. Ey birāder diñle şimdi fī'l-miṣāl
'Ālem-i ṭavr-ı ṣerī' atdır bu ḡāl
6. Çünki çıḡdı Kā' be'den ol ḡüb-rū
Ḥānmānı terk edüb hep sū-be-sū
7. Burda ḡaldı hem-de küffār-ı Ḳureyṣ
Ferd ü tenhā gitdi dil-dār-ı Ḳureyṣ

8. Çün yedinci gökden açdı perr ü bāl
Sidre'ye vardı H̱abīb-i ẕü' l-celāl
9. Seyr ilā'llāh rütbesidir bu aḥī
Hem melekūt 'ālemdir bu daḥi
10. Qaldı Mi' rāc u Burāk hep arḳada
Hem melā'ikler daḥi bu 'arşada
11. Sidre'den uçdı kerīm ibni kerim
Mesken oldu tā āña 'Arş-ı 'azīm
12. Sidre'de qaldı hemīn peyk-i Celīl
Refref'e bindi o Sulṭān-ı Cemīl
13. Seyr billāhdır bu-da ey ādemī
Her kiři görmez aḥī bu 'ālemi
14. Bu ceberrūtdur ider çünki zuhūr
'Ālem-i emr 'ālem-i ervāḥ olur
15. Çünki 'arşdan uçdı Sulṭān-ı Cihān
Qaldı Refref 'Arş-ı a' lā da hemān
16. Faḥr-i 'ālem ānda seyrān eyledi
Sırrını lāhuta ḥayrān eyledi
17. 'Ālem-i lāhut idi bu cilveler
Lā-ḥalā ve lā-melādır ey peder
18. Bu ḥaḳīḳat seyr fī'llāhdır aḥī
Mazḥar oldu vāriş-i kāmīl daḥi
19. Farḳ odur ki Faḥr-i' ālem nūr idi
Rūh u cismānī o mi' rāc eyledi
20. Kümmelīn-i evliyā böyle deḡil
Ma' nevī mi' rāc iderler şöyle bil
21. Çünki döndi Faḥr-i 'ālem 'āleme
Başḳa revnaḳ geldi cinn ü ādeme
22. “Seyr 'ani'llāh”dır bu gelmek sālīkā

Eylemezler bu nüzûlden ıstikâ
23. Ekmeliyyetdir nüzûl ba‘ de-l-‘ urûc
Böyle ekmeller ider dâim vülûc

24. İşte gel taṭbîḳa şimdi meslekî
Seyr ilâ'llâhda olan bir sâlikî
25. Hâzret-i şer‘ -i mübîni tutsa o
Hem ṭariḳatla ‘amel itse kamu

s.41

26. ‘Âlem-i mülkden ‘uruc eyler gönül
Tâḳ i eflâkî vülûc eyler gönül
27. Sû-i ahlâkdan geçer merd-i cemil
Ḥor olur maḡbûn olur nefis-i rezîl
28. ‘Âlem-i mülkde kalur aṣl-ı nefis
Her fûrû‘ ıyla Ebû-cehl-i nefis
29. Ol zamân rûḥ sa‘ y ider Cibrîl gibi
Sen geçerseñ şems u mâh u kevkebi
30. Hem burâḳ-ı ḳalb daḥi eyler zuhûr
Der-‘ aḳab eyler rûkûb nûr üzre nûr
31. ‘Âlem-i mülkden ider çûn seyrini
Ânda ikmâl eyleyince devrini
32. İncilâ geldikde ḳalb-ı pâkine
O çıkar şer‘ -i münîr eflâkine
33. Ânda ḥıfz eyler burâḳ-ı ḳalbini
Bend ider Cibrîl-i rûḥa kendinî
34. ‘Âlem-i ḳalbden ider seyr-i müdâm
Ḥüsn-i ahlâḳı ider çûnki tamâm
35. O melekûtî olan ḥulk-ı cemil
Bir mişâl teşkil ider ol-demde bil

36. Her biri bir nūr rūḥānī olur
Āsumān-ı dilde eylerler zuhūr
37. Bir melekdir ḥüsn-i ḥulḡuñ her biri
Devr iderler ḡalb-i pāk-i enveri
38. Dem-be-dem pūr nūr olur ḡandīl-i rūḡ
Sidre-i ‘aşḡa irer Cibrīl-i rūḡ
39. Seyr ilā‘ llāh burda hem tekmi̇l olur
Hem-de Cebrā‘ il-i rūḡ burda ḡalur
40. Refref-i sır der-‘ aḡab ḡarṡu gelür
Bu maḡāmda māsivā‘ llāh maḡv olur
41. Sırr ile seyrān ider burdan hemān
Burda yok eflāk u sidre āsumān
42. Bir ḡaḡiḡat ‘ālemi eyler zuhūr
Pek münevver ‘ālem-i ervāḡ olur
43. Çün olur ‘arṡ-ı ḡaḡiḡat rū-nümün
Refref-i sırda olur ḡayret-füzün
44. Seyr-i bi’llāh burda istikmāl ider
Hem fenā fi’llāh gelür her şey gider

s.42

45. Burda sırr-ı sır zuhūr eyler añā
Ġayb-ı ḡaybīye gider öñden şona
46. Burda velā eyler fenā ender fenā
Hem beḡā bi’llāha eyler i‘tinā
47. Var Žiyasi’ye kitābından oḡu
O kitābda söylenilmişdir ḡamu
48. O serā’ir burda hep eyler zuhūr
Ma‘rifet deryāsına dalmış olur
49. Lā-ḡalā-yı sırr-ı sırdır bu maḡām
Lā-melā-yı vāḡidiyyetle benām

50. Nūr-ı lāhūtī olur burda hemān
Seyr-i fī'llāh-da budur ey cān-ı cān
51. 'Avdet itdikde mükemmel bir velī
Bil beḳā ender beḳādır mūncelī
52. Ma'nevī me'mūr olur irşāda çün
Seyr-i 'ani-llāh-da olur o gün bugün
53. Çünkü temsīlim tamām oldu aḥī
Bir duā' ister bu dem Fevzī daḥi
54. Gel duā' eyle baña iḥvān-ı dīn
Gide taḳlīdler gele ḥaḳḳa'l-yakīn
55. Bu muḳallidlik muḥaḳḳaḳlık ola
Feth ola feyz-i Ḥudā levḥ-i dile
56. Hem duā' eyle benim imānıma
Yārime aḥbābıma iḥvānıma
57. Hem duā' kıl ey kerīm ibni kerim
Tā ki 'afv etsün Ḥüdāvend-i 'aẓīm
58. İltimās eyle baña ehl-i yakīn
İctisārım 'afv ide sādāt-ı dīn
59. Çünkü ḥaddim bilmedim çok söyledim
Bāṭını zāhirde teşbīḥ eyledim
60. Gerçi baḥş itdim o 'ālī rütbeden
Bilmezem seyr-i sülūk ey gül-beden
61. Şöyle küstāhlık edüb bu 'arşada
Bī-ebeblık eyledim ben ortada
62. Ḥaddimi derk itmedim ey 'ārifīn
Bilmezem bu şeyleri ḥaḳḳa'l-yakīn
63. Söyledim tūṭī gibi birçok kelām
Tercemānım eyledim 'arz-ı merām
64. Eyledim Aşḫāb-ı Kehf'e iḳtidā

Ol gürūhdan itmesun Mevlā cūdā

65. İ' tizārım sen qabul it ey hümān
Kelb-i aşhāb-ı Hudā'yım ve's-selām

s.43

66. Çünki mi' rācdan kelāmlar söyledim
Ma' nevī mi' rāca temşil eyledim
67. Diñle bārī Hāzretiñ mi' rācını
Vir şalātı gey sa' ādet tācını
68. Sellemū şalli' alā nūrū' l-mübīn
' Azzamū ālen ve şahben ecmā' in

Der-Beyān-ı Mī' rāc-ı Nebevī 'aleyhi's-şalavātu'llāhü'l-melikü-l-ķavī

69. Gör ki rāvīler rivāyet eyledi
Bağ muḥaddişler ne dürlü söyledi
70. Çün risāletle be-kām oldu o nūr
Bir yılı geçmişdi eyyām u şuhūr
71. Bir buçuk yıl yā daha eksik idi
Sidre'ye yükseldi pāy-ı Aḥmedī
72. Yā ki hicretten muḳaddem bir sene
Bu daha vāzıḥ tevārīḥ ehline
73. Qavl-i şānī mu' teberdir bī-gümān
İḥtilāf itdi egerçi rāvīyā
74. Yatsu vakti bir gice Faḥr-i cihān
Ka' betu'llāh'da oturmuşdı hemān
75. Çok ezā itmişdi küffār ḥāzrete
Şöyle maḥzūnāne varmış ' uzlete
76. Mūnkesir olduğda qalb-i nāzenīn
Ḥayrete düşmüş semāvāt u zemīn

77. Bir ğarīblik bir sükūnet rū-nümūn
Şaṅki ‘ālem bir nümā-dār-ı sükūn
78. Böyle tenhā bir zāmanda māh-ı dīn
Şaḥn-ı Beytu ’llāh'da olmuşdı hazin
79. Cān u dilden bağlanub Allāh'ına
‘Arz-ı ḥacāt eylemiş dergāhına
80. Yok idi qalbinde dūnyādan eṣer
Yok idi nefsi için hiç bir keder
81. Yok idi dūnyā vü ‘uqbādan nişān
Şanki birden yok idi kevn ü mekān
82. Yok ezāyā-ı Kureyş'den iştikā
Şöyle yokluk içre kılmış ittikā
83. Yok idi gönlünde Ḥaḳ'dan mā‘adā
Maḳşadı olmuşdı ancak bir Ḥudā
- s.44

84. Ḥayret ender ḥayrete varmışdı o
Ḥaḳḳ'a itmişdi tevaccüh ḥūb-rū
85. Şöyle şanki yok idi cān u cesed
Yalnız bir var Allāhu's-şamed
86. Böylece ḥayrān iken sulṭān-ı dīn
Zāhir oldu bir de Cibrīl-i emīn
87. Hem götürmüş ḥāk-ı pāye ḥulleler
Hem Burāḳ u tāk ile bir de kemer
88. Geldi Cibrīl-i emīn virdi selām
Aldı ‘izzetle selāmı ol hemām
89. Dir selām itdi Cenāb-ı Kird-gār
Da‘vet eyler bu gice Perverd-gār
90. Dir Ḥudā çıksun Ḥabībim göklere

- Muntazır ehl-i semā peygambere
91. ‘Arşa çıksun Sidre'yi seyr eylesün
Bu gice hiç durmayub devr eylesün
92. Bu gice esrārımı görsün didi
Yâ Muhammed Hâk Te‘alâ söyledi
93. Münkeşifdir bu gice esrâr-ı Hâk
Durma ki durmağ gerekmez nūr-ı Hâk
94. Kalkdı ol-dem-de Cenâb-ı Muşafâ
Hulleyi tâcı giyindi bâ-safâ
95. Bindi devletle Burâk'a der-‘ağab
Uçdı ol-dem-de Burâk-ı müntaḥab
96. Çün Burâk'da var idi nūrdan kanât
Nūra ğarğ olmuşdı cümle kâ’inât
97. Cümle şaf-beste durudı her melek
Yerlere inmişdi sükkân-ı felek
98. Hem rikâbında yürür Rūhü'l-emīn
Seyr iderdi Raḥmeten li'l-‘âlemīn
99. Göz açub yummazdan evvel nāgehān
Mescid-i Akşâ'ya vardı bî-gümān
100. Karşu geldi cümle rūḥ-ı enbiyâ
Öyle emr itmiş Cenâb-ı Kibriya
101. Hem ferîşteler gelürler şaff şaf
Muşafâ'yı hep iderlerdi tavâf
102. Cümle ervâḥ yüz sürüb şaf durdılar
Hâk-ı pâ-y-i Aḥmed'e baş urdılar
103. İndi ‘izzetle Burâk'dan nūr-ı Hâk
Perr ü bâl açdı o dem uçdı Burâk
104. Hıtab-ı kün ḥaberdır mübtedāsın yâ Resūlu’llāh
Me‘ād u mebde-i ḥalk-ı Hudâ'sın yâ Resūlu’llāh

s.45

105. Sen evvelsin ta‘ ayyünde zuhûruñ mâye-i imkân
Hâkîkat şâbit ü bâkî ziyâsın yâ Resûlu’llâh
106. Sen ol nûr-ı ezelsin evvelî yokdur izâfetde
Taḥaddüm-kerde-i arz u semâsın yâ Resûlu’llâh
107. Aşâlet sendedir nâ’ib menâkıbdır nebîler hep
Şeh-en-şâh-ı gürûh-ı enbiyâsın yâ Resûlu’llâh
108. Seniñ cüz’üñdür emlâk u cinân u mâh ile ḥurşîd
Sen ol şems-i şumûs-ı aşfiyâsın yâ Resûlu’llâh
109. Der-i dergâh-ı lûṭfuñdur seniñ i‘ lâyı illiyyîn
Maḳâm-ı “*Kâbe kavseyn*”den ‘alâsın yâ Resûlu’llâh
110. Nesiñ sen senden artık kimse bilmez şânını âncak
Saña ‘âşıkdır Allâh Muştafâ’sın yâ Resûlu’llâh
111. Bütün câmi‘ siñ esmâyı mükerrerrem ismi-i a‘ zamsın
Eşerdir bu meẓâhir muḳtedâsın yâ Resûlu’llâh
112. Alursuñ şûretâ peyk-i Hudâ’dan vahy Rabbânî
Hâkîkatde kitâb-ı Kibriyâ’sın yâ Resûlu’llâh
113. Nazar kıl Fevzî’ya nûr-u Muḥammed ‘aşkına bir dem
‘Înâyet eyle mîzân-ı rızâsın yâ Resûlu’llâh
114. Aldılar ol-dem melekler ḥazreti
Başları üzre o şâhib-‘ izzeti
115. Mescid-i Akşâ’ya girdiler hemân
Ḥazreti mihrâba koydı ḳudsiyân
116. Bir anda geldi iḳâm etdi meger
Bir ferîştehdir mü’ezzinlik ider

s.46

117. Bu iḳâmet çünki olmuşdu tamâm
Faḥr-i ‘âlem rûhlara oldu imâm
118. Ḳıldılar ol-dem iki rek‘ at namâz

- Arkasın mihrāba döndü dil-nüvāz
119. Cümle ervāḥa iderdi iltifāt
Nūra ğark olmuşdı nūrundan cihāt
120. Bir melek geldi hemān-dem āşikār
Hem elinde iki nūrdan kāse var
121. Sūd idi bir kāsesi bir de şarāb
İçdi ol-dem-de sūdü ‘ālī cenāb
122. Bir yigit girdi hemān-dem iĉerü
Hem tüvānā hem-de ğāyet ḥüb-rū
123. Durdı el pençe ḥuzūrunda hemān
Nūr idi başdan ayaĝa nev-civān
124. Hey’et-i İslām imiş bu er meger
Ḥazrete ‘arz-ı cemāl itmek diler
125. İltifāt itdi ḥabīb-i kibriyā
Merḥabā itdi imām-ı enbiyā
126. Merḥabālaşdı bütün ervāḥ ile
Pek görüşdi hem Ḥalīlu’llāh ile
127. Çün tamām oldu merāsimler hemīn
Muştafā’yı aldı Cibrīl-i emīn
128. Çıkdılar mescid kapusundan hemān
Gördiler nūrdan kurulmuş nerdibān
129. İşte bu mi‘rāc idi itdi zuhūr
Bindi ‘izzetle o dem nūr üzre nūr
130. Bu meger o nerdibāndır ey civān
Şoñ nefesde mü‘mine olmuş ‘ayān
131. Cümle mü’mīn rūḥları andan gider
Līk öyle mü’mīn olmaqlık hüner
132. İşte bundan çıkdı sulṭān-ı şafā
Tā birinci kāt semāya Muştafā

133. Çıkdılar çünki birinci göklere
Gök kapusu feth olundu servere
134. Gördi ol-dem-de cenāb-ı Ādem'i
Hāzret-i Ādem de Faḥr-i 'ālemi

135. Hāzret-i Ādem didi yā Müctebā
Merḥabā ey şālih oğlum merḥabā
136. Aldılar andan melekler ḥāzreti
Artdı gitdikçe maḥām-ı rif' ati
137. Çıkdılar andan ikinci göklere
Gök açıldı Hāzret-i Peygambere
138. Anda Yahyā'yı görüb virdi selām
Hāzret-i Yahyā iderdi ihtirām

s.47

139. Hem-de Īsā'yı o gökde gördiler
Birbiriyle merḥabālar kıldılar
140. Orta boylu bir mübārek zāt idi
Gül yanāklı bir melek-simāt idi ⁹
141. Hem kıvrıcık hem-de kıumral saçları
Pek mübārek gözleriyle kaşları
142. Şadr-ı a' lāsı geñişce gün gibi
Hem muḥavvisdi cebīn-i encebi
143. Çün mülāḳi oldılar yek-digere
Geldi gūyā şems ile māh bir yere
144. Merḥabālaşdılar iki ḫudsi şifāt
Geçdi āndan gitdi Faḥr-i kā'ināt
145. Hem üçüncü gökde gördi Yūsufī
İhtifā itmiş o gökde ol şafī

⁹ Metinde ٢ ile yazılmıştır.

146. Şoñra dördünci semāya çıkdılar
Hāzret-i İdrīs'i anda gördüler
147. Çün beşinciye idüb naql-i maḳām
Ānda Hārūn'ı görüb virdi selām
148. Şoñra altıncıya çıkdı Muştafa
Hāzret-i Mūsā'yı gördi bā-şafa
149. Bu mehābetlü uzun boylu idi
Nūr şāfī hem güzel huylu idi
150. Bir 'azimü 'l-cüsse bir merd-i nazīf
Hem güzel yüzlü be-gāyet-de zarīf
151. Dir Resūlu 'llāh ki beñzetdim anı
Bir Yemen ehli ṭahāret ma' denī
152. Çünki Mūsā gördi Faḥr-i 'ālemi
Gökleri doldurdu şadı hürremi
153. Merḥabā dir sen şafa geldiñ ahī
Bizleri kıldıñ müşerref ey saḥī
154. Ağladı feryād ile hem ol kelim
Dir beni itme ferāmūş ey kerīm
155. Gerçi benden şoñra geldiñ 'āleme
Līk sulṭānısıñ cihāna ādeme
156. Ümmetiñ geçdi bütün ümmetleri
Devletiñ geçdi bütün devletleri
157. Yerde gökde hep señindir salṭanat
Sen şafa geldiñ ma' āli menḳabet
158. Bu ziyāfetden dönünce ser-firāz
Lūṭf ile bu bendeñe uğra birāz
159. Görmeyince geçme bu dil-dādeñi
Kıl ḳudūmuñla müşerref bendeñi

160. Geçdi andan-da cenāb-ı Muştafā
Tā yedinci göklere geldi şafā

s.48

161. Karşu geldi ānda İbrāhim Halīl
Görđi peygamber ki bir pīr-i celīl

162. Hāzret-i peygambere beñzerdi o
Lihyesi lākin beyāzđı hūb-rū

163. Der şafā geldiñ eyā sen Müctebā
Şāliḥ oğlum merḥabā çok merḥabā

164. Ben saña müştāk idim çokdan beri
Görmek isterdim vücūd-ı enveri

165. Hāmdul-i'llāh ki bu gün gördüm seni
Sen kudūmuñla sevindirdiñ beni

166. Yā Resūl-u'llāh bu şeb durma hemān
Hep seniñdir bu gice kavn ü mekān

167. Muntazardır emrūñe her bir melek
Hem musahḥhardır saña hep nüh felek

168. Faḥr-i 'ālem gördi gökler ehlini
Söylesem almaz kitāb tafşīlini

169. Her biri bir başқа tā' at eyliyor
Cümlesi birden 'ibādet eyliyor

170. Ba' zını 'aşq-ı Hudā mest eylemiş
Ba' zısı 'ālem nedir hiç görmemiş

171. Ba' zısı ḥayretle zıkr etmektedir
Ba' zısı Allāh'a şükr etmektedir

172. Ba' zı istiğfār ider kullar için
Ba' zısı tehlīl oğur durmaz bütün

173. Ba' zısı durmuş ḥużurda kā'imen
Secde etmiş ba' zısı hep dā'imen

174. Ba‘ zısı ‘ aşk-ı Hudâ'dan cezbe-dâr
Hep ‘ ubüdiyetde olmuş pāye-dâr
175. Haşılı her bir semā her bir felek
Dop dolu cev-v-i semā cümle melek
176. Hep ‘ ubudiyetde hep t̃a‘ atdedir
Cümlesi Allah için h̃aş bendedir
177. Hem güzër-gāhındaki her bir melek
Ferş ederler pāyına nûrdan döşek
178. Her biri āmāde-i fermān idi
Bir selāma cümlesi kurbān idi
179. Cümlesi şaf bestegān-ı ihtirām
H̃ak-i-pāye yüz sürerlerdi mūdām
180. Geçdi bunlardan Resûl-ı Kibriyā
Dem-be-dem yükseldi şāh-ı enbiyā
181. Sellemû sallî‘ alā nûrû‘ l-mübîn
‘ Azzamû âlen ve şahben ecmā‘ in

Tahmīs-i ‘Na‘ t-ı Nebevî

s.49

182. Zuhûruñ māye-i şun‘ -ı Hūdādır yā Resûlu‘ llāh
Vücûduñ durre-i vahdet-nümādır yā Resûlu‘ llāh
183. Cemālîñ zerresi şems-i Hūdādır yā Resûlu‘ llāh
Ġubār-ı maḡdemiñ kühl-i cilāldır yā Resûlu‘ llāh
184. Gözümde h̃ak-i pāyiñ tūtiyādır yā Resûlu‘ llāh
Seniñ seyriñde Cibrîl‘i sebük-pā yaya ḡalmışdır
185. Mu‘ allā ‘ arş kudūmuñla cihāna sāye şālmişdır
Tecellî-i şıfātıñla melāik ‘ aşḡa dalmışdır
186. Şeb Mî‘ rāc‘da na‘ leyn-i şerîfiñ naḡşın almışdır
Biri māh digeri mihr-i semādır yā Resûlu‘ llāh

187. Eger sen dest-gîr olsañ güneh-kâr ‘abd-i ğamnâka
N’olur bir iltifât etseñ bu ‘âciz durre-i hâke
188. O dem kendimle fahr etmek sezâdır tâğ-ı eflâka
Ġubârım rûzigâr atmazsa semt-i ravza-i pâke
189. Dem-i maḥşerde de hâlim fenâdır yâ Resûlu’llâh
Benimdir ger dimesseñ bendeñe sen rûz-ı maḥşerde
190. Şefâ‘atla devâ-sâz olmasañ bu şahş-ı pür derde
Baña kimler şefî‘ olsun efendim durduğı yerde
191. O deñlü mücrimim zerre şevâbım varsa defterde
Yâ sehv-i kâtibân yâ iftirâdır yâ Resûlu’llâh

s.50

192. Şekâvet maḥv olub gitse bu Fevzî cürm ile kâ’im
Giriftârım şabâḥ-ı ḥaşredeğ ğaflet ile nâ’im
193. Güneh-kârım ‘usat-ı ümmet içre pek-de ednâyım
Şefâ‘at mücrime dirler meşeldir söylenir dâ’im
194. Kûluñ Kânî-de bir sâ’il gedâdır yâ Resûlu’llâh
195. Çün yedinci gökden ayrıldı Resûl
Çünki ol-dem Sidre’ye doğruldu yol
196. Beyt-i Ma‘amûr’a getirdi ḥazreti
Arttı gitdikçe Resûlûñ heybeti
197. Anda gördü bî-ḥesâb kerrûbiyân
Ḥayrete düşdi o dem Fahr-i cihân
198. Bunlar anlardır ki ‘âlem görmemiş
Tâ ezel-i dünyâ vü ‘uḳbâ bilmemiş
199. Hiç işitmişler degil bu ‘âlemi
Doymamışlar ‘âlemi hem âdemi
200. Biri birinde[n] ḥaber-dâr olmamış
Hem vücûdundan eşer hiç bulmamış

201. Dā'ima bī-hūş u mest u cezbe-dār
Maḥv u ḥayrān-ı cemāl-i gir-digār
202. Şöyle keşretle dururlar şaff şaf
Beyt-i Ma' mūr'ı ederlerdi tavāf
203. Buñlarıñ ā' dādına yokdur şümār
Anları ancağ bilur Perverd-gār
204. Bu cemā' at ol kadar çok-ki aḥī
Bir gelen gelmez tavāfa bir daḥi
205. Geldi üç kāse Resūl'e nāge-hān
Sūd ' asel bir-de şarāb ey nev-civān
206. İçdi anlardan südi ol Muştafā
Buldı ol-dem-de şafā-ender-şafā
207. Fıtrat-ı İslām idi bu sūd meger
Viridi bunlardan o peygamber ḥaber
208. Girdi ordan cenneti gezdi revān
Çok ' acā'ibler görür Faḥr-i cihān
209. Levḥ-i Maḥfūz'ı görüb geçdi öte
' Arz olundu Levḥ-i Maḥfūz ḥazrete
210. Arkada kaldı bu dem Levḥ u Qalem
Anları geçdi şeh-en-şāh-ı ümem
211. Yalınız Cibrīl ile gitdi hemān
Sidre'ye irdi o dem Faḥr-i cihān
- s.51**
212. Çünkü kaldı Sidre-de [p]eyk-i Celīl
' Aşq-ı Ḥaḳ andan girü oldu delīl
213. Dir ki Cibrīl “Raḥmeten li-l' ālemin”
Bu maḳāmda işte ben kaldım hemīn
214. Gitmem artık ey Resūl-i mu' teber

- Ruḥṣat olmaz bir adem bāṣṣan eger
215. Tāatım yok bundan artı yā Resūl
Burda sedd oldu baa rāh-ı vūṣūl
216. Māverāsında[n] ḥaber-dār olmadım
Nice bi yıldır ki hı yol bulmadım
217. Geçmedim bu perde-gāhdan ilerū
Kimse geçmez senden artık ḥūb-rū
218. Ger geçerse sen geçersi yā kerim
Bezmgāh-ı vuṣlata sensi nedim
219. Ruḥṣat et artı baa yā Muṣṭafā
Sen yürü bezm-i ḥuzūra bul ṣafā
220. Faḥr-i ‘ālem dir ki ey peyk-i Ḥudā
Tā ezelden ‘aşa itdim itidā
221. Geri ‘aşımdır delīlim ey ṣefik
Sen ḥaremden Sidre'ye oldu refīk
222. Çünkü sen almak dilerse yā aḥī
Burda pek ḥayret-de aldım ben daḥi
223. Çünkü bilmem yolları aldım ğarīb
Bir delīl ister bu yolda ey Ḥabīb
224. Ḥazret-i Cibrīl ider baṣṭ-ı merām
Dir ki ḥatm oldu baa burda maām
225. Zerre veṣ geçsem eger bu perdeden
Maḥv olur cümle yanar cān u beden
226. Bu maāma mūncer oldu çün kelām
Dir ki Cibrīl’e o dem ḥayrū ’l-enām
227. Haydi me’zūn eyledim artı seni
‘Aş-ı Ḥa yasun beni yaksun beni
228. Çünkü Ḥa’dan başa varım yok benim
oy bu yolda maḥv ola cānım tenim

229. Tâ ezelden yanmışım yanmak nedir
Yanmağa doymam bu ‘aşk ki bendedir

230. Kim ki ister görmeğe cânânını
O şaķınmaz rāh-ı ‘aşk-da cânını

231. Minnet itmey kimseye bir cân için
Cânımı terk eylerim cânân için

232. Böyle söylerken Resûl-ı gir-digâr
Hâzret-i Cibrîl’e bakdı âşikâr

s.52

233. Gördi pervâz eylemiş Cibrîl hemân
Hey’et-i aşliyyesi olmuş ‘ayân

234. Şöyle açmış perr-ü-bâli bî-ḥesâb
Dürr ü yâķût neşr ider ‘âlî-cenâb

235. Kâplamış cevî-i semâyı heybeti
Hâzrete ḥayret getürdi hey’eti

236. Görmemişdi çünkü şâh-ı enbiyâ
Böyle hey’et-de Resûl-i Kibriyâ

237. Hep gelürdi âdemî şüret-de o
Şimdi doldurmuş cihânı sū-be-sū

238. Bir-de o lûcce Hırâ’dağın-da hem
Böyle görmüşdi Ḥabîb-i muḥterem

239. Bu sebebdan işte o Faḥr-i cihân
Bir ufaķ ḥayretde kalmıştı hemân

240. Şöyle söyler burda erbâb-ı vukûf
Bunda kaşırdır ma‘nânî vü ḥurûf

241. Faḥr-i ‘âlem çünkü bakdı Sidre’den
‘Aşk Ḥaķ’la mest idi cân u beden

242. Çünkü gördi hey’et-i Cibrîl’ini

- Fikre vardı Halk'ın takdirini
243. O sebebdan hayret el virdi birāz
Yoksa meşğul olmadı tûl u dırāz
244. Görse bir kez Hâzret-i Cibrîl eger
Nûr-ı pāk-i Muşafā'dan bir eşer
245. O hâkikat keşf olunsaydı aña
Hiç nazār itmezdi 'ālemden yaña
246. Maḥv u müstağraḫ olurdu tā edeb
Kimse olmazdı aña hiç çāre-i mend
247. İşte bu hāl-de iken ol cān-ı cān
Bir 'azīm perde göründi nāge-hān
248. El uzatdı māverādan perdedār
Dir idi Allāhu ekber āşikār
249. Bir feriştehdi bu gāyetde 'azīm
Orda halk itmiş anı Hayy u Kerīm
250. O melek ki ibtidā itdi nidā
Şanki Şiddik'a müşābihdi şadā
251. Hâzreti aldı o dem-de Sidre'den
Māverāya dāhil itdi perdeden
252. Koydu bir taht üzre ol nāzik teni
Koydu tahtıñ altına hem destini
253. Nice yüz biñ perdelerden içerü
Hep dinîrdi ey Habîbim gel berü
254. Çünkü geçdi perdelerden nāge-hān
Geldi Refref bir selām virdi hemān

s.53

255. Aldı Faḥr-i 'ālemi gitdi hemîn
Māverāsın kimse bilmez ey fātîn
256. Bir zeberced taht idi Refref meger

- Kimse bilmez vaşfını yokdur eşer
257. Geçdi Kürsî'den 'urûc etdi hemân
 Qaldı Refref gitdi sultân-ı cihân
258. Sellemû salî' alâ nûrû' l-mübîn
 'Azzamû âlen ve şahben ecmâ'in

[NA'T]

259. Hârim-i bezm-i lâhûta giren Faḥr-i Risâletdir
 Cemâl-i pâk-i Mevlâ'yı gören Faḥr-i Risâletdir
260. Burâk u Refref ü Cibrîl taḥayyür-de qalub bir bir
 Nice yüz bîn hicâblardan geçen Faḥr-i Risâletdir
261. Geçüb 'arş-ı mu'allâyı kemâl-i 'aşq u ḥayretle
 Huḫûr Rabb-i 'izzetde duran Faḥr-i Risâletdir
262. Geçüb hem "kâbe kavseyni ev-ednâ" remzini duydu
 Şarâb-ı lâ-yezâlîden içen Faḥr-i Risâletdir
263. Bırakdı cism-i nâsûtı giyindi tâc-ı lâhûtî
 Maḫâmât-ı ta' ayyünden uçan Faḥr-i Risâletdir
264. Hudâ'sıyla olub tenhâ sarây-ı vaḥdete erdi
 Nice esrâr-ı Mevlâ'yı bilen Faḥr-i Risâletdir
265. Güneh-kârdır meger Fevzî ümîdi bir şefâ' atdır
 Ki derdli kullara dermân viren Faḥr-i Risâletdir
266. 'Arş'a yaklaşdıḡda şâh-ı enbiyâ
 Gördi nûranî hicâb-ı Kibriyâ
267. Perdelerden çünki geçdi ilerü
 'Arş'a yüz tutdı hemân-dem hûb-rû
268. 'Arş'a irdi çünki şeh-râh-ı subul
 Maḥv u müstaḡraḡ idi şâh-ı rusul

s.54

269. Nûra ḡark oldu bu dem nûr üstüne

- Anda teslīm oldu kudret destine
270. ‘Arş-ı a‘lā ol-dem oldu şadmān
‘Arş'a çıktı ol şehen-şāh-ı şehān
271. Çünkü ‘Arş'a başdı o ‘ālī-i kadem
Durdı ‘Arş'ın üstüne şāh-ı ümem
272. Bir muazzam nūr idi anda cihāt
Yok idi anda cihāt u kā’ināt
273. Yok idi anda zemīn u āsumān
Yok idi kevn u mekān vakt u zamān
274. Anda keşf oldu nice yüz biñ hicāb
Bir halāvet virdi nūr-ı müstetāb
275. Bir tecellī gördi şāh-ı enbiyā
Yalnız kaldı ridā-yı kibriyā
276. Bu halāvetle Resūl-i kā’ināt
Dir taḥiyyāt u şalāt u ṭayyibat
277. Hep seniñdir yā İlāhī yā Kerīm
Ḥayy u Mennān u Ḥüdāvend-i ‘azīm
278. Keşf-i rāz itdi o dem Perverd-gār
Kābe kavseyn oldu ol-dem āşikār
279. Burda esrār-ı Ḥudā peydā idi
Kābe kavseyn ya ki ev-ednā idi
280. Bir ḥitāb itdi Cenāb-ı Kibriyā
Ey Ḥabībim ey imām-ı enbiyā
281. Es-selām ey ‘iffet ü ‘ismet-penāh
Ey muḳaddes ḥāş maḥbūb-ı İlāh
282. Raḥmet u lūtfum saña olsun Ḥabīb
Böyle bir vuşlat saña oldu naşīb
283. Çün Ḥudā-yı lā-mekān virdi selām

- Der-[‘] aķab aldı selām ĥayr-ül-enām
284. Dir kerem-kārā ilāhī bī-zevāl
Girdi-gārā ey Ĥudā-yı zū-l-celāl
285. Bizlere şālīhlere olsun selām
Merĥamet kıl zāt-ı pāk lā-yenām
286. Bu selāmı bilmek isterseñ kamu
Ṭalibā var et-taĥiyyātı oķu
287. Nice yüz biñ sırr-ı Ĥaķ itdi zuhūr
Nūra ġark olmuşdı ol timsāl-i nūr
288. Bī-mekān u bī-zamān u bī-şadā
Ĥaķ Te‘ālā ĥazrete kıldı nidā
289. Ey Ĥabībim gör cemāl-i pākimi
Bundan a‘lā yok saña vuşlat demi
290. Kimseyi irdirmedim bu devlete
Kimseler yol bulmadı bu vuşlata

s.55

291. Cümleyi ‘aşkımda ber-dār eyledim
Senseñ ancaķ kendime yār eyledim
292. Cümleye maĥbūb ben oldum ey edīb
Līk zāt-ı pākime senseñ Ĥabīb
293. “Raĥmeten li-l‘ālemin”kıldım seni
Var Ĥabībim anlara öğret beni
294. Ey Ĥabībim iste benden armağan
Şimdi iĥsān eylerim ben Lā-Mekān
295. Çünki duydu bu ĥiṭāb-ı ‘izzeti
Cūşa geldi raĥmet u hem şefķati
296. Gözlerinden yaş aķub itdi niyāz
Dir ki ey Perverd-gār Bī-Niyāz

297. Ümmetim hakkında ğufrān isterem
Yā ilāhī luṭf u iḥsān isterem
298. Ağlarım ah eylerim anlar için
Ümmetimdir rûz u şeb derdim bütün
299. Ümmetiñ ‘aşîleri n'olsa gerek
Bilmem anlar nerde ḥaşr olsa gerek
300. “Yā ilāhī ümmeti vā ümmetā”
“Vaḥşetā vā ‘arbatā vā dehşetā”
301. ‘Afv u luṭfuñ isterem ‘aşîlere
Ġıbṭa itdim bir daḥi ḳudsîlere
302. Her biri bir dürlü ṭā‘ atlar ider
Her ferişte bir ‘ibâdetler ider
303. Anların ṭā‘ atlerinden vir baña
Ümmetim itsün ‘ibâdetler saña
304. Yā ilāhī bunları vir armağan
El-âman ey zât-ı pāk Lâ-Mekân
305. Ḥaḳ Te‘âlâ dir ki ol-dem yâ Resûl
Bu recâ ki eyledim şimdi ḳabûl
306. Ümmetiñ ‘aşîlerin virdim saña
O seniñdir kim ki şirk itmez bana
307. Ol ḳadar virdim saña ki ey şerif
Tâ ki râzî ol âyâ zât ı münîf
308. Hem de virdim anlara elli namâz
Bu namâzı ḳılsun itsünler niyâz
309. Bu namâzı kim ḳılsa ḥaşş u ‘âm
Ey Ḥabîbim o seniñdir ve's-selâm
310. Mü'mine mi‘râc olur bu âşikâr
Kim namâzı ḳılsa olmaz şerm-sâr
311. Zübde itdim her ‘ibâdetden anı

Kim kılarlsa o bulur maṭlūbunı

312. Her melekler ki iderlerdi niyāz
Anları cāmi‘ olur böyle namāz

s.56

313. İşte virdim armağanı yā Resūl
Her recāñ nezdinde olmuştur qabūl
314. Hem iki āyet daḥi virdi hemīn
O idi menşūr Rabb'ül-‘ ālemīn
315. Ḥazret-i peygamberi taşdıḳ idi
Mū‘ min u kāfırları tefrīḳ idi
316. “Amen’er-*Resūlu*” idi āyetleri
Anda mezkūr mū‘ minin devletleri
317. Bu maḳāma mūncerr olduḳda kelām
Bir ḥiṭāb itdi Ḥudā-yı lā-yenām
318. Bu tecellī gerçi yetmez ey Ḥabīb
Gerçi doymazsuñ cemāle ey edīb
319. Gerçi müştāk-ı cemālimsiñ benim
Mest-i zāt bī-mişālimsiñ benim
320. İstemezsiñ gerçi burdan gitmegi
İstemezsiñ bu maḳāmdan inmege
321. Līk maḳşad burada irşād-ül ‘ abād
Da‘ vet et var ümmeti ‘ ālī nihād
322. Da‘ vet eyle haydi git insanları
Git hidāyet eyle her dem anları
323. Bu tecellīden bulub bī-ḥad şafā
Da‘ vete döndi Muḥammed Muşṭafā
324. İndi ‘ arşdan Sidre'ye geldi hemīn
Anda bekler gördi Cibrīl-i emīn
325. Cenneti nārı görüb geçdi hemān

- Geldi altıncı semāya nāgehān
326. Anda Mūsā ḥazreti itdi kıyām
Dir ki mi‘rāciñ mübārek ey hümām
327. Ḥazret Mūsā didi ey nūr-ı cān
Sergüzeşti lūtf ile şerḥ it hemān
328. Mācerāyı Faḥr-i ‘ālem söyledi
Bir bir aḥvālî ḥikāyet eyledi
329. Dir tecellî eyledi ol Lā-Mekān
Hem daḥî lūtf eyledi üç armağan
330. Ümmetim ‘āşîlerin virdi bana
Çok teşekkür eyledim ben-de aña
331. Ümmete elli namāz virdi Ḥudā
Emr-i Ḥaḫḫ'a ben-de itdim iktidā
332. Bir daḥî virdi baña ‘ālî berāt
Anda ma‘lūm mü ‘minîn u mü ‘mināt
333. Ḥaḫ Te‘ālā ’nîñ berāt-ı enveri
Vaşf ider peygamberi mü ‘minleri
334. Anda mü ‘min kulları hep söyledi
Ḥaḫ Te‘ālā gör ne iḥsān eyledi

s.57

335. Mü ‘menen bih andan ol-dem āşikār
Hem de kulluḫ anda oldu pāye-dār
336. Bir kelām-ı i‘tiḫād-ı meşmûldür
Bu ḥazîne [*Āmene'r-Resûlu*] dūr
337. İşte bunlardan hedāyā ey Kelīm
Lūtf u iḥsān itdi Mevlā-yı Kerīm
338. Ḥazret-i Mūsā tevaḫḫuf eyledi
Lūtf ile Faḥr-i cihāna söyledi.

339. Dir fedâ olsun saña cân u benim
Senden evvel tecribem geçdi benim
340. Bu namâza yâ Muḥammed Muştafâ
Ümmetiñ ‘âcizleri itmez vefâ
341. Anlara pek çok gelür elli namâz
Var Ḥudâ'dan ‘afvını iste birâz
342. Faḥr-i ‘âlem çün münâcât eyledi
Secde itdi ‘arz-ı ḥâcât eyledi
343. On vakit tenzîl idildi ol zamân
Geldi Mûsâ nezdine Faḥr-i cihân
344. Bir de döndürdi Kelîm-ullâh aña
İltimâs itdi yine taḥfîfini
345. On daha tenzîlini virdi Raḥîm
Bir de geldi bir de gitdi ol Kerîm
346. Hâşılı beş def‘a itdi ilticâ
‘Afvı taḥfîfini kıldı recâ
347. ‘Âkıbet beş vakte tenzîl eyledi
Hep qabûl oldu ricâ-i Âḥmed'i
348. Muştafâ'ya söyledi ol bî-nîyâz
Ey Ḥabîb'im kim kılar sa beş namâz
349. Virmişim elli namâzıñ ecrini
Bir namâza virmişim hep ‘aşrını
350. Çünkü imzâ eyledim elli namâz
Va‘dime ḥalf itmezim ey dil-nüvâz
351. Bu şalâtı gerçi taḥfîf eyledim
Ücretinden lîk tenķiş itmedim
352. Haydi var ögret Ḥabîb'im ümmete
Her kulum gelsun ḥuzûr u ‘izzete
353. İstedi Mûsâ dahâ taḥfîfini

Bu namāzıñ bir dahā tañşıfını

354. Faḥr-i ‘ālem dönmedi artık geru

Çünkü imzâ eylemişdi ḥūb-rū

355. Şalli yâ Rabb ‘alâ nūrü'l-kerīm

Şalli yâ Rabbi ‘alâ Mūsâ'l-keīm

s.58

356. Şalli yâ Rabb rūḥ'ül-enām

Süllem Allāh'ım men ente's-selām

I.

357. Mecma‘-ı bezm-i elestde ‘ahd u ikrār ‘aşkına

Hilḳat-ı imkāna bādī sırr-ı esrār ‘aşkına

358. Leyle‘-i isrādaki i‘lâ-i envār ‘aşkına

“Küntü kenzen”de olan i‘lân-ı ızhār ‘aşkına

359. Ḥazret-i Şiddık ‘Ömer Osmân u Kerrār ‘aşkına

Tut elim aḳṭâb u ebrâr ḳurb-ı aḫyâr ‘aşkına

II.

360. Rûz-ı maḥşerde beni terk itme a‘mâlimle sen

İtthâm itme efendim sū-i ef‘âlimle sen

361. Ḳalma rüsvây-ı ‘avâlim şüm aḳvâlimle sen

Yüz çevirme padişâhım zişt âḫvâlimle sen

362. Yâ Resûl'llâh sevindir ḫayr-ı âmâlimle sen

Tut elim âḳṭâb u ebrâr ḳurb-ı aḫyâr ‘aşkına

III.

363. Ger ‘inâyet eylemezseñ ben kime efğan idem

Sen gözetmezseñ nasıl ben derdüme dermân idem

364. Ah efendim sen dururken kimlere âman idem

Senden a‘lâ bir kapu bilmem ki istiyyân idem

365. Ḥaşr olunca dīde-i nālânımı giryân idem

Ṭut elim āḳṭāb u ebrār ḳurb-ı aḥyār ‘aşḳına

IV.

366. Bār-gāhıñ ḳıble-i erbāb-ı ‘aşḳdır bî-riyā
‘Arş-ı ā‘zam nūr-ı vechiñden alur dā‘im Ziyā

s.59

367. Ravza-ı pākiñ maṭāf ḳudsiyān-ı Kibryā
Çünki sensiñ tā ezel sermāye-i her asfiyā
368. Dönmezem bāb görmeden ey imām-ı enbiyā
Ṭut elim āḳṭāb u ebrār ḳurb-ı aḥyār ‘aşḳına

V.

369. Nuruñ anda olmasa Ādem neden mescūd olur
Dü cihānda senden a‘lā olsa bir ma‘būd olur
370. Her ‘avālim nūr-ı zātıñdan şehim vücūd olur
Mā‘ye-i imkān çünki Aḥmed u Muḥammed olur
371. Zāt-ı pākiñ yerde gökde ḡāyet el-maḳşūd olur
Ṭut elim āḳṭāb u ebrār ḳurb-ı aḥyār ‘aşḳına

VI.

372. Senseñ aşle'l-aşl olan cümle fūrū‘dur kā’ināt
Zerre-i nūruñ senin ser-māye-i her mümkināt
373. Ḥazretiñden başḳa yok āyini zāt u şifāt
Ḥidmetiñle müfteḥir Cebrā’îl-i ḳudse's-simāt
374. Ḳıl şefā‘at vir bu Fevzi‘ye ḥayātıñdan ḥayāt
Ṭut elim āḳṭāb u ebrār ḳurb-ı aḥyār ‘aşḳına
375. İndi göklerden Cenāb-ı Muşṭafā
Mescid-i Aḳşā‘ya geldi pür-şafā
376. Gitdiḡi yoldan gerü geldi Celīl
Geçmemişdi giceden cüz ü ḳalīl

377. Tayy edüb ‘âlemleri Perverd-gâr
Hâzret-i ‘arşa çıkardı âşikâr
378. Şoñra da tayy eyledi ‘âlemleri
Yerlere indirdi Hâk peygamberi
379. Çün Kudüs'den çıkdı ol Refref-süvâr
Kâ‘be'ye başdı kadem ‘âlî-tebâr
380. Aldı kırk günlük yolu bir lahzada
Göz yumub Akşâ'da açdı Kâ‘be'de

s.60

381. Gice vakti girdi şahñ-ı Kâ‘be'ye
Arka virdi anda hem mihrâbeye
382. Anda mi‘râcî hikâyet eyledi
Geldi Âşhâb-ı Kirâm hep dinledi
383. Anda küffâr-ı Kureş itdi hücûm
Cümlesi inkâr iderdi bi'l-umûm
384. Hem-de istihzâ’ iderlerdi meger
O Ebû-cehl-i la‘în-i kîne-ver
385. Yok idi şiddîk-ı a‘zâm ‘arzada
Gulğule kopdı o-demde ortada
386. Hâzret-i Şiddîka geldi düşmenân
Dir ki bak peygamberiñ söyler yalan
387. Kuds'e gitmiş bu gice gelmiş gerü
Hem-de geçmiş nühfelekden ilerü
388. Bu kelâma bâ-‘aceb kim dir haķîķ
Sen ne dirsiñ yâ Ebû-Bekr-i ‘atîķ
389. Hiç tevaķķuf itmeden şiddîk-ı cân
Dir ki şadıķdır Resûlu'llâh hemân
390. Her ne söylerse o gerçek söylemiş
Mâverâsın belki tafşîl itmemiş

391. Şümme hâşâ o yalan söz söylemez
Lîk kâfirler anı derk eylemez
392. Anlara böyle cevâb virdi hemân
Hâ'ib u hâsir qalurlar düşmanân
393. Geldi şadîk hâzreti etdi muşûl
Söyledi hem yâ Resûlu'llâh yâ Resûl
394. Dir ki tebrîk eylerim mi' râciñı
Hem burâk u hulle vü hem tâciñı
395. Sen ne söylersiñ haqîkatdır hemân
Şadır olmaz zât-ı pâkiñden yalan
396. Geldiler bir bir şahâb-î kirâm
Şad u hurrem oldılar hep hâs u 'âm
397. Cümlesi tebrîk idüb mi' râcını
Her biri giydi sa' âdet tâcını
398. Lîk küffâr-ı Kureys-i bed-hişâl
Hep muşirr-âne iderlerdi cidâl
399. Ortaya geldi Ebû-cehl-i la' îñ
Hem dañi cümle gürûh-ı müfsidin
400. Dir ki küffâr böyle şey olmak muhâl
Kimseden hiç duymadık biz bu ne hâl
401. Ba' zı aşhâba melâlet geldi çün
Lâzım oldu şerh ola sırlar bütün
402. Söyledi küffâr-ı bed-girdâr-ı dîn
Faşl-ı da' vâ eyleriz bizler hemîn

s.61

403. Bizce ma' lûmdur ki rihlet itmedin
Bundan âkdem Kuds'e sen hiç gitmedin
404. Mescid-i Aşşâ nedir hiç görmediñ
Kimseden öğrenmediñ hem şormadiñ

405. Kuds'e gitdiñse mufaşşal söylesen
Mescid-i Akşâ nedir şerh eyle sen
406. Bizde var pek çok bilenler sū-be-sū
Mescidiñ tavşifini bir bir oku
407. Faḥr-i ʿâlem şerh idüb bir bir hemân
Söyledi taʿrif-i mescidden nişân
408. Hâl-bu-ki peygamber-i ʿâlî şıfât
O melek-simâ u Faḥr-i kâ'inât
409. Mâ-sivâya meylini döndürmemiş
Mescid-i Akşâ'ya göz gezdirmemiş
410. Bakmamış süflâsına ʿulyâsına
ʿÂşık olmuşdı güzel Mevlâ'sına
411. O gice çün mest u müstağrıḳ idi
ʿAşḳ idi hep mâ-cerâ-ı Aḥmed'i
412. Çünkü şordılar Kureyşîler hemân
Ortadan kalkdı hicâblar nâ-gehân
413. Mescid-i Akşâ göründi servere
ʿArz olundu her taraf peygambere
414. Şöylece taʿrif iderdi mescidi
Vaşf u taʿrifde ḥaṭâsı yok idi
415. Çün işitdi bunları düşmân-ı dîn
Beht u ḥayretde ḳalurlardı hemîn
416. Söyledi hem Faḥr-i ʿâlem lûtf ile
Ben gelürken yolda gördüm ḳafile
417. Ğa'ib olmuşdı cemellerden biri
Hep ararlar ḳafile her yerleri
418. Hem daḥi bir kâse şu buldum hemân
İçdim anı tâ ki bu olsun nişân
419. Kâseye ḳoydum şusuz bir sâhile

- Şuruñuz gelsunde ol bir kâfile
420. Geçdi andan görmedi anlar beni
Çünkü göstermez Hudâ şağlar beni
421. Görmüşüm hem birde diger kâfile
Hep gelürler çokca bir esnâfla ile
422. Pek yakındır ki ider anlar zuhûr
Yâ şabâh vaqti ve yâ işrâk olur
423. Önde bir gül renkli üstür var hemân
Şabr ideñ şimdi gelürler bi-gümân

s.62

424. Çün zuhûr itdi tulû'-ı âf-tâb
Gitdi şeb geldi şabâh açdı nikâb
425. Geldi evvel burâkla buldı vuşul
Zâhir oldı her ne söylerse Resûl
426. Şoñra diger kâfile etdi zuhûr
Mâ-cerâyı şordı eşhâs-ı küfür
427. Her ne söylerse Resûlu'llâh hemân
İhtilâfsız şâbit oldı ol zamân
428. Hâ'ib u hâsir qalub qavm-i rezîl
Halka qarşu her biri oldı hacîl
429. Şâd u hurrem oldı aşhâb-ı güzîn
Didiler Ahmedu'llah el-mu' ayyen
430. Sellemû salli' alâ nürü'l-mübîn
‘Azzamû âlen ve şahben ecmâ'in

Kaşîde-i İstimdâdya

431. ‘İnâyet kıl seniñ vaşfiñ senin ile dâstân olsun
Seniñ medhiñde a' zâ vücûdum hep ilân olsun

432. Egerçe sâha ' fikrim kapandı yâ Resûlu'llâh
Nazar kıl levha kalbim açulsun gül-istân olsun
433. Seniñ bir zerre vaşfından kitâbe yazmak isterdim
Ki ben mücrimde bende olduğım hâle nişân olsun
434. Kırıldı kilki bî-tâbım kapında hiss u idrâkım
Kerem kıl iftitâh eyle bu ' âşî tercümân olsun
435. Kalem yazmak diler vaşfıñ u lâkin dilde bir şey yok
Meded kıl şerh-i hüsnünde bu ahkâr hoş-zebân olsun
436. Meded yâ Fahr-i ' âlem bende ' miskine luğf eyle
Bu taklîdane manzûmem okusun dilde şân olsun

Der Beyân Zübde-i Sülûk Rûhânî

s.63

437. Ey birâder bu gedâyı dinle sen
Bir mişâlim var saña gâyet hasen
438. Bak ki ebvâb-ı ilâhî nice dir
Bu mişâle diğkat et ki incedir
439. Bak saña ben söyleyim temşîlini
Bu mişâle eyle taṭbîk sen seni
440. Bu mezâyâ sendedir hep sende bol
Yok bu ' âlemde aña bir başka yol
441. Tâ ezelde kün diyüb Perverd-gâr
Bir bedî' â halk idüb o Kird-gâr
442. [1]Rûḥ deyü nâm söyledi ol dilbere
Günehin bildirmedi ' âcizlere
443. Bundan evvel yok idi hiç kâ'inât
Hep ' ademdi andan artık mümkünât
444. Bu deñildi ' âlem-i halkdan meger
' Âlem-i emr Hudâ'dır mu' teber
445. Çok zamandan sonra Mevlâ'ı ' aẓîm

- Bir nev' maḥlūk yaratdı evvel kerim
446. O idi bir cāriye ġāyet de ḥūb
‘ Āşık oldu rūḥ aña ol-dem görüb
447. Nefs idi ol cāriye ḥasnā' idi
Cilve-gerlikde o müsteşnā idi
448. Gerçi ḥüsni var idi bed-hu[y] idi
Ser-keş u bed-māye u şercūy idi
449. Bî-edeblikde mişāli yok idi
Şer u şüre cür'eti pek çok idi
450. Maḥż-ı şerden ḥalk idilmişdi meger
Ḥayra el virmez o ḥā'in kīne-ver
451. Şöyle ki bilmez idi Allah'ını
Hiç düşünmez Ḥālik'i āgāhını
452. Böyle ‘āşī böyle ser-keş bî-ḥayā
Yok idi gönlünde ḥavf-ı kibriyā
453. Diñle bir kez bak nasıl maḥlūk idi
Ḥaqq'a karşı bak nasıl söz söyledi
454. Çün ezelde ḥalk olundı kâ'ināt
Ḥaqq'ı taşdıķ eyledi her mümkünāt
455. Diñle bu nefs-i denī gör neyledi
Ḥāk Te'alā'ya ne sözler söyledi

s.64

456. Ḥāk didi bu nefse ben kim sen nesiñ
Söyle şimdi hiç çekinme sen nesin
457. Nefs-i ḥā'in dir ki sen sen bende ben
Farqımız yok ben benim ḥōd sende sen
458. Yakdı biñ yıl Ḥāk Te'alā ḥā'ini
Şordı soñra söyledi bed-ķālını

459. Hiç sözünden dönmedi bu nefs-i dūn
Zemherīr içre kōdı olsun zebūn
460. Dōñdi biñ yıl şöñra tekrār eyledi
Her ne söylerse anı hep söyledi
461. Şöñra açlık emr idüb Perverd-gār
Yemīn içmek virmedi o gird-gār
462. Açlığa tākāt getürmezdi deni
İşte açlık tövbe-kār itdi anı
463. Ağladı feryād idüb kıldı niyāz
Hakka ikrār eyledi kīne-sāz
464. Līk fırsat bulsa hā'in-i nefis-i şūm
‘Ālemi ifsād iderdi bi-l-‘umūm
465. İşte şeytānı odur şeytān iden
Hāk Te‘alā'ya odur ‘işyān iden
466. Ol denīdir yeltenen Allāh'lığa
Herkesi sevķ eyleyen kemer ehlġe
467. O idi Nemrūdı berbād eyleyen
O idi Fir‘avn bī-dād eyleyen
468. Sende bende hep o dur hiç başka yok
Nefs-i hā'in bilmez ašlā hāk hūķūķ
469. Bu nefis kōrkmaz utanmaz hīle-kār
Bir denī aħmak uşanmaz nā-bekār
470. Baķ ki Allāh'dan da pervā itmedi
Yālınız açlık oña kār eyledi
471. Tūt o rūhı ‘ibret al sen Fevziyā
Aç bıraķdı ķünki nefsi kibriyā
472. Bu denī nefis-i ‘ālem hūķdan idi
Hāk Te‘alā rūħa tezvīc eyledi
473. Ćünki rūħa zevce oldu cāriye

İbtılâ geldi meger bî-çâreye

474. Nefs-i mezbûr-ı halktı cism-i latif

Maḥrem oldu ol sebeb rūh-ı şerif

475. Çünkü rūh-ı âdemî halkdan degil

‘Âlem-i emri ilâhidir o bil

476. Hakk bilur ta‘rif rūhı ey civân

Çünkü rūh emri Hudâ-ı lâ-mekân

477. Gerçi bildi enbiyâ u evliyâ

Bilmeyiz biz çünkü sırr-ı kibriyâ

s.65

478. Çünkü nefsi rūha tevîc eyledi

Hakk Te‘alâ gör ki ol-dem neyledi

479. Şöyle fermân eyledi Perved-gâr

Emrini rūha duyurdu âşikâr

480. Bu denîdir kendinî bundan şaḥın

Emr ü nehyinden şaḥın olma yakın

481. İltifât et lîk kılma târ u mâr

Çünkü lâzımdır saña bu hîle-kâr

482. Nefse uyma sen ricâlsiñ o nisâ

Âmir ol dâ’im aña şubḥ u mesâ

483. Hem anı ıslâḥ idüb kıl tövbe-kâr

Qalmasun emârelikde nâ-beḥâr

484. Geçsun o levvâmeden sa‘y eylesun

Mülheme deştinde pek çok tırmasun

485. Muṭma’in eyle nefs-i ḥâ’ini

Tâ elinden kırtarırsañ sen seni

486. İşte bunlar rūḥ-ı külldür nefs-i küll

Diḳḳat eyle diñle süllâni sübül

487. Sende bende bunlarıñ fer'i olur
Bu vuķū'ât bizde eyler hep zuhûr
488. İşte bunlardan zuhûr etdi veled
İsmine kalb söyledi Rabb-üs şamed
489. Bu tezevvüden merâm bu kalb idi
Baķ Ziyâ'ıye anı vaşf eyledi
490. Hâķ Te' alâ bir mücevher gönderüb
Tıfl-ı mezkûr göğsüne vaz' eyleyüb
491. Rûh-ı pâki hıfzını emr eyledi
Ol mücevher cevheri imân idi
492. Cevher olmaz gerçi imân bî-gümân
Bir mişâldir maķşadım ancak hemân
493. İştılâhda gerçi cevher başkadır
'Örfde ki sözlerde cevher başkadır
494. İştılâh üzere diñle der sözüm
'Örfe ma' tûfdur kelâmım ey gözüm
495. Yok bilürseñ cümle temşilde haķâ
Bende temşil eyledim ey pür 'atâ
496. Mübtedîye böyle ta' bîr eyledim
'Afv ederseñ her ne taķşîr eyledim
497. Gör ki şimdi Hâķ Te' alâ neyledi
Rûh-ı pâki şöyle fermân eyledi

s.66

498. Düşmeni çokdur didi bu gevheriñ
İhtimâl et hafzına bu cevheriñ
499. Hem de teslîm itme nefs-i şûmı ki
Pek uçuz teslîm ider düşmânı ki
500. Çünkü bilmez kıymet-i imân nedir
Hem de bilmez dost nedir düşmân nedir

501. Tıflı albi hem em n olma a a
Mulaa terbiyesi l zım sa a
502. Sen a a virme anı bed-h y ider
o ra o ra gevheri im n gider
503. M der dir dime aldanma aın
Bilmez o terbiyeyi sense  fa n
504. ala bu nev-z de-i n zik-ter 
T  ki z yi  etmes n bu gevher 
505. Bir mu f z bul ki h f z itmesun anı
T  ki i  l itmesun d men seni
506. Var benim  indimde  li bendeler
Herbiri f z ltır ve n zendeler
507.   Al u tev   dir o erler ey er f
Herbiri erb b-    iffet hem lat f
508.   Al-  mez  r hem m  dbir hem ab r
Di le ey r   bu sa a olsun vezir
509.  sti re et anı la her zam n
M   temendir or ma andan bi -g m n
510. Her ne s ylerse anı t t d im 
Her zam n her eyde olsun reh-n m 
511. Uyma nefse   ala uy ey r  -  p k
  nki a  lemdir o   al-  t bn k
512. Nefs-i a m k ger i sevmez   al  n 
Sen a n aldanma ullan nefsin 
513. Bir de tev   i a n terk eyleme
Ol m b rek z ta kem s z s yleme
514. P r f n  bir mu  allimdir o z t
Merd  li bende-i    li-i  fat
515. Tıflı albe sen anı eyle ref  

- Tā gözetsun albii pr-i ef
516. Hi ayırma birbirinden anları
‘ det birlikde olsun cnları
517. Sen ana mrla tfl- tzeyi
T ki ğretsn aa terbiyeyi
518. Anları bir yerde hfz et dem-be-dem
T ki dmen grmesn ey z-kerem
519. Gir eri‘ at mlkne anda our
T ki hdmet eylesnler mr u mr

s.67

520. Brc u br yap hr u al‘ a sr
Ortasında ehr-i ‘  hem hr
521. Orda koy bu tfl albi besle sen
Grmesnler t ki erbb- fiten
522. Gitse dny gitse ‘ ukb yok keder
alb giderse gevheri imn gider
523. te bak bu gevheri hfz et hemn
T anla derk edilsn L-mekn
524. Hep bua dmn olur dv l‘ n
Nefs-i amada aa olmuş ma‘ n
525. Geri eyn aa ermez eli
Nefs-i h’in da‘ vet eyler dhli
526. Bir de dnydır o tfl dmeni
te bunlardan gzetle sen seni
527. Gevheri imn ala hılı
re-sz ol bende-gn ekmeli
528. nki rh- fermn h dnle diy
Evvel mbrek gr ki ol-dem bildi

529. Tıtdı fermān Hūdā'yı o latif
Başladı seyr u sülûki ol şerîf
530. ‘ Aşk hâkla uçdı cevelân eyledi
Çok ‘ avâlim gördi seyrân eyledi
531. Buldı bir ‘ âlem ki nâ-mahdûd idi
Mâverâyı ‘ Arşa dek memdûd idi
532. Vüs‘ atında yok idi hadd u kenâr
Öyle yapmış Hâlik Perverd-gâr
533. Şevl şerî‘ ât ‘ âlemdir bu meger
Burda ancak Hâk Te‘ alâ hük m ider
534. Öyle vâsi‘ ki bulunmaz gâyetî
Şâmil olmuş ‘ Arş u nâr u cenneti
535. Yer u gök dünya u ‘ uqbâ andadır
Bir çok ‘ âlemler anıñ şahındadır
536. Çün vedî‘ a kıldı rûhı ol kerîm
Hâkem etdi ‘ âlemi şer‘ a hâkîm
537. Bir erîke kırdı Mevlâ-ı Âhmed
Ol erîke işte oldu bu cesed
538. Dir ki burda hük m mü infâza gel
Nefs ile şeytân ile eyle cedel

s.68

539. Dikkât eyle düşmâna her dem gâlib ol
Bulmasun düşmân saña râh-ı vuşûl
540. Hâk Te‘ alâ'dan gelince bu hitâb
Sem‘ u tâ‘ at etdi rûh-ı müsteţâb
541. Geldi rûhâ Hâk Te‘ alâ'dan a‘ lem
Öyle sancâk görmemiş çemşîd u cem
542. İsmiñi tevhîd deyü kıldı be-nâm
Aldı ol-dem de anı rûhu'l-enâm

543. Girdi bir iqlîme ismi i' tîkâd
Anda maḥfûz oldu imân ' ibâd
544. Bir şehir buldı anıñ şahnında hem
İsmine zâhir deyü virdi ' alem
545. Bir kapusu var idi emâre o
Hep girerler ol kapudan sū-be-sū
546. Bu kapuda bekledi bir çok zamân
Çok eziyetler çekerti nâ-tüvân
547. Çünkü vaḥşîler anı zabt eylemiş
Merd kâmiller anı hiç görmemiş
548. Bu kapunun var idi bir şahnesi
Hem anıñ mevcûd bir zevcesi
549. Zevce u zevce her biri hem-tâ idi
Bî edeblikde meger yektâ idi
550. Zevcesi şehvetdi hem zevci ğazab
Gice gündüz orda tırmuşlardı hep
551. Şehvt-i mezbûre pek ḥüsnâ idi
' İşve-bâzlıkda o müsteşnâ idi
552. Hem ğazab ğâyretde gürbüz pehlivân
Ditrer olmuşdı elinden hep cihân
553. Bu denîniñ şerr idi hep meslekî
Âh elinden dâd bir feryâd iki
554. Kesmiş almışdı o bâbı bu ḥarîf
Katlı iderdi görse bir şahş-ı za'îf
555. Var idi hem orda bir sehḥâre zen
Siḥr iderdi herkes bilmem neden
556. O meger dünyâ idi bir ḥîle-kâr
Rûḥ-ı pâkiñ düşmenidir âşikâr
557. Çok refîkî var idi hem anların

Kaṭ' iderler rāhını insānlarıñ

558. Geldi şehvet cilve-gerlik eyledi
Rūḥ-ı pāki çok nevāziş söyledi

s.69

559. Biz seni sevdik didi sen burda kal
Gitme burdan ey mehi şāḥib-[i]cemāl
560. Rūḥ anı der eyledi aldanmadı
Rāh-ı Hāḫ'dan zerrece ayrılmadı
561. Gitdi şehvet zevcenı gönderdi o
Çün ğazb geldi dönerdi sū-be-sū
562. Geldi itbā' yla bu ḥā'ın kişi
'Arşayı taldırdı şer u şūrişi
563. Korkmadı andanda rūḥ-ı tāb-nāk
Döndi gitdi ol pelīd pūri seffāk
564. Geldi dünyā eyledi siḥr u füsūn
Bī-edebiñ eyledi ḥadden füzūn
565. Gerçi ki aldanmadı rūḥ-ı şerīf
Zevcesi meyl eyledi nefsi-i za'īf
566. Her üçü etdi hemān birden hücūm
Rūḥ-ı pāki geldi ol-dem de ğumūm
567. Anlara meyl etdi nefsi-i kīne-ver
Akrabasıydı bunun anlar meger
568. Ol sebebdan beklemişlerdi anı
Tā ki zevcenden ayırsunlar bunı
569. Birleşince anlara nefsi-i le'īm
Ol zamānda geldi şeyṭān-ı recim
570. Her biri birlikte etdiler cefā
Ḥastalandı rūḥ-ı pāk bā-şafā
571. Nā-mecāz olduḡda rūḥ-ı nazenīn

- Geldi ol-dem nefis u şeytân-ı la'î'n
572. Nefs hâ'in rūḥa dir ki ey Ḥabīb
Ben getürdüm bak saña hâzık ṭabīb
573. Dir ki şeytân bak baña sen ey şerif
Ḥastalanmışsın vücūdun pek za'îf
574. Ben saña geldim ṭabīb-i hâzıkım
Hem tesellî eylerim pek nâṭıkım
575. Çünkü gördi bunları rūḥ-ı kerīm
Añladı bunlar le'î'n ibn-ül le'î'n
576. Koğmağa sa'y eyledi güç yetmedi
Hep oturdu bu denîler gitmedi
577. Nefs-i aḥmak buldı fırsat ol-zamân
Tıflı kalbi aldı tevfiğden hemân
578. Tıflını şeytâna teslim eyledi
Al bunu terbiye eyle söyledi

s.70

579. Çünkü gördi bu işi tevfiği cân
Gitdi 'aqla söyledi ol-dem hemân
580. Gel didi tedbîrini kıl ey vezir
Gitdi elden tıflı kalb ey dest-gîr
581. Hasta düşdi rūḥ-ı pāk ı dil-nevâz
Gel beraber ol benimle çâre-sâz
582. Nefs-i aḥmak eyledi taḥkîr beni
Gel yetiş şeytâna virdi tıflını
583. Aldı düşmen tıfl-ı kalbi ey hemân
Haydi git kurtarmağa kıl ihtimâm
584. Haydi turma ğaşb ider dîvî la'î'n
Gevher-i imâni şimdi ey faṭîn

585. Bir hekīm bul hemde ey ‘aql-ı selīm
Hāzık olsun diḡḡat eyle ol hekīm
586. Rūḡ-ı pāki çāre bulsun o ṭabīb
Ḥastadır ḡayetde çok rūḡ-ı necīb
587. Söylemişlerken geldi bir merd saḡī
İsmine dirler şecā‘ at ey aḡī
588. Hem beraber geldi bir pīr-i şefīḡ
Her iki merd Ḥudā olmuş refīḡ
589. Bu meger ‘iffet idi merd-i ḡavī
Geldiler bunlar ricāl-i ma‘nevī
590. Didiler ey ‘aql u tevḡīḡ ṭurmayuñ
Bu belāyı rūḡa lāyık görmeyun
591. Biz işitdik ḡastalanmış rūḡ-ı pāk
Bī-kes olmuş ṭıflı ḡalbi tāb-i nāk
592. Zevcenı terk eylemiş nefis-i deni
Eylemiş şeyṭāna teslīm ṭıflını
593. Ḳalkdılar bu dert velī-i kibriyā
Bir ṭabībı buldılar ki evliyā
594. Mürşid-i kāmıl idi ismi anıñ
Geldiler imdādına bu ḡastanıñ
595. Ḳoḡdılar ol bī-ḡayā ḡā’inleri
Sordılar rūḡuñ yanından anları
596. Ṭıfl ḡalbi aldılar ḡurtardılar
Gevheri imānn pekçe şardılar
597. Aldı tevḡīḡ ṭıfl-ı ḡalbi ol-zamān
Görđi pek pejmürdelenmiş nev-civān
598. Yıḡadı tevḡīḡ anı etđi zuḡūr
Geldi ol-dem ṭıfl-ı ḡalbe tāze-nūr
599. Geldi rūḡuñ yanına ‘aql-ı vezīr

- Dir saña geldi ʔabīb-i dest-gīr
600. Mürşid-i kāmīl didi ey ʔasta rūḥ
Aç gözün şimdi gelür fetḥ u fütūḥ
601. Baḳ getürdüm ben saña bir çok ‘ilāc
Bunları iç şīḥḥatīñ bulsun revāc
602. Şerbet-i ‘aşḳı getürdüm ben saña
Līk teslim olmalı dā’im baña
603. Kalkdı rūḥ ol-dem yirden ağlayub
‘Ahd u peymān eyledi teslīm olub
604. Bir ‘ilāc virdi aña ol-dem ʔabīb
İçdi devletle ol-dem rūḥ-ı necīb
605. O ‘ilācın ismi istiḡfār idi
Rūḥ-ı pāki ḥoşca teşīr eyledi
606. Tıflı ḳalbe hem de virdi bir şurūb
Ḳalbe ḳut geldi hem gitdi gurūb
607. Şoñradan rūḥa virildi bu ‘ilāc
Rūḥ-ı pākiñ ḳutı buldı revāc
608. Bu ‘ilāc zıkr idi virdi ʔabīb
Bunda tekrār eyledi merd-i ḥabīb
609. Virdi bir şerbet dehā ḥazıḳ ḥekīm
Çok tedāvi eyledi merd-i kerīm
610. İsmine ‘aşḳ şerbeti dirler anın
Cānına ḳut virirdi ḥastanīñ
611. Şoñra ma‘cūn virub etdi tamām
Bunları ḳullan didi sen bir devām
612. Cezbe ma‘cūnı idi bu şey daḥi
Rūḥa virdi mürşid-i kāmīl aḥī
613. Çünkü mürşid rūḥa ḥidmet eyledi

- Rûh-ı pākda mürşidi terk etmedi
614. Çünkü mürşid rûha oldu vâsıta
Mürşide rûh eyledi hep râbıta
615. Geldi ‘ıffetle şecâ‘at ol-zamân
Aldılar nefs-i le’îmi bî-gumân
616. Dest-i düşmenden anı kırtardılar
Ol habîşi bir hafıfçe şardılar
617. Hep beraber gitmeğe kaçd etdiler
Râh-ı Hakk’a hep beraber gittiler
618. Kaldı pek çok gerçi rûh-zâr u hâzîn
Hâk Te‘âlâ ‘âkıbet oldu mu‘ayyîn
619. Bu kapudan girdi ol-dem rûh-i pāk
Gördi yollar hep bütün hâşâk u hân

s.72

620. Buldı bir yol tutdı ol râhi hemân
Tırmadı gitdi hemîn rûz u şebân
621. Önde mürşid arçada rûh-i laîf
Hep delâlet eyledi pîr-i şerîf
622. Lîk şeytân anları terk itmedi
Nefse iğvâ virmeğe kaçd eyledi
623. Arçada ta‘kîb iderdi anları
Gizlû gizlû kaç‘iderdi yolları
624. Hem beraber şehvet u dünyâ-i gâzib
Hem dehâ bir çok cüyûş-i bî-edeb
625. Dâ’imâ fırsat arardı kîne-cû
Hem hücûm eylerdi dâ’im sū-be-sū
626. Bir güzel yoldan giderdi rûh-i pāk
Mürşid-i kâmil önünde tâb-nâk

627. İsmine dirler tarīkat yolları
Hak aña īṣāl ide hep kolları
628. Gördi dağlık bir maḥall geçdi anı
İsmine levvāme dirler bil bunı
629. Līk burada çok ezāyā gördi o
Nefs u şeytān hep urarlardı kamu
630. Gāh düşdi dāmi düşmenden yana
Erişür tevfiḳ u mürşid hep ana
631. Gāh olurdı ḥabs iderlerdi anı
Gāh urarlar gāh dönerlerdi anı
632. Gāh giderdi bir zamān āsūde-ḥāl
Gāh tutardı düşmen āḥbeṣ-i fa‘āl
633. Hem hücūm eylerdi ḳalbe dīv-i bed
Mürşid u tevfiḳ iderlerdi meded
634. Hıfz için ol tıfl-ı ḳalbi mürşidi
Orda bir şandūk-çe tertīb eyledi
635. Şakladı orda bu tıfl-ı nāziki
Şöyle ta‘ḳīb eyledi hep mesleki
636. İsmine sırdır didi şandūk-çeniñ
Muḥzini sırdır aḥī cān u teniñ
637. Şoñra rūḥı koydı bir hoş maḥfeye
Şanki ḥācılar giderdi Ka‘be’ye
638. İsmine viridi ḥafī bu maḥfeniñ
Bu ḥafīdir maḳşadı her bendeniñ

s.73

639. Bu maḳāmlardan girdi rūḥ-i pāk
Şerbeti zikri içerdı tāb-nāk
640. Līk pek çok ah u efgān eyledi
‘Āḳıbet Hāk derde dermān eyledi

641. Geçdi çün bu berzahı levvâmede
Azca rāḥmet eyledi cān u beden
642. Geldi bir şahrāya kondı nā-gehān
Anda kaldı gice gündüz bir zamān
643. Mülheme dirlerdi şahrā nāmına
‘Āşık oldu ‘ādetā aḥkāmına
644. Gördi anda bir çemen-zār çeşme-sāz
Pek güzel ögmüş yaratmış gird-gār
645. İsmi suḡrā-ı velāyetdir anıñ
O çemen-zār mevki‘ n o bağçeniñ
646. Ḥayme kurdı bu gül-istānda çū rūḥ
Neşelendi der-‘ aḳab geldi fütūḥ
647. Ḥaymeniñ aḥfāidi ismi meger
Rūḥ-ı pāk ol ḥaymede hep zıkr ider
648. Çünkü burdan geldi rūḥ-ı kerīm
Ḥastalandı der-‘ aḳab nefsi le’īm
649. Ḥile-kārlık itmege kaşd eyledi
Der-‘ aḳab dīv-i le’imi istedi
650. Şöyle ısrār eyledi rūḥdan yana
O ṭabībdir bir ‘ ilāc itsun baña
651. O benim derdimden añlar ey Ḥabīb
Yok baña andan güzel ḥāzık ṭabīb
652. Ḥabb-ı dünyā var idi bir nā-bekār
Nefse ḥidmetci idi ol ḥile-kār
653. Pek severdi nefs-i dūnı ol deni
Der-‘ aḳab şeyṭāna koşdurdı anı
654. Ḥabb-ı dünyā ḥidmet eyler pek ḳadīm
Pek severdi hem anı nefs-i leīm
655. Ḥabb-ı dünyā gitdi şeyṭāna hemān

- Bu ¼arafdan bĩ-¼aber rũ¼-revān
656. ‘A¼l-u tevfi¼ çũn ¼aber-dār oldılar
Birbiriyle der-‘a¼ab yār oldılar
657. Bir mu¼āfız var idi ol ‘arşada
Şerr u şūrā hiç ¼omazdı ortada

658. İsmine ilhām denir ol serveriñ
Hep hidāyetdi işi ol rehberiñ

s.74

659. ‘A¼l-u tevfi¼ gitdi ilhāma hemān
Söylediler va¼‘ ayı ol dıl-berān
660. Der-‘a¼ab ilhām gelüb etdi zuhūr
Tard olundu ortadan dīv-i ğurūr
661. Nefs-i dũnı rũ¼ u pāk bend eyledi
Hem de artı¼ ħīleye aldanmadı
662. Bu ¼avālīde gezerken rũ¼ u pāk
Böyle bir çok def‘a oldu sine-çāk
663. Çũn za‘īf düşdi ğamından nefs-i dũn
Rũ¼a eylerdi temellu¼ ğũn-be-ğũn
664. Mürşid-i kāmıl gelub bĩ-çāreye
Dāimā merhem urardı yāreye
665. Gördi za‘fiyyet bũtũn olmuş ‘ayān
Şerbet-i zıkrı ona virdi hemān
666. Tıpladı bir yerde ol pĩr-i laťif
¼alb u rũ¼ nefse emr etdi şerĩf
667. Cũmlesi bir yerde zıkr etdi hemān
Feyż-i Mevlā der-‘a¼ab oldu ‘ayān
668. Bunlara virdi hemān diĝer ‘ilāc
O ‘ilācdan ‘aş¼-ı Hā¼ buldı revāc

669. Mâ-sivâyı ol ‘ ilâc nef eyledi
Levh-i dilde onları hiç koymadı
670. Yalnız işbât edüb Mevlâsını
Buldı her dem devletiñ i‘lâsını
671. Bu ‘ ilâc nef ve işbâtıdı meger
Ehl-i dil bu şerbeti idrâk ider
672. Çün tamâm oldu ‘ ilâclar ey aḥî
İstirâhat eyledi mürşid daḥî
673. Burda çok terbiye gördi ḳalb u rûḥ
Çok maḳâmdan oldu envâ‘ -i fütûḥ
674. Ders virirdi dâimâ mürşid hemân
Hep murâḳıbdı bütûn rûḥ u revân
675. Evvelâ işrâḳ iderdi Feyz-i Ḥaḳ
Şimdi ḳalbden ḳalbe viridi hep sebâḳ
676. Evvel işrâḳı idi rûḥ u şerîf
Şimdi meşâ‘i olub oldu laṭîf
677. Böyle böyle hep iderlerdi sülûḳ
Burda ḥal oldu âḥî bir çok şükûḳ

s.75

678. Geçdi burdan gördü bir bâb-ı ‘ aẓîm
(İrcâ‘ i) yazmış Ḥudâvend-i kerîm
679. Bu meger bir bâb idi ğayet güzel
Bir ḳapu ki yapmış üstâd-ı ezel
680. Muṭmaine ismini virmiş oña
Vâsl olmaz her kişi ondan yaña
681. Girdi andan gördi bir şehr-i zarîf
Burc u bârûsu anıñ ğayet laṭîf
682. Şehr-i bâṭındır dîv-i nâm söyledi
Ḥaḳ Te‘alâ rûḥa ikrâm eyledi

683. Anda buldı evliyâ efvâcını
Giydi kübrâ-yı velâyet tâcını
684. Bir gül-istân ravza gördi hem daḥi
O meger bâğ-ı ḥaḳîḳatdi aḥî
685. Her ḥaḳayîḳ orda itmişdi zuhûr
Cism u cismâniye değildi cümle nûr
686. Enbiyâ-yı orda idrâk eyledi
Evliyâ-yı orda idrâk eyledi
687. Orda gördi nûr peygamber nedir
Muştafâ-yı Âḥmed-i enver nedir
688. Baṭn-ı Kûr-ân orda itmişdi zuhûr
Orda idrâk eyledi nûr üzre nûr
689. Orda idrâk eyledi baṭn-ı şalât
Yok idi ol yerde ezmân-ı cihât
690. Baṭn-ı Ka‘be orda hem peydâ idi
Ḳurb-ı Ḥaḳḳı orda idrâk eyledi
691. Çok merâtib çok maḳmât gördiler
Cümle en‘âm-ı ilâhî sũ-be-sũ
692. Gördi bir ḳaşr-ı muallâ bî-bedel
Orda ḳurmuşdı Ḥudâ-ı lem-yezel
693. İsmine dirlerdi ḳaşr-ı ma‘rifet
Girdi ḳaşra rūḥ-u âlî menḳabet
694. Gördi bir taḥt ismine dirler rızâ
Çııdı ol dem taḥta rūḥ-u murtażâ
- s.76**
695. Bu maḳâmı gördi çün nefis-i ‘azîz
Tevbe-kâr oldu hem-ân-dem tîz tîz
696. Geldi imân-ı ḥaḳîḳi ol zamân
Añladı kimdi Ḥudâ-yı lâ-mekân

697. Orda maḥfūz oldu nef̄s-i nāzenīn
Gelmez oldu nezdine dīv-i la‘īn
698. Burda nef̄s oldu Ḥudā'dan rāzīyye
Nezd-i Ḥaḳ'da hem de oldu marzīye
699. ‘Abd-ı şāfī oldu nef̄s-i bī-riyā
Böyledir cümle nüf̄s-u asfīyā
700. Söyledikdi biz saña ıḳṣr-ı metin
Bir ıḳṣusı var idi ismi yakīn
701. Bir kilidi var ıḳṣunıñ maḥz-ı nūr
O kilidde Kelime-i Tevhīd olur
702. ıḳṣr-ı mezkūr şeş cihetli ey hemān
Dert cidārı bir de saḥḥī bir de dām
703. Mü’min bihdır bu altı şey hemān
Şarḥ-ı imān çünki altı bī-gümān
704. Kim bu altı şeyleri māl eyledi
Yapdı ıḳṣrı ol dem ikmāl eyledi
705. Anda hıfz itdi kerāmet ma‘deni
Tıflı ıḳṣbi gevheri imānını
706. Andadır tevḥīḳ u ıḳṣb nāzenīn
Andadır imān-ı erbāb-ı yakīn
707. Çünki temlīk eyledi ıḳṣrı ‘umūm
Geldi şeyṭān-ı denī itdi hücūm
708. İstedi ıḳṣrı ḥarāb etsun lā‘īn
Ta ki maḥv olsun hemān imān u dīn
709. Merd mü’mīn ıḳṣal‘a ıḳṣrudı bi-t-tamām
İsmiñi farz ıḳṣal‘ası ıḳṣoydı benām
710. Bu daḥī beş şeyden olmuşdı meger
Anları ikmāl ider şām u seḥer
711. Bir şehādet kelimesi bir de namāz

- Bir orucdur bir de ĩfā-yı Hicāz
712. Bir daħi zengin kiři virsun zekāt
Hıfz olur dūřmān dinden her cihāt
713. Ger faķır olsa kiři hac itmesun
Hem zekātı virmege gūc itmesun

s.77

714. Haķ anıñ ikmāl ider noķřānını
Hıfz ider ol kal'ade imānını
715. Ćunki ikmāl oldı farzlar ķal'ası
Kuvvet artırdı dūřmān zūmresi
716. ķal'a-yı taħrībe itdi ihtimām
Her ıarafdan itdi anlar cihādı tām
717. Merdi 'ābid gördi bu ģali hemān
Tařradan bir ķal'a ķurdu bī-ģümān
718. İsmine vācib didi o ķal'aniñ
Hıfzına sa'y eyledi imānınıñ
719. Gördi ıurmaz dīv-i merdūd-u lā'ın
Bir ģiřār yapdu hemān ģayet meģin
720. Ol ģiřarı nām virub sūnnet didi
Dīnini sūnnetle ihyā eyledi
721. Merd 'ārif gördi dūřmān bī-řümār
Her ıarafdan eylemiř ķařd ģiřār
722. ıurmadı ģayretle itdi ihtimām
Bir dehā yapdı ģiřār oldı tamām
723. Ol ģiřāra müsteģabb nām söyledi
Burc u bārū yapdı ikmāl eyledi
724. Her ģiřāra ķoydı 'asker bī-ģesāb
Anlara viridi silāħı mustaģāb

725. ‘Askeri a‘māl idi o zümreler
Hem silāhı zıkr idi bu cümleler
726. Turmadı düşmen yine etdi hücüm
Her taraftan cümle kuvvetle ‘umûm
727. Merd şadîk sa‘y idüb rûz u şebân
Bir çok istiḥkām idindi bî-gümân
728. Çünkü istiḥkāmın itdi tamâm
Emr-i bāl-marûf-u dîv kıldı be-nâm
729. Böyle muḥakkem eyledi her yerleri
Anda döndi nehy münker ‘askeri
730. Şoñra bir ḥendeḳ kazub tā ḥārice
Anda meşḡul oldu bir çok ḥaylice
731. İsmine mekrûh didi ol mevķi‘ñ
Diğer ismi şüphedir ol mevzi‘ñ
732. Çok muḥāfız koydı ol yerde daḡı
‘Askeri mendûb idi anlar aḡı

s.78

733. Anlara virdi ḳumandan bir kiři
İstiḳāmetdi anıñ dā’im işi
734. İsmine taḳvā didi ol dilberiñ
Rütbesi oldu vera‘ ol rehberiñ
735. Böyle böyle sa‘y u cehd itdi o ḳul
Ta ki düşmen bulmasun imāna yol
736. Taşrada ḳaldı bütûn düşmān-ı dîn
Turmadı lâķin o şeyṭān-ı lâ‘în
737. Turmadı rûḡda cihāddan geru
Sa‘y u ḡayret eyledi ol ḥûb-ru
738. ‘Āķıbet ber-bād idüb düşmānını
Ḥaḳka işāl ider öz cānını

739. Ta zamān-ı mevtedēñ her rûz [u]şeb
Uğraşırsa merd-i kâmil böyle hep
740. ‘Aķibet-i ber-bādider düşmānını
Hakkına işāl ider öz cānını
741. Bir mükemmel merd olur eyler zuhūr
Böyle merdler mürşid-i kâmil olur
742. İşte bu olmuş olur ehl-i şuhūd
Hep budur hem ehl-i tevḥīd-i vücūd
743. Hem budur her dem fenā fī’llāh aḥī
İşte bu merddir baķī bī’llāh daḥī
744. Hem budur hep ıstılāḥlardan merām
Başka yokdur rāh-ı bāṭın ve’s-selām
745. Bu mişālī añladıñsa Fevziyā
Katma hiç a’ māl ki ‘aceb u riyā
746. Bir kişide olmasun ger vecd u ḥāl
Eylese sünnetlere o imtişāl
747. Dā’imā bid’atları terk eylese
Hem şerī’atdan daḥī ayrılmasa
748. O kişi ehl-i sa’ādetdir hemān
Şer’ pāki imtişāl et ey cevān
749. Ger şerī’atsız olursa vecd u ḥāl
Ehl-i istidrāc olur ol bed-fi’āl
750. Uçsada aldanma öyle şeylere
Kes ḳanādı ta ki düşsun yerlere
751. Hāşılı olmaz şerī’atsız ṭarīf
Cümleñiñ āşlı şerī’at ey refīķ
752. Farz u vācib sünnet u mendūbunu
Emr-i bi-l-ma’rūfunu ādabunu

753. Dā' imā icrā idüb terk eyleme
Bu küçükdür bu büyükdür söyleme
754. Hemde mekrūh u ḥarāmı işleme
Hem kerāhetlü işe hiç başlama
755. Cümle münkerden kaçın hem dā' imā
Bid' at terk eyle her dem siyemmā
756. Var kitāblardan oku öğren hemān
‘ Āmil ol ‘ ilmiñle fevt itme zamān
757. Sen şerī' atdan ayırma kendini
Her zamān terbiye eyle nefsiñi
758. Hep şerī' atdır ṭarīkat başka yok
Līk yañlış söyleyenler gerçe çok
759. Anlara aldanma imānıñ gider
Şer' pāki tutmayan bulmaz zafer
760. Ger ṭarīkat ger ḥaḳīḳat her ne var
Ma' rifetde cümle lūtf gir-digār
761. Cümlesi şer' -i şeriden muḳtebes
Her ne ḥāricdir şerī' atdan ' abes
762. Çünkü her şey şer' -i pāk içindedir
Hem ṭarīkat hem ḥaḳīḳat andadır
763. Ma' rifetdir şer' -i pākiñ zübdesi
Hep şerī' atdır şerī' at cümlesi
764. Hāşılı gel ādem ol sen ādem ol
Ādemiyetde olur rāh-ı vuşul
765. Bu kitābı kim ki ger tekrār okur
Ḳalbdeki müşkilleri hep ḥal olur
766. Her su 'ālī ḥal ider bu rū-be-rū
Līk diḳḳatle okunmaḳ ister o
767. Sellemū sallī' alā nūrū' l-mübīn

‘Azzamū ālen ve şahben ecmā’ın

768. Matla’-ı şemsi ma’ārifdir gönül Allah bilir

‘Ārifî bilse yine bir ‘ārif-bî-llah bilir

769. Gevheri kırma demek bî-‘aqla mecnûn kâridir

Çünkü dūrriñ kaderini bir zer-geri āgāh bilir

770. Merd ‘ārif āh ider āhvāl-ı nefsinden baña

Şahş-ı maḥcûb āşlını bilmez faḫaṭ eyvāh bilir

s.80

771. Ehl-i ‘iffet şaklanur ceybi ferāga ‘arz için

Ehl-i ḡaflet fāriḡ dünyâyı bir güm-rāh bilir

772. Müstaḫîm ol müsterîḡ eyler seni mevli kerim

Ḳader şebāhını bilürse Fevziyā berr-şāh bilür

Hâteme

773. İlāhi ḥamd u şükr olsun saña çok

Ki ḥamd u şükre lâyıḳ başka ferd yok

774. Biñ üç yüz hicreti geçdi yigirmi

Biñ üç yüz on sekiz olmuşdı rūmî

775. Yigirmi dört rebî’-ül-evveli tam

Ḥaziran on yedi olmuşdı enām

776. Hem isneyn gicesi olmuşdı nā-gāh

Bitiverdim nazmımı Ahmedu'llah

777. Ümid var mı ki neşr olsun cihāna

Ki nāmım yādına olsun bahāne

778. Du’āya bā’is olsun bu risālem

Gelse bu cihāndan hep sülālem

779. Cihānıñ pādişāhı sayesinde

Anıñ zıll ma’ārif u sayesinde

780. Getürdüm bu kitābı çün vücūda

- Teşekkür eylerim Rabb u vedūda
781. Kitābı eyledin bā-‘izz u tekrīm
Şehen-şāh zamāna ‘arz u taqđīm
782. Hudā'ya ‘izz u ikbāl şehen-şāh
Devāmı ömr u eyyāmı dil āgāh
783. Füzūn olsun cihāna sāye şalsun
Bütün dünyāanıñ emrinde olsun
784. Cenāb-ı Hāzret (‘Abd-ül-Ḥamīd) ḥān
Bu arz u vāsi olsun nigeḥ-bān
785. Mu‘ayyen u yāver olsun Hudā'sı
Kul olsun hep añā şāh u gedāsı
786. İlāhi ḥānedān-ı Āl-i Osmān
Kıyām ḥaşrdañ olsun cihān-ı bān
787. Hudā'ya ḳahr edüb bed-ḥāhlarını
Bu dine ḳaşd iden güm-rāhlarını
788. Cüdā kıl şerlerinden pāde-şāhı
Muvaffaḳ kıl muvaffaḳ kıl ilāhi
- s.81**
789. Bütün ‘asker muḳaffer ola Yārab
Dili düşmen mu-‘asker ola Yārab
790. İlāhi sen ḳabūl eyle du‘āmı
Desun āmīn du‘āma ḥāṣ u ‘āmmı
791. Bu devletle bu millet bu şehen-şāh
Beḳā bulsun bu nisbetle bu der-gāh
792. Hudā'nıñ kehf ḥıfzında bulunsun
İlā yevm-el-ḳıyāme bāki kalsun
793. İlāhi Āl-i ‘Osmān'a beḳā vir
Cihāna her zamān olsun cihān-gīr

794. Bütün mü 'minlere rahm eyle Yârab
Biriniñ boynunu bükdürme Yârab
795. İlâhi vâlideynim bî nevâdır
'Înâyet merhamet 'afva revâ
796. Kerem-gâra kerem kıl anlara sen
Daği lutf et bütün aḡû anlara sen
797. Hudâ'ya derekî pâk-ı Zîyâ'yı
Müeyyid kıl o bâb-ı evliyâyı
798. Zîyâ' i'ye tarîkın eyle müzdâd
Anıñ feyz ile olsun diller âbâd
799. İlâhi hazır eyle hâcegânı
Demi nisbetleri tutsun cihânı
800. Muhammed 'aşkına Yârab rahmân
Daği Şadîk için yâ hayy u menâm
801. Daği Selmân u Kâsım hürmet için
Daği Ca' ferle Tayfûr 'izzet için
802. Mücebbi şeyḡ Harḡânî Hudâ'ya
B' aşk Fârmedî Rabb-ül-berâya
803. Daği Yûsuf daği hem göcdü ani
Daği 'Ârif daği Maḡmûd fâni
804. Daği hoca 'azizân hürmet için
Daği Bâbâ Muhammed devlet için
805. Külâliñ hayret için 'uzlet için
Bahâuddîn şâhıñ ḡazret için
806. 'Alâaddin-i 'Atṡârî Buḡârî
Daği Yâ' ḡûb-i Çerḡiyyü'l-ḡişâri
807. Semerḡandî 'Ubeydullâh-ı Âḡrâr
Muḡammed-i Zâhid Fâni kerem-kâr
808. Daği Derviş Muhammed ḡocâ ki hem

- Daḥi Bākī Muḥammed şeyḥ-i Ekrem
809. Ve Serhendī Cenāb şeyḥ-i Āḥmed
Daḥi Ma'şūm u Seyfūd-dīni ecmed
s.82
810. Cenāb-ı şeyḥ Bedvānī u Mazhar
Daḥi Mevlā-yı 'Abdullah-ı enver
811. Ziyā 'i-ül-millet-ül-dīn-i ḥālid
Var vādi Cenāb-ı şeyḥ-i Mācid
812. Daḥi Āḥmed-i Ziyā'nın ḥürmet için
Bu serverler bu pīrlar devlet için
813. Bu devlet salṭanat sürdükçe Mevlā
Bu dergāh sāyesinde olsun i' lā
814. Ayırma bu cemā' atden benide
Bu nisbetle sevindir bende nide
815. İlāhi şāhid ol bu kem-teriñde
Ḥelāl etdim cihāna ḥaḳḳımı ben
816. Eger varsa biriniñ bende ḥaḳḳı
Ḥelāl etsun sürse-ger o ḥaḳḳı
817. Biriniñ ḥaḳḳı varsa mā-muzādde
İlahi razı kııl yevm ācizāde
818. Yaḳamı virme dost ḥaşıma Yārab
O gün bende rızānı kesme Yārab
819. İlāhi bu kitābı eyle mebrūb
Berāt olsun baña maḥşerde yā nūr
820. Qabūl etsun Resūluñ bu kitābı
Sevindirsun bu 'abd bed-i nişābı
821. Beni Şiddīk'a şadīk et Ḥudā'ya
Bunu sādāta 'arz itdim hedāya
822. Qabūl etddir ilāhi gir-digāra

Kerem-kār Hudā perver-digār

823. Haṭāmı setr ediñ ihvān-ı dīnim

Baṇa raḥm eyleyin ki pek ḥazīnim

824. Sizin muḥtācınızdır kem biḥa' at

Ediñ bir Fātiḥa luṭf u ' ināyet

825. Çü tevḥīdiñ kitābı buldı itimām

Bu Fevzi'ya ilāhi eyle in'ām

826. Şalāt olsun selām olsun Resūle

Ḥitām buldı muḥaddes bir Risāle

KAYNAKLAR

AKAR, M.(1987). “*Türk Edebiyatında Manzum Mi'râc-nâmeler*”, Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.

AKAR, M.(1981). “*Nâyî Osmân Dede ve Mi'râciyyesi*”, Konya, Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi Sayı:1,s.9.

AKBULUT, F.(2006). “*Kâtip Mustafa Fevzî B. Numan'ın Hayatı Eserleri ve Tasavvufî Görüşleri*”, Van Yüzüncü yıl Üniversitesi (Yüksek Lisans Tezi).

BANARLI, N.(1983). “*Resimli Türk Edebiyatı Tarihi (I-II)*”, İstanbul, Milli Eğitim Basımevi.

ÇAKIR, M.(1998). “*Ravzatü'l-İcâz Fî Mu'cizeti'l-Mümtâz*”, İstanbul, Marmara Üniversitesi. (Doktora Tezi)

ÇELEBİOĞLU, Â.(1976). “*Sultan 2. Murad Devri Mesnevileri*”, Erzurum, Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi. (Doktora Tezi)

DEVELLİOĞLU, F.(2007). “*Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*”, Ankara, Aydın Kitapevi.

DEVELİ, H.(1998). “*Eski Türkiye Türkçesi Devresine Ait Manzum Bir Mirâcnâme.*” İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, C.28: s.81-228.

EMİNOĞLU, M.(1979). “*Kur'ân Işığında Kâinat ve Göklerin Fethi*”, Konya, Akın Bas.

HACIHALİLOĞLU, E.(2006). “*Bir Eski Anadolu Metni (Mirac-ı Nebi) Üzerinde Gramer İncelemesi*” (Giriş- İnceleme- Metin-Sözlük-Tıpkıbasım), İstanbul Üniversitesi (Yüksek Lisans Tezi).

İNAL, İ. M. K.(1969). “*Son Asır Türk Şairleri (I-III)*”,İstanbul, Milli Eğitim Basımevi.

KAŞIKÇI, A.(1994). “*Bütün Yönleriyle Cerîde-i Sûfiyye*”, Diyarbakır Dicle Üniversitesi (Yüksek Lisans Tezi).

KÂŞÂNÎ, A.(2015). “*Tasavvuf Sözlüğü*” ,(Çev.).Dr. Ekrem Demirli, İstanbul, İz Yayınları.

ÇELEBİ, S.(1980). “*Mevlid*”, haz. Prof. Dr. Faruk Kadri Timurtaş, İstanbul, 3. BASKI 1000 Temel Eser Serisi-27. Kültür Bakanlığı Yayınları.

MUSTAFA F.b.N.(1320). “*Risalei Mir’atü’s-Suhûd fî Mes’eleti Vahdet’il-Vücûd*”, İstanbul, Ahmet İhsan matbaası.

KARA, M.(2014). “*Ceride-i Sufiyye*”, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (I-VIII)”, C.II. İstanbul, s.410.

KOCATÜRK, V.M.(1964). “*Türk Edebiyat Tarihi*”, Ankara, Edebiyat Yayınevi.

ULUDAĞ, S.(2001). “*Tasavvuf Terimleri Sözlüğü*”, İstanbul, Kabalcı Yayınevi.

ŞEMSEDDİN, S. (2011). “*Kâmûs-ı Türkî. Sahhaflar*”, İstanbul, Kitap Sarayı.

ŞAHİN, M.(2006). “*Mustafa Fevzi Bin Numan’ın Hayatı Eserleri ve Dinî Edebiyatla İlgili Şiirleri*”, Ankara Üniversitesi(Yüksek lisans Tezi).

TEMİZKAN, M.(2016). “*Ahmed Yesevî’nin Mirâç-nâme’si ve Etkileri Üzerine Bir İnceleme*”, Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi 16/2 Kış.

UZUN, M.(2014). “*Fevzî Efendi, Kâtip*”, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (I-VIII), c.III. İstanbul, s.509-510.

VÂHİDÎ (2015). “*Hâce-i Cihân ve Neticei Cân*”, haz. ŞİĞVA, Bülent, BABÜR, Yusuf, KARABEY, Turgut, Ankara, Akçağ Yayınları.

VASSAF, H.(1999). “*Sefîne-i Evliyâ*”, haz. Mehmet Akkuş – Ali Yılmaz. İstanbul, Seha Neşriyat.

YAZAR, İ.(2012). “*Kânî Dîvânı*”, Ankara, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.

YAZIR, M.H.(1936). “*Hak Dîni Kur’ân Dili Yeni Meali Türkçe Tefsir Matmaa-i Ebüzziyâ*”, İstanbul.

İnternet Kaynakları

Türk Dil Kurumu

(Erişim)http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.58dee39d7ad076.10141343 2 Ocak 2017.

Yeni Şafak Gazetesi, “Huzur Dersleri”,

(Erişim) <http://www.yenisafak.com/yenisafakpazar/padisahlara-diz-cokturen-huzur-dersleri-275836> 29 Ağustos 2010.

Vikipedi, ‘Tür’,

(Eriřim) <https://tr.wikipedia.org/wiki/Tür>, 27 Aralık 2015.

رسالة مرآت الشهود في مسألة وحدة الوجود

ناظمي :

عساكر بحرية شاهانه قروت كاتبلرندن

مصطفى فوزي بن نعمان

مندرجاتي

مراتب توحيد كبريا ومعراج شاه انبيا وسيرسلوك اوليا واصطلاحات صوفيه
دائر نكات ومزايانك ايضاح وبياني ضمننده شريعت وطريقت وحقيقت ومعرفت
تصريح وتمثيلي ومعراج روحاني وكالات انساني وبالخاصه السنه متصوفه ده متداول
ومشهور اولان وحدت وجود مسئله مهمه سنك واربابنك تحقيق وشريعت
غرايه توفيق ومقارنرينك رد وتكذيبي واكاف متفرع مواد بياننده در وبالله التوفيق
نعم المولى ونعم الرفيق

نفسكي كورمك ديلرسهك ايشته مرأة الشهود
ربكي بيلمك ديلرسهك ايله افناي وجود

معارف نظارت جليله سنك ١٢٩٩ نومرولي و غره محرم سنه ١٣٢٢ تاريخي
رخصتنامه سيلاه طبع ايدلشدر .

هرحقوقي مؤلفه عائددر

استانبول

مطبعة احمد احسان وشركاسي

١٣٢

Süleymaniye U. Kütüphanesi

Klasik Vahit Ağa Tefhizat

Yeni

Eski kayıtları 388

رساله مرأت الشهود

فی مسئله وحدة الوجود

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اَشْكُرُ اللهَ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ
سَلِّمُ اللَّهُمَّ مِنْ أَنْتَ السَّلَامُ
صَلِّ يَا رَبِّ وَصَحْبًا أَجْمَعِينَ
سويليم توحيد حقى بالتمام
ايجه دكاه چونكه يولار ايجه در
اعتقاد اهل حقى سويليم
بر برندن فرق اولنمز ديكري
باق نه سويلر بورده ارباب يقين
حق كلامى دكاه قيل حَلِّ شَكُوكِ
فرد اعلى عالم سر و عيان
كنهنك يوق عارفى وكاشفى
هم ولم يولددر اول ذات مجيد
ليك مسدود اولدى راه وصول
وار بو معصاده زمام الاتحاد

اَحْمَدُ اللهَ بِهِ الْخَيُّ الْكَرِيمُ
صَلِّ يَا رَبِّ عَلَى نُورِ الْأَنَامِ
صَلِّ يَا رَبِّ عَلَى رُوحِ الْمُبِينِ
اى برادر دكاه بندن خوش كلام
باق شريعتله طريقت نيجه در
باق حقيقتدن سكا رمز ايلم
بشقه بشقه صائمه سن بو يولارى
باق ندر توحيد مولى اى فطين
آكله دكاه باق ندر سير سلوك
ذات ييجون فاطر كون ومكان
قل هو الله احددر واصفى
همده الله الصمد هم لم يلد
بيل كورنمز باش كوزيله بورده اول
وصل حقه يوق حلول واتحاد

کَیْفُ وِکَمْدَن پکِ مقدسدر اوزی
 عقل انسان عاجز وقاصر ذلیل
 سالک لایق اولان قولِ هدا
 عالمه داخل دکل خارج دکل
 ماسوادر جمله عالم ای ذکی
 عالم اولمز حق تعالی بی زوال
 بویله افکار ایلوب ذکر ایلایه
 نقش ایدلمش لفظه الله قلبه
 کسه کورمز ذاتی کندی کورر
 طوب طولو عالم صفات الله ایلایه
 حاصلی دنیا وما فیها همان
 هر نفس بوسره اعلان ایلور
 چشم بینایه اولور هر دم عیان
 عشق حق اولدقه قلبک رهبری
 من عرف سرین بیان اکلا ربونی
 صانع صنعندن ایلایه انتقال
 بلکه بو آثارنک آثاریدر
 هر نه یه باقسه ک او حقک صنعی
 بو عوالم هپ مرایای خدا
 چون بو آدمده اولور بر جوق نکات
 قدرت حقه دلیل اولزمی بو

ذات سبحانیده کف ایلایه سوزی
 کُنه ذاتی بیلیمکه یوقدر دلیل
 بی مثل بر تکریدر ذات خدا
 اتصال وانفصال یوق شویله بیل
 بویله در هپ اهل سنت مسلکی
 هر عوالمدن مبرا ذوالجلال
 اسم پاکی دلد وار فکر ایلایه
 بر غدادر الله الله قلبه
 هر نهان واشکاری حق بیلور
 قائم اولمش جمله ذات الله ایلایه
 یرده کوکده جمله ذرات جهان
 ذکر حق خواه و ناخواه سوبیلور
 اول نکمبان زمین وآسمان
 درک ایدر عالمده فیض انوری
 نفسنی درک ایلین بولدی آنی
 پو اثردر اوموثر ذوالجلال
 بر نظر قیل هانکی استادکاریدر
 صنعندن اکله صاحب قدرتی
 آدمی ایلایه تفخص ابتدا
 چون بودر آینه ذات وصفات
 احسن تقویم اولور بر قطره صو

عبرت استرسه لطولاشمه نه طباق
هرنه وار آدمده نفخ دمه وار
صنع حق آدمده پیدا چون شفق
آدمیدر اعظم صنع جلیل
سند بر سر وار هویدا هم خفی
سند اکلہ سندہ کور چکمه تعب
شکل آدم زبده هر عالمست
آدمی مقبول هر دو دارشد
هرکه آدم صورتی خلقی رزیل
هر خسیس اولمز دو عالمده قبول
بورده آدمدن مرايم ای جوان
همدخی شول وارث پیغمبری
کرچه بز لر آدمز صورته هپ
اول محمدکه شهنشاه شهان
فخر عالم زبده انس و ملک
هر عوالمده محمددر بدید
پادشاه سدره لولا کدر
محرم اسرار حقدر چونکه اول
بونجه عالمدن مرام انجیق اودر
اول نذر الله بیلور اوصافی

کل کوزم کل نطفه انسانه باق
هرنه که عالمده یوق آدمده وار
آدمیدن ظاهر اولدی صنع حق
نوع آدم حقه اولمشدر دلیل
اکله مشلردر اوسری هر صفی
ظاهر اولسون سرکه اسرار رب
هر مظاهر خادمان آدمست
هرکه خدمت کرده بر خوردارشد
اودکل مقصودمن مرد جمیل
مدحه لایق صائمه اومرد فضول
انیادر فخر عالمدر همان
ظاهر و باطنده وار وارثلری
لیک معناده نیز بز لر عجب
ما به الفخر زمین و آسمان
نور کونین شعله افروز فلک
احمد و محمود و مختار و حید
درة شهوار ارسلنا کدر
انده ختم اولمش بتون راه وصول
خلقت آدمده قصد حق اودر
فرد جامع آخر واسلافی

باعث ایجاد اودر چونکہ ہان
وار ضیائہ کتابی کورانی
نظم ایدلش اوکتاب مستطاب
بوکلامی اورده تفصیل ایلدم
سویلك ممکنمی وصف احمدی
لیک بعض عاشق شوریدہ لر
سویلشار وصفی ذره مثال
اشته بوکتر مقلد بی شعور
انلری تقلیدہ پویان اولشم
وحدت مولا نہدر دکله انی
سویلشار کرچه توحید وجود
باقکہ اربابی بویولده نیلدی
اجتہادی کشف ایله جمع ایلوب
صورتی معنایہ تطبیق ایلدی
شویله شرح ایتش شریعت علمنی
سویلش عالملره علم کلام
ہرایکی محبوبہ بی وصل ایلش
چونکہ ظاہر باطنہ مصروف ایلدی
بربرندن یوق ایدی غیرتی
بزعوامیدن براز افسردہ سر
انلره تطبیق ایدوب کندولری
بوردن آیرلدی طریق زندقہ

ذره نورندن اولشدر جهان
اندن اوکرن بوسوزک تفصیلنی
اندن ایتدم بوکتابی انتخاب
بوکتابی اندن اجمال سویلدم
مدح ایدر الله اونور اوحدی
عاجز ودرمانده وتمدیدہ لر
کرچه آلمز نورنی وهم وخیال
مذنب و مجرم بوعد پر قصور
وحدت مولاده کوپان اولشم
اهل توحید سویلش تفصیلنی
شویله تفصیل ایلش اهل شہود
باطنی ظاہرله توفیق ایلدی
انلری تمیز و تفریق ایلوب
هیچ برندن ذره جه آیرلدی
انده درج ایتش حقیقت رمزنی
انده نقش ایتش تصوفدن مرام
انلرک دعواسنی فصل ایلش
همده باطن ظاہرہ مظروف ایلدی
ثابت و باقی ایدی عینیتی
بعض شطحیاتہ ایتدیلر نظر
ترکہ واردیلر بوشرع انوری
دوشدی امت بینہ بر تفرقه

هر بری منصور اولوب سوز سويلدی
 بعض محی الدین اولوب بیچاره لر
 عشق حقله انلر اولمش دیده خون
 انلر اولمش عشق حق پروانه سی
 وجد و جذبه انلره اولمش دلیل
 کرچه منصور سويلش برسوز همان
 کیجه ده بیک رکعتی قیلمش نماز
 ظاهرا سوز سويلش کرچه لسان
 سويلش کرچه انا الحق دن کلام
 کیم انا الحق دیرسه منصور اولمه دن
 هیچ دوشونمز لر بوقای تیرد لر
 کرچه انلر بعض سوز لر سويلش
 انلر ایتشلر عبادتده دوام
 انلر اولشلر کروه اولیا
 سوز لره تقلید ایدر لر بر دوام
 اولیانک فعلانی کورمز کوزی
 بویه در کویا کروه عارفین
 بویه حالدیه دیکری کوردی انی
 بونلری تمیز و تفریق ایلدم
 حق کلوب باطل ذهوق ایتدی همان
 بونلری یکدیگره مزج ایلدم
 انلری وصله ایلدم بی فاصله

بایزیدلک صانکه دعوا ایلدی
 وصلت حق دن اور لر لر نعره لر
 نفسی دونه بونلر اولمش سر نکون
 بونلر اولمش نفس دون دیوانه سی
 نفس و شیطان بونلری ایتش رزیل
 هپ عبادت ایتش روز و شبان
 تا زمان موته دک ایتش نیاز
 باطنیا مولایه باغلا نمش جنان
 بیلمیز بزر ندر اندن مرام
 کافر بالله اولور جان و بدن
 انلره حق دن نه لر اولمش نه لر
 هیچ بری تکلیف حق دن دونممش
 هپ عبودیتده بولمشلر مرام
 بو اباحیلر اولور لر اشقیا
 ترک تکلیفه ایدر لر اهتام
 رطب و یابس دائما سويلر سوزی
 ترک تکلیف ترک عقبا ترک دین
 بوسبتون انکاره دوشدی اهلی
 اولیاء الله کلامی سويلدم
 ظاهر و باطن بر اولدی بیگمان
 باطنی ظاهرده هپ درج ایلدم
 چونکه یازمشلر ذوات فاصله

شیخ سرھندی بونی شرح ایلدی
اول کتابی کور نہلر سویلر نہلر
کورکه مکتوباتنک بر نبذہ سی
علم نافع جملہ مکتوباتدہ در
اوکتابدیر سِر اسرار طریق
حاصلی توحید حق لازم سکا
ہر طریقہ فیض حق دفع فتور
کیمکہ تصحیح عقائد ایلہ سہ
ہمدہ تقلید ایلہ سہ عامللرہ
اہل سنت زمرہ ارباب دین
اہل سنت فرقہ ناجیہ در
بر عقائدکہ ضروراتدن اولور
ابتدا توحید باریدر مرام
اولا توحید آثار احد
صکرہ توحید صفات ذوالجلال
بشقہ بشقہ صائمہ بوتوحیدلری
علم توحیدی بیلور اخوان دین
اہل توحید اولیان مؤمن دکل
سویلش تفصیلی اہل علوم
شمدی بورده سویلیم اجمال اولہ
بیلدیکمدن سویلدم صائمہ بونی
یا الہی سروحدت عشقہ

کوردہ مکتوباتی باق نیلدی
اندہ اویناٹمش مذاقی جلوہ لر
اندہ رمز اولمش علومک زبذہ سی
ہرنہ وار عالمده جملہ اندہ در
سِر توحید اندہ مکنونای رفیق
دکلہ توحیدی قولاق ویر سن بکا
اعتقاد اہل سنتلہ اولور
اہل سنت مذهبندن دومہ سہ
عاقبت پیرو اولور کامللرہ
اہل سنتدر صحابی تابعین
بشقہ مذهبلر بتون بدعیہ در
اشتہ اصل بحشمز انحق اودر
بودخی درتدر دیور علم کلام
ثانیہ توحید افعال صمد
صکرہ دہ توحید ذات لامثال
بربرندن آریلور یکدیگری
بزلرہ بیلدیردی قرآن مین
سِر وحدتدہ ایدلر قال وقیل
یازدیلر بربر کتابلرہ عموم
صکرہ بیل تفصیلی تدریج ایلہ
بندہ بیلیم بونلرک تحقیقی
اجمد مختار عزت عشقہ

سر توحیده ایرشدر بزلی
ایلم توحید ایله ناله فغان
خوب بیلوب توحیدکی هیچ صورم
قالسون قلبده ذرات جهان
جمله مؤمن قوللره یا کرد کار
ای برادر قیل دعا الله ایچون
قول اولم الله قوللق ایلم
هپ اوله یوقلق کبی هر ممکنات
ذکر و فکر حق اوله حق سویلم
ظاهر مخلوق ایله اولسون همان
ظاهر اولسون بنده توحید شهود

آدم اولسون تا که فوزی کتری
محو اولوب کیتسون بویولده جسم و جان
وارلغندن بشقه وارلق کورم
وارلغنده محو اولم یا مستعان
رحمتکله قیل نظر پروردکار
بوقیر و مجرم و کمره ایچون
هر زمانده هر نفس الله دیم
لوح دله برقاله ذات وصفات
ماسوایی کورم هم بیلیم
باطن مولایه اولسون رایکان
قالسون فکرده هیچ بود و نبود

ساموا صاوا علی نورالمین
عظموا آلاً وصحباً اجمعین

قصیده

ای عزیزان اوله دن بیلمز نفس الله ندر
بیلیمان الهنی بیلمز که ذکر الله ندر
جنتی ترک ایتیمان برجه به جانان ایچون
اولنه بیلسون صفوت آدم صفی الله ندر
کیم کوکس یرمرسه طوفان بلایه دمبدم
بیلمز او هیچ ابتلای نوح نجی الله ندر

آتش نمرود نفسه دوست ایچون صبرایمان
 زده ادراك ایلسون اولکه خلیل الله ندر
 پاره پاره ایتمدن برکسه نفسی طورنی
 نیچه بیلسونکه تجلی کلیم الله ندر
 آسمان قرب حقه عشق ایله رفع اولیان
 فرق وتمیز اینز سر مسیح الله ندر
 آشنای قاب قوسین اولیان درک اینز
 قرب اوآدنای معراج حبیب الله ندر
 ماعبد ناک رمزی طویدکی مسکین فوزیا
 زده اکلارسک ندر معبود عبد الله ندر

مطلب توحید عوام واعتقاد اهل سنت

دکله اجمال سویلم تفصیله بن اشته بوسوز مجمل توحید اولور بی شریک وبی شبیه وبی مثال اون سکزیبک عالم ایجره ممکنات بومظاہر بومرایای شهود سن سکا باق هانکی استادکاریدر اولسه الله بو وارلقار نه در وارلغیله وار اولور جان وبدن وارلغنده یوق زمان ماسبق	سوز اوزاندی کلبرو توحیده سن بردر الله بن دکل هرکس بیلور اويله تکریکه جناب ذوالجلال جمله آثار جمله افعال وصفات جمله وارلق جمله آثار وجود هپ انک اسماسنک آثاریدر وارلغی هرشبهه دن آزاده در وارلغی بو وارلغی ایجاب ایدن بکزمز بر وارلغه هستی حق
---	---

اول آخر فرض اولمز یوق زمان
 ذات واجب حی و باقی و قدیم
 ابتدا یوق انتها یوق یوق جهات
 هر نه آله حوزه وهم و خیال
 عقل و ذهنه هر نه ایلر سه خطور
 هپ حوادث انتها و ابتدا
 یوق اوز اقلق یوق یقینلک یوق حاول
 اولمدی حق جسم و جوهر له عرض
 ذاته یوق اتحاد و اتصال
 حس و ادراک عالم غیب و شهود
 غیر محسوس غیر معلوم هر نه وار
 کرچه اشیا صنع حقدر سوبسو
 کرچه خالی اولمدی حقدن مکان
 وارلغی ذاتیه قائم بی نیاز
 بوکلایم پک اوزاتمه بورده قو
 وار ثبوتیه صفاتی یا عزیز
 بو صفتلر ذاتنک عینی دکل
 بویه سویلر اهل سنت مذهبی
 چونکه بونلر بشقه بشقه ذات دکل
 حق ایله قائم صفتلر در همان
 بوصفادن حق تعدد ایلر

بردر آنجق ذات پک لامکان
 فرد و قیوم و خداوند کریم
 پک منزّه ذات و افعال و صفات
 آندن اقدسدر جناب ذوالجلال
 وارداتک جمله سی مخلوق اولور
 حادثاته هپ مخالفدر خدا
 بورده حیرتدر بضاعت عقول
 کیرمز افعال خدایه هیچ عرض
 بر رضادر معنی قرب و وصال
 ذوق و عرفان و فزایای وجود
 آنلره هیچ بکزمز پروردگار
 جمله آننددر دکلدر جمله او
 یوق میکانلرده ولکن مستعان
 بوندن آرتق سویلم طول و دراز
 آیت توحید ایله اخلاص او قو
 بربر او کرن آنلری هیچ طور مه تیز
 همده غیری اولمدی سن شویله بیل
 ظنه کیتمه اهل بدعتلر کی
 بشقه ذاتی موجب اثبات دکل
 بورده یوق ذاتده تعدد دن نشان
 لیک منکر بی شعوردر دکلهمز

ذاته زائد بوصفاتك هربری
 بوجهتدن یوق آنک عینیتی
 چونکه نفسیه قیامی اولدی
 بوسبیدن یوق آنک غیریتی
 ماتریدیه دیدی بی اختلاف
 اولا ذات خدا حی اولسی
 هم اراده ایتمه سی کوچ ایتمه سی
 بو صفتلر کوز قولاق اعضا دکل
 کندنه مخصوص حیاتی وار بیلور
 بو صفتلرله دیلر قدرت یتیر
 باق سکامن غیرحد شرح ایلم
 برکونش وار کونک یوزنده ای فطین
 برضیا وار آنده موجود و عیان
 یر یوزنده هریری تنویر ایدر
 اشته شو یرلرده کی نور وضیا
 شبهه یوق عینی دکلدر یخلاف
 یا عجب بر بشقه شیدنمی بونور
 شبهه یوقکه اول کونشدر شعله دار
 بو ضیا طلعتله قائمدر همان
 اشته باق غیری دکلدر بوجهت
 هم دکل نوردن عبارت بوکونش
 بر صفتدر اول کونشده بو ضیا

بر بردن اقدم اولمز دیکری
 دقت ایله خالص ایله نیتی
 بو صفتلر حق ایله قائم ایدی
 اعتقادی بویه قیل بول عزتی
 که سکزدر بو صفتلر بی خلاف
 بیلمی ایشتمی هم کورمی
 هم خدانک سویلیوب خلق ایتمه سی
 بو جوارحدن مزهدر جلیل
 ذاته لایق صفتله ایشیدر
 بی حروف و صوت سویلر خلق ایدر
 اهل حقدن هر نه طویدم سویلم
 بز آنی کور مکده یز عین الیقین
 اوضیانی هپ کورر کون و مکان
 هر کسه هر موقعه تأثیر ایدر
 طلعتک عینمیدر سویله آیا
 بو کلامه کسه ایتمز اختلاف
 دقت ایله نردن ایتمشدر ظهور
 بشقه برشیدن دکلدر آشکار
 طلعت اولمز سه ضیا اولمز عیان
 بشقه تمثیل استمز عالی صفت
 اویله ظن ایتمه صقین ای ماهوش
 شمنه زائد برعطای کبریا

آندن آیرلنز ولکن روزوشب
 بو سکا تمیل ایچوندر ای اخی
 ذات مولا بویله در ظن ایله
 بو اثردر چون مؤثردر خدا
 خالقک مخلوقه اولنز نسبتی
 هپ قدیمدر حاصلی ذات وصفات
 هیچ صفات حقه اولنز انقلاب
 غیر محدود در صفات وذات حق
 یوق صفات حقه تعطیل زمان
 دائمی حی و سمیعدر اول بصیر
 ذره یوقکه علم حقدن دور اوله
 هپ آنک علمنده در بو کائنات
 هم کلام اللهده یوقدر وقت و آن
 یوق تکلمدن سکوت و آفتی
 یوق کلامه انتها و ابتدا
 هم مکنوندر خدای ذوالجلال
 جمله اجزاسی ایله هر عالمی
 وقت تعیننده خلق ایلر خدا
 کن دیو امر ایلدی پروردگار
 اشته او کن آدن ظهور ایستی بتون
 صانمه اشیا بی حقیقتدر اخی
 صانمه او هام و خیالات آنلری

بورده لازم علم و عرفان و ادب
 کرچه عارفک بویوله سن دخی
 هم صفاتی بویله اذعان ایله
 هپ آنک بدر انتها و ابتدا
 بورده افکار ایلمک کوچدر قتی
 جمله حادث آندن آرتق ممکنات
 بی تغیر ذات پاک مستطاب
 سویلدم دیباجهده هپ ماسبق
 دائمی باقی صفتلردر همان
 هم علیم و هم مرید و هم قدیر
 مشی و قدرندن دخی مستور اوله
 مشی و قدرت اوزره در هر ممکنات
 دائمی ایلر تکلم مستعان
 پاک منزّه ذات پاک عزتی
 تا ازلدن تا ابد سویلر خدا
 عالمی خلق ایلمشدر لامثال
 جمله اشیا بی کروه آدمی
 بویله در تا انتها از ابتدا
 اولدی هپ یرلو یرنجه آشکار
 بو عوالم بو مظاهر آی و کون
 جمله سنده وار حقیقت ای سخی
 کائناتی با خصوص انسانلری

کرچه سو فسطائیلر سویلر آنی
چوق کتابلرده یازلمش چونکه بو
اهل حق هر دمده رد ایلر آنی
وار آنی شرح عقائدن او قو

مطاب توحید خواص و حقیقت محمدیه

کرچه صوفیه اودرلو سویلدی
کرچه لاموجود الا الله دیوب
سویلدی آنلرکه واردر بر خدا
اعتباری آنلرک آزاله در
کرچه آنلر بو کلامی سویلدی
باق ندر صوفیه نک مسلکری
آچ کوزک مرأت غیب الغیبه باق
آچ دماغی آل بو اسرار دن قوقو
آچ قولاغکدن حجابی ای نکار
آچ بصیرت چشمی سیر ایله سن
کرچه بر کثرت کوزرسک اورته ده
اول بری برلک کوزیله کورمه
ایسته بول آینه وحدت ما
بر حقیقتدر جهانده سو بسو
لیک آندن وار اولور بر چوق ظلال
بو ظلالدر مظهر وجه بقا
چونکه ظلك اصله واردر نسبتی
بو وجودی حقه نسبت ایلدی
ماسوایی جمله نسیان ایلوب
بشقه وارلق یوقدر آندن ماعدا
بو عوالم حالت جواله در
کائناتی بردن انکار ایتدی
آچ قولاغک دکه سن بو کمتری
کور او مرأتدن جهانی چون شفق
کنت کتزا رمزی آندن او قو
(لن ترانی) دن اوته دکه نه وار
کور که میدان ایچره کیمدر دم سورن
بردر آنجق بشقه یوقدر برده ده
صنعتدن صانعی خود بیلیمکه
آمز اول آینه یی ارض و سما
کرچه مرئی کندسی مرآتده او
برقالور صکره کیدر ظل و خیال
بو خیالک وار وجودی مطلقا
هم خیالک بر وجوده رجعتی

بو خیالندن وارلنی ایله طلب پرده غیبتده کی حاضر ندر آکله دکله کیمدر او اصل الاصول چیقدی ملیونجه شجر بر دانه دن باعث تکریم ندر بو آدمه بی شریک و بی نظیر و بی مثال بر حقیقت دوزدی نورندن خدا حق تعالی اولدم اظهار ایلدی نور مختار محمد مصطفی بو حقیقتدر بو وارلق مایه سی کنت کنزاً دن مرآم حق بودر نور احمددر مظاهردن عیان یوق ایدی هیچ عرش و فرش و نه طاق روح الارواح اسم اعظم نور کل هم اودر انسان کامل بیل عیان هب بو نورک اسمیدر ایله شعور	بو ظلالدن اصله وار چکمه تعب بو مظاهردن کوزت ظاهر ندر صور آرا بول زرده در راه وصول بو جهانک مایه سی آیا نه دن دانه امکان ندر بو عالمه کنز مخفی که خدای لایزال کندنی بیلدیرمک ایچون ابتدا اول منور کیزلو بر جوهر ایدی بو حقیقتکه بیلور اهل صفا اشته بو نوردر جهان سرمایه سی اشته مرآت خدا انجق بودر کور بو واسع عرصه ده بللو بیان بو حقیقتکه یاراتدی ذات حق عقل اول عین اعیان روح کل لوح محفوظ جوهر سر نهان نور اعظم واحدیتله ظهور
--	--

مطلب مقام تعین اول و ثانی

بوندن اول بر تعین وار دها اندن اقدسدر خدای مستعان اول اصل تعیندر همین	بو تعیندر که ای اهل نه او تعین که مقدمدر همان او که معلومات حقدر ای فطین
--	---

لاتعیندر خدای لامثال
اشته صوفیه بونی درك ایلدی
انلر انکار ایتدی بو عالمی
انلر انکار ایلسیدی عالمی
ایلزلر امر حقه اعتبار
بوسبتون اوهام اولیدی کائنات
کر خیالات اولسه بوارض و سما
اشته صوفیه دخی اوهام اولور
لازم اولمزدی بوتکلیف خدا
کر حقیقت اولسیدی عالمه
ایلز مولا عبثله اشتغال
اشته واردر بر وجود عارضی
شوقدرکه مستقل وارلق دکل
اوله وارکه یوقلغی کندنده در
وارلغی کندندن اولمز آشکار
[۱] هپ خدانک وارلغندنر بو حال
باقدی صوفیه جهانده هر نه وار
هر نه اشیا که کورر لر اورته ده
هپ کورر لر که خدانک کاریدر
فعل مولا اولسه یوقلق اولور
صانکه بر آثار کورر آینه ده

[۱] مطلب توحید آثار

چون تعیندن بریدر ذوالجلال
بورده توحید وجود سویلدی
ذات حق اولدی ولکن همدی
کائناتی یا وجود آدمی
چونکه اوهامده اولور می اقتدار
امر ونهی حاجت اولمز ای ثقات
بو عوالم نوع آدم سیما
ایلزدی بوعبودیت ظهور
اهل حال ایتزدی امره اقتدا
امر اولمزدی کروه آده
یک عبدر بورده ایتک قیل و قال
اشته او وارلق بو امری مقتضی
حادثانده وارلق اولمز مستقل
اوله یوقلغی او وارلق کورستر
اولسه حق انده یوقلق پایدار
حق کوزیله هپ کورر اهل کمال
جمله آثار صفات کردکار
درک ایدر لر انلری ایلک عرضه ده
جمله حقا فعلنک آثاریدر
مستقلا بر وجود ایتز ظهور
فعل حق درک ایدر بو جمله ده

چون کونش اولمزه کوندز نرده در
 فعل حقه بوردن ایلر انتقال
 اشته بو توحید آئارد در همان
 [۱] چونکه آثاری کورر بو وجهله
 چونکه اشیا فعلک آثاری ایدی
 چون ائردن فعل حق اولدی عیان
 هیچ ائرده سیره حاجت کور میوب
 فعل مولایی بیلور هر ذرده
 هر نه افعال خلایق کورسه او
 چونکه سالکده بو حال ایلر ظهور
 [۲] چون نظر ایلر بو افعالدن یکا
 چون کورر اکمک رزق دیر بیکیان
 چونکه مخلوقات ایدر بر بر ظهور
 چون کورر آتش یقار آلت کسر
 چون کورر مؤمناری اهل حضور
 چون کورر فاسقلری کافر لری
 در عقب اسم مضل ایلر خطور
 بو قیاس اوزره اولور هر بر دمی
 اشته توحید صفات اولدی بو خود

کیجه لر کونلر بتون یوقلقدده در
 بو ائرده مشغول اولمز اهل حال
 اهلنه بوسوز لرم اولمز نهان
 فعله ایلر انتقال تدریجیه
 فعل مولادن ظهورات ایلدی
 چون مؤثر فعل مولادر همان
 اعتباردن انلری طرد ایلوب
 بشقه افعالی کوزتمز اورته ده
 مظهر فعل خدادار سوبسو
 اشته افعاله دخی توحید اولور
 بر صفت ظاهری اولور حقندن یکا
 رازقیت در عقب اولدی عیان
 خالقیت ناکهان اثبات اولور
 بر جلالت در عقب اثبات ایدر
 اسم هادی اولزمان ایلر ظهور
 هپ ضالته کورر چون آنلری
 دائماً فکری صفات الله اولور
 هپ صفات الله اولور چون همدی
 فرض اولمز بورده مخلوقدن وجود

مطلب توحید خواص الخواص وتوحید حضرت ذات جلت عظمته وتقديس ذاته

بورده طور من عارف بالله اولان || ذات بحتہ انتقال ایلر همان

[۱] مطلب توحید افعال [۲] مطلب توحید صفات

جملہ مولادن بیلور ہر ایشلری
ہرنہ کورسہ ذات حق فکر ایدر
بر اولور نزدندہ چون قہر ونعیم
ہرنہ کلسہ خوش کورر اول نسنہ یی
لیک ہر شیئی خدا فکر ایلز
جملہ آندزدر دیو اقرار ایدر
[۱] ہپ اودر دیمز کروه اکملین
مال اولور ہر دمدمہ توحید شہود
بویاہ اکمل ہپ اضافاتدن کچر
ہیچ تفکر ایتمز اسما وصفات
اشتہ بو توحید ذات اولدی ہمین
بومقامہ چونکہ کلسہ عارفان
[۲] اشتہ بورده بعض مجذوب خدا
ہم (انا الحق) دن اورر بعض کلام
ماسوایی چونکہ نسیان ایلدی
لوح دلدن کندینی نسیان ایدوب
[۳] جذبہ وعشق خدادن مست اولوب
سکر ایلہ بویاہ کلاملر سویلیدی
چون مقام جمعہ کلمشدی اوزی
بومقامدن کشف روح اولمش اکا

ہپ کیدر قلبندہ کی تشویشلری
ماسوا ارتق آکا ویرمز کدر
بر قالور فکرندہ مولای کریم
چونکہ مولادن بیلور اول جملہ یی
کائناتی جملہ اللہدر دیمز
بوکلامی ہر زمان اظہار ایدر
بو سوزی رد ایلدی اہل یقین
ہمدی ذات خداوند ودود
ماسوایی بوسبوتون نسیان ایدر
لوح دلہ فکر ایدر ہر دمدمہ ذات
بویاہ توحید ایلدی اہل یقین
چوق امور ی کشف ایدر لر بیکمان
شویاہ (سبحانی) دیو ایلر ندا
جملہ توحید الہیدر مرام
حقدن ارتق بشقہ برشی بیلمدی
ذات حق ہر دم اثبات ایلوب
لوح دلہ دائمًا حق بولوب
بویاہ توحید وجودی ایلدی
ہرنہ کورسہ حق سویلردی سوزی
بوسبتون مجذوب ایدی حقدن یکا

[۱] توحید شہودی [۲] توحید وجودی و انک اربابی [۳] مقام جمع و جمع
الجمع یعنی فرق بعد الجمع و انک اربابی و مجاذیب الہی

عادتا سرخوش ایدی بیهوش ایدی
 قالمدی کوکنده افعال وصفات
 اختیاری یوق ایدی الله همان
 عشق حقه چونکه مستغرق ایدی
 کرچه کاملدر بو ارباب یقین
 اکمیت چونکه ایتدکده ظهور
 صحوه کاسه بو مجاذیب الله
 هب اودر دیمز بو مجذوب خدا
 کیمکه تقلید ایاسه بو ارلره
 اول کشی درویش دکل زندیق اولور
 [۱] چونکه فعلی بو مبارک ارلرک
 طعن ایدلر بویله مجذوب خدا
 انلر ایرمشلر حریم وصلته
 کعبه وصلته قالمش جانلری
 طاق اعلاده اولوب مرآت جان
 عقانی الله قربان ایش
 جانی جانانه ویرمش اول شریف
 برخنی عالمده طوتمش سلطنت
 سر (توتوا) آنلره ایتمش ظهور
 جنته کیرمش مکر ادريس کبی
 فخر عالم کرچه کیردی جنته

باده عشق خدادن جوش ایدی
 لوح قلبی فکر ایدر هر دمده ذات
 دائما الله ایچون ایلر نغان
 فکری هر شیده اثبات ایدی
 لیک اکمل اولمه مشلردی همین
 چون مقام فرقه کلسیدی اونور
 بوسوزی سرد ایلز بی اشتباه
 جمله آندندر دیو ایلر ندا
 تنبل اولسه شرع پاک انوره
 فعانه تقلید ایدن صدیق اولور
 سنتیدر حضرت پیغمبرک
 هم ایدلر قولنه هیچ اقتدا
 مظهر اولمشلر او عالی دولته
 یالکیز عالمده مرئی تنلری
 عالمه عکس ایلیوب ویرمش نشان
 قلبی مرآت جانان ایش
 سرتی ترک ایش اولمش لطیف
 برزخ دنیاده ایتمش مسکنت
 کلمش بو عالمه کویا اونور
 خوشنوب قالمش اویرده مشربی
 لیک دوندی پیشرو اولدی امته

[۱] مجذوب حقیق وانلره تقلید ایدنلرک فرق

مرشد کاملده بو مشربده در
 [۱] مرشد کامل کیدوب کلش اولور
 کرچه اعلا در بو مجذوب الیه
 مرشد و مجذوب اولور اهل صفا
 ایشته وار عالمده بودرلو ولی
 آنلری هر حالده تقلید ایله مه
 قوله باقه فعله باق بو زمرده
 چونکه قولی آکله شلمز بیکیان
 ایشته قرآن بر مثال اولسون سکا
 [۲] محکماتی وار آنک امر جلیل
 بونلری کور مزده زندیق کفور
 همده سویلر که {عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَوْا}
 چونکه کوردی عالم بالله انی
 محکمت حقه ایتدی اقتدا
 ایشته بو مجذوب حقه بویه در
 [۳] شویه که تقلید ایچون اهل دلی
 رطب و یابس صحبت ایلر بی شعور
 کیت کیده آرتار او او هام و خیال
 کرچه وار اهل تصوف بی حساب

دقت ایت بوسوزلره هپ زبده در
 ایشته مجذوبلر او عالمده قالور
 لیک مرشد در بو عالمده پناه
 زده ادریس زده قدر مصطفی
 لیک فرق ایت کیم ولیدر کیم دلی
 هم صقین بونلر دلیدرلر دیمه
 آنلرک قابی دکدر میسکده
 لیک فعلی شرع پاک مستعان
 بر نظر قیل آیه اللهیدن یکا
 هم دخی نهی بزه اولمش دلیل
 شول حر و فادن الف لام میم اوقور
 ذات حق فرض ایدر هپ ماسوا
 سویلدی مولا بیلور تاویلانی
 چونکه لازمدر بزه امر خدا
 آنلرک حقنده دینمز شویه در
 یلتور تقلید ایدر بعض دلی
 اولیای امتی بویه صانور
 کفرنی انتاج ایدر صکره بو حال
 آنلری کوردی یازار بر چوق کتاب

[۱] فرق مرشد کامل و مجذوب الیه
 [۲] فرق ارباب زناده و علمای
 [۳] تفوهات و تقلیدات زناده

ایمره نوب تقلیده قالدی بیدلیل
اولیانک قدرنی درک ایتدی
بوسبتون نسیان ایدوب پیغمبری
دیرکه منصور بویله سویلر صبح و شام
دیرکه بسطامی بودرلو سویلدی
ایشته بنده سویلرم فرقم ندر
اولیادن کندنی فرق ایتدی
بیلمدی آنلر نه در بوزده در
عشق حق اولیا ایتش غذا
اولیا مرغ هوای عشق ایدی
اولیاده یوق تکلفله عمل
هفته لرحه اکل و شرب ایتمز اونور
اکل ایدرسه نور اولور نان و نمک
بو مقامات جمله کشفیدر هان
بونلری آنجق بیلورلر اهل حال
بو حقایق اهلنه مکشوفه در
بورده کی اهل علملردن مرام
چونکه زندیق کندنی عالم صانور
اول طبعیلر خدا دشمنلری
وار زمانده چوق مقلد اورته ده
آنلره آلدانمه ای اخوان جان

عاقبت ایمان کیدوب اولدی رزیل
کندنی آنلر کی فرض ایلدی
دیرکه محی الدین دیور بوسوزلری
اشرف اوغلی بویله سردایتدی کلام
غوث کیلانی تکلم ایلدی
شرع غرآدن بودم قورقم ندر
مسلك شرع منیره کیتمدی
اولیا اعلاده بواسفله در
بو هنوز نفسی النده بر کدا
اکل و شربی آنلرک هپ ذوق ایدی
آنلره آسان ایدی هر بر امل
ذوقی آرتار عقلنه کلز قنور
آنلری تقلیده سن یلتمه پک
بو مزایا علم ایله اولمز عیان
بزکی عاجزلر ایلر قیل وقال
اهل علمه جمله سی معروفه در
اهل حقدر بشقه صانمه ای هام
علم شیطانی یه هر دم آلدانور
سن صقین ظن ایتمه عالم آنلری
دائما ایلر تفوه سفسطه
اهل حق اهل شریعتدر همان

ظاہر و باطن شریعتدر اخى دیر { یضَلُّ مَنْ یَشَاءُ } قرآنده حق فضل مولایار اولورسه ای جوان اوله دن اول اولوم وارمش مکر او اولومدن آل اخى حظ ونصیب مظهر اولدقده بوسره ای اخى	قیل تمسک شرع پاکه سن دخى همدہ { یَهْدِی مَنْ یَشَاءُ } ویردی سبق قورتیلورسک بو مذاقندن همان بومقامه کیم ایرر ادراک ایدر آکلاشلسون تاکه معنا ای حییب بردعا ایت بن کنهکاره دخى
--	--

مهمات سیر سلوک

بو طریقہ حاصلی سرمایہ سی سوء اخلاقندن سفر ایتک کرک کثرت ایچره وحدت ایتکدر بو حال خلق عالم ویرمسون تشویش سکا عشق ایله اسرار حقه محرم اول شویله عالی قیل های همتی جذبہ مولاده مولانا کبی ملک تجرید ایچره ادهم اول همان مست عشق اول صانسون عالم مست جام اوله سن میخانهده رندانه مست طورمه بدستیز ولکن ابستم اول لا ابالی مشرب اول تقوا ایچون اول خواطر دن ظهور الهامه دوش	همدخی سیر سلوک زبده سی حسن اخلاق شهرینه کیرمک کرک بن کبی عاصیلره کرجه محال ظاهرک خلق باطنک حقندن یکا سالك اثر امام اعظم اول ظاهر اولسون نقشبندک نسبتی کچ سماءه شمس و ماه و کوكبی بیلمسون حالک ندر مردو زنان بیلمسونلر دردکی خاص و عوام بیلمسون اسرارکی بالا و پست بیلمسون احوالی هیچ صاغ وصول حرص خامه دوشمه هرا هوا ایچون صوکی طورمه دوکول هرجامه دوش
---	---

قابلسون قاي جمال مصطفى
 چرخ کي سعي و طواف و وحدت ايت
 عزالت ايت معناده لکن رنکسز اول
 عشق حقه محرم ايت جان و تنی
 نه سفیه اول نه قبا پوش جم اول
 ذکر حق دن دمبدم دور اوله سن
 هر نه یرده اولسه ذکر ایتسون کوکل
 کثرت و وحدت بر اولسون سالک
 عادت ایتسون نفسه ذکر دائمی
 اسم حق ذکر ایدر کن لوح دل
 غافلانه آله بر دم بر نفس
 ذات حقه فکرنی یورمه صاقین
 بورده فکر ایتمه صاقین سن کیف و کم
 بویله فکر ایتک ضلالتدر همان
 شویله فکر ایت برخدای لامثال
 بو فکر دن دوئمه هیچ شام و سحر
 بویله فکر ایتک کر کدر ذاتی
 بویله فکر ایتک خیردر هر زمان
 بشقه ذرنو فکر اولنمز ذات حق
 سوز اوزاندی بورده ایتمه قیل و قال
 بو کلامی اهلنه ترک ایله سن
 هر نه شیلله حفظ اولورسه فیض حق

قیل دلی مرأت تمثال صفا
 قابکی نور جمال حیرت ایت
 ظاهر آ کثرتده بول راه وصول
 عاقل اول مجنون صانسونلر سنی
 بر بیانمز صیرت ایچره آدم اول
 ذات حق هیچ فراموش قیلمه سن
 هر زمان الهی فکر ایتسون کوکل
 ماسوادن کلسون قلبه ایکه
 لیک واقف اولمسون بر آدمی
 فکر ایدلسون ذات مولای جلیل
 محو اولنجه تا عناصر دن قفس
 اهل حق احوالی هر دم طاقین
 صورت و جسم و عرض فکر ایتمه هم
 بویله فکر اولمز خدای لامکان
 حاضر و ناظر جناب ذوالجلال
 ذات حق بویله فکر ایتک یتر
 بشقه فکر ایتک هلاک ایلر سنی
 ذات مولا بی زمان و بی نشان
 مبتدیسک بشقه افکاری براق
 هیچ بیانمز کنه ذات ذوالجلال
 بو قدر آرتق یتر ای کلبدن
 سعي و غیرت ایت اکا غیری براق

شویله بر حال غریب کلسون سکا
هیچ خواطر ایتسون قیله خطور
[۱] بویله یاپیکه کامل انسان بویله در
ذات بی مثلك حضورنده طوروب
بویله جه ذکر و عبادت ایله سن
کرچه کورمزسك خدای آشکار
بو حضورى غائب ائمه سینه دن
هم عجول اوله بویولده ای غریب
پك اوزوندر بو طریقك غایه سی
شو حضور که سویلش بر جوق قبول
او حقیقت شهرنك بر میوه سی
[۲] کوی ایله شهرك میاننده هله
همدخی هر مرحله بیك ییل اوزون
بر مثالدر که بو عاجز سویلدی
بیل طریقتدر بویولکه سویلدم
بو طریق قطع ایچون ای مردحق
بعضلر ساعتده قطع ابتدی انی
سن دوام ایت راه حقه روزشب
ذکر و تسبیح ایله سن معبودکی
معنوی یولدرکه تمثیل ایلدم

وارکی ترك ایله هپ آندن یکا
قلبکه هیچ کلسون یأس وفتور
دیر رسول الله که احسان بویله در
عادتاً کورمش کبی حق بیابوب
بو حضورى ترك و نسیان ائمه سن
بیل سنی کورمکده در پروردگار
هپ خشوع اوزره بوانسون جان و تن
بو طریق صائمه بر راه قریب
سعی و غیرت بندهنك سرمایه سی
او مقام زمره اهل وصول
بز که تقلید کوبینك بر بنده سی
سیر عادى اوزره وار قرق مرحله
کیتعلی هپ کیجه کوندز آی و کون
کَمَلین اولیا نقل ایلدی
کوی ایله شهرك میاننده دیدم
هرکسک سیری دکلددر بر سیاق
بعضلر قرق ییلده ایلر سیرنی
بکه هم باب رضایی قیل طلب
شبهه ائمه حق اویرر مقصودکی
ظاهره تطبیق ایله سوز سویلدم

[۱] در بیان اوصاف ذکر خفی و حضور. [۲] در بیان مدت سیر سلوک

بن دکل شرح ایلان ارباب دل
 کر اوزان دیسه سلوک طالبا
 سعی وغیرت ایله ترک ایتمه صقین
 سعی وغیرت کرچه کوچدر واقعا
 ای برادر کرچه کوچ سیر و سفر
 او بطائت نفس دونکدن کلور
 وار ظواهرده بوکا برچوق مثال
 قوش اوچار آتار قوشار انسان کرر
 ایشته ظاهر باطنک آینه سی
 امر اولدق احسن اعمال ایله
 کر ایکی شی اولسه سنده غم ییه
 بر بودر پیغمبره قیل انقیاد
 قیل محبت برده شیخ کامله
 بونلر اولسه مرد سالکده اکر
 بونلر اولمزه اکر اول توبه کار
 اتباع سنت اولمزه اکر
 کر محبت اولسه مرشدلره
 چونکه بر تلید اکر سعی ایلمه
 فیض علمی اکلهمز برباد اولور
 کور ضیائییه کتابنده آنی
 مرشد کامل دکلدر زندفه

اولیا شرح ایلدی سن شویله بیل
 صائمه سعی وغیرتک اولدی هبا
 ایلدک سعیک قدر ایضای دین
 { لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى }
 غیرت ایله طورمه هیچ شام و سحر
 اهل دل نقصاتی رغنا بیلور
 بونلری کوردجکه کندک عبرت آل
 روز کار بونلردن آسرغ سیرایدر
 ستر استعداد باغلو جمله سی
 یول آلمز بیلکه استعجال ایله
 بنده یوقدر وجد و جذبه سونیه مه
 هر نه یاپدیه آنی ایله زیاد
 بیل سعادتله طوتشدک ال اله
 وجد و جذبه اولسه یوقدر کدر
 وجد و جذبه اولسه ده یوق اعتبار
 وجد و حال و جذبه اولمز معتبر
 وصلت اولمز عین فیض انوره
 لیک استاد محبت ایتمه
 کیمکه استادی سور استاد اولور
 مرشد کامللرک اوصافی
 یوق شریعتله طریقده تفرقه

[۱] هر نه که چیقمز شریعتدن اکر او طریقته حقیقتدر پدر

باب شریعت

هم شریعتله حقیقت برادر او
 جمله سی احکام قرأندر انک
 شیء واحددر شریعت ای جوان
 بر حقیقت برده صورت دی بوکا
 صورتی ایشته شریعتدر انک
 آندهدر احکام قرآن منیف
 باطنی وار صورتک ای سالکین
 اصل مقصوده حقیقتدر همان
 بونلرک بینده وار بر یول دخی
 بونلری هم بشقه بشقه بیلمه سن
 هربری یکدیگره مربوط اولور
 صانکه بونلر طرف ایله مظروف اولور
 بربرندن آیری دوشسه جان وتن
 ایشته سنسک بونلره عین مثال
 [۲] ایشته بالفرض تن شریعتدر سکا
 قلب انسانی طریققتدر مکر
 تن دخی قلبدن آلور فیض حیات

هپ شریعتدر جهاده سوبسو
 آمری شرع شریفدر بندهنک
 ظاهری وار باطنی وار بیکمان
 ظاهر و باطن دخی دیرلر اکا
 حسن و قبحی آندهدر هرانسنهک
 مقتداهدر اخی شرع شریف
 او حقیقتدر بیلور اهل یقین
 لیک هرکس واصل اولمزای جوان
 بیل طریققتدر او یولده ای اخی
 عادتا بونلر اولورلر جان وتن
 هراوچندن معرفت مضبوط اولور
 لحم ایله هم شحم ایله غضروف اولور
 محو اولور اولدمده اجزای بدن
 سن سکا باق سالکا کل عبرت آل
 روح انسانی حقیقتدر آکا
 چونکه روح اول موضعه تأثیرایدر
 بویلهدر هر عالیات و سافلات

[۱] مطلب ابواب الهیه [۲] ابواب الهیهنک وجود انسانیه ایله

تطبیق و تمثیل

چونکه روحك حقه وارد نسبتی
 قلب آدم اولدی جسمك خادمی
 پارچه پارچه ایلسهك بر کسه یی
 هیچ کاورمی ارتق اندن فائده
 ای شریعتسر حقیقت زده در
 احمق اولمه سن صقین الدائمه هیچ
 هپ شریعتدر طریقت ای جوان
 [۱] اوچ قسمدر شرع سلطان بقا
 برده اخلاصدر عملده فوزیا
 بو اوچی بردن تحقق ایتلی
 کر اوچی بردن تحقق ایتسه
 بیل تحقق ایلمز شرع شریف
 علم حالدیر بو علمدن بیل مرام
 [۲] باق نه در معنای اخلاص سالکا
 شویله صافی بر عبادتدر که او
 اولمه یه عقلنده جنتله ججیم
 مقصدی انجق رضا لله اوله
 هم بو اخلاص اولسه مقبول دکل
 هر کشتی آتمام ایچون اخلاصنی
 بیل طریقت خادم اخلاص اولور

[۱] اقسام ثلثة شریعت مطهره

معرفت اولدر دوشون بونعمتی
 هم اودر روح شریفك همدمی
 روح قالورمی یوقله هر بر لیمه یی
 بودکلی ای برادر قاعده
 زده در راه طریقت زده در
 ماحدانه سوزلره سن قائمه هیچ
 هم حقیقتدر شریعت بیکمان
 بر علمدر بر عملدر مطلقا
 شویله که هیچ اولمه یه عجب وریا
 بویله در شرع شریفك اکملی
 کر بری نقصان اولوب تام اولسه
 اوله مؤمندر شریعتده ضعیف
 هم عبادتدر عملده ای هام
 حقندن استه دائما ایله بکا
 ماسوادن دور اوله هپ سوبسو
 هم ثواب واجرایله نازونعیم
 هر عبادت مطلقا فی الله اوله
 مطلقا اخلاص کر کدر شویله بیل
 طوتمنی هر مسلکك اعلاسنی
 هم حقیقت حافظ اخلاص اولور

[۲] در بیان اخلاص

[۱] ايشته بونلرله اولور اخلاص تام
باقكه كوردكمي شريعت نيجه در
دكله شمدي ظاهر و باطن نه در
صورت اولدر كه تكلفدر همان
جمله تقليدانه اولمقدر عمل
بنلكندن كچميوب نفس لئيم
زور ايله ايماني حفظ ايليوب
هپ مشقته عبادت ايلك
نفسه جبر ايليوب روزوشبان
صورت شرع شريفدر ايشته بو
بز عواميلر بو صورت آدمي
ايشته به صورته در هرا انتظام
باب ابواب الهيدر مكر
كرچه يوق بورده حقيقت شبهه سز
استقامت ايلسه لكن كشي
عاقبت بولش اولور فوز و نجات
استقامت ايلسه صورته كر
برولايت عاقبت يوز كوستر
سعي ايدوب بوردن كچر سه مؤمنين
مطمئنه اولمق استر بولي

ايشته مخدومدر شريعت والسلام
بوشربقدر كوزم بك اينجه در
صورت شرع شريف باق نيجه در
هپ مشققدر عبادت بيكم ان
نفس آماره ايدر هر دم جدل
جرم و عصياننده اولمشكن مقيم
امر حق دائما ترك ايتيوب
امر دينده لا ابالي كيتمامك
هپ كناهاردن قاچمقدر همان
ظاهر باب حقيقت بو قبو
ايشته بو صورت طوتار هپ عالمي
چونكه قانون الهيدر تمام
استقامت ايلكلكدن هنر
هم بولمز بورده لذت شبهه سز
عابد اولسه سومسه هم شورشي
داخل جنت اولور عالي صفات
زهد و تقواده اولور سه معتبر
اومقامه عامه صغرا دينور
رفته رفته او اولور اهل يقين
تا اوله خاص ولايت منجلي

[۱] در بيان صورت شريعت

مرشد کاملاری تقلید کړک بی دلالت اولمیه راه وصول اویله مرشدکه اوله اهل بقا شرع پاکه ایله دائم اقتدا ظاهری ترک ایتمه باطن آنده در چون شریعتدر مدار عالیات کیم تخلف ایلمسه اولدی هلاک هپ آنکله امر اولندی مرسلین چون شریعتدر کتاب کبریا	بو طریقّه مطلقا مرشد کړک چونکه اطوار طریقتدر بویول مرشدّه محتاجلر بز مطلقا حاصلی شرع شریعتدر ابتدا ظاهر و باطن بتون قرآنده در هپ شریعتده اولور فوز و نجات کهنف آمان عیاددر شرع پاک هپ شریعتله اولور احیای دین باب ابوابدر شریعت فوزیا
---	--

باب طریقت

مسلك اهل حقیقتدر طریق اهل حقه راه مولادر طریق مؤمنه اقصای منهاج آنده در چون اودر شهراه منهاج بطون اصلی بر در فرع پاکی کرچه چوق آنده در فیض شریف سرمدی بشقّه یوللر هپ ضلالت بیکمان اوطریقتده دکلددر معتبر مایه اولمزسه ضلالدر غایه سی سالکینی دولت عظمای بولور مقتدیدر اهل عشقک جمله سی	خادم پاک شریعتدر طریق زردبان عرش اعلادر طریق عشق مولا سر معراج آنده در آنده اسرار خدا حددن فزون بو طریقت بر در آنحق بشقه یوق بو طریقتدر طریق احمدی اوده یرنهج شریعتدر همان هر نه خارجدر شریعتدن اکر چون شریعتدر طریقک مایه سی بو طریقتکه شریعتدن اولور فخر عالمدر بوراهک قدومه سی
---	--

مقتدابه فخر عالمدر اكا فخر عالمسز آلمنز بو طریق اوی اكا هر حالکی تطبیقه قو اثر پاکدر شریعت ظاهری هم طریققدر آنک هپ مسلکی ایشته بر در بو طریقت زبده سی بر آغاجدر کرچه چوقدر داللری بر اصلدن اولمش انواع طریق	مقتداهسز فیض کلز سکا اور فیک اولسون سکا نعم الرفیق اثرنی ترک ایتمه دائم سو بسو هپ حقیقت قول وفعل طاهری آندن آیرله صقین مرد ذکی بر آغاجدندر طریقک میوه سی بر برندن فرق اولمنز کللری بر جماعتدر بوبیکلرجه فریق
--	---

❦ مطلب حقیقت و باطن شریعت ❦

آنده ایلرلر ایش کسب عیان هر مقامک جمله سی تحصیل اولور هر امورنده اكا الله یتر بورده در هپ عید محض کبریا بورده انسان سیرنی اکال ایدر بورده کبرای ولایت یول بولور بورده در مطلق فنا اندر فنا صکرة صکره دن بقا بالله اولور قطب اعلا غوث اعظم بورده در هر حقیقت بورده ایلرلر ظهور هر حقیقت بورده اولمش آش کار	باب ثالثکه حقیقتدر همان نفس انسان آنده هم تکمیل اولور حب دنیادن بولمنز هیچ اثر بو مقامده یوق تکلف یوق ریا هر کالات بورده استکمال ایدر هم ولیر بورده اهل الله اولور [۱] بورده دنیادن کلور نفسه غنا بورده اهل الله فنا فی الله اولور وارث پیغمبری هم بورده در نفس الندن بورده اولمز شر و شور هپ حقیقتدر بویرده هر نه وار
--	---

[۱] فنا فی الله و بقا بالله

بومقامده هر نماز معراج اولور
 بورده قرآنی بیلور هپ سوبسو
 بو حقیقتدر مقام راسخین
 بومقامده هیچ ایدن مبرور اولور
 هر عبادت بورده بر صورت کیر
 همده توحید حقیقی بورده در
 بورده اکالار بنده قوللق سرتنی
 بورده صورت انلره اولمز حجاب
 بورده یوق دعوای اظهار کمال
 بورده یوق اشخاص بدخودن اثر
 بورده یوق تقلید ایله علم و عمل
 عبد خالصدر بویرده جسم و جان
 کفر وانکاردن کچوب نفس دنی
 کیرمدی بوموطنه دیو لعین
 بورده یوقدر هیچ خلاف و اختلاف
 بومقامدر موطن حق الیقین
 بورده یوق تفریق وتلویندن فتور
 بورده اخلاص حقیقی وار همان
 ایشته بونلر عبد مخلص حاصلی
 بو حقیقت بشقه بر عالم دکل
 هپ شریعت بیل حقیقتدر همان

روح مؤمن سدره دن ایلر عبور
 بورده بطن سابعی درک ایلر او
 بورده معلوم بطن قرآن مبین
 بطن کعبه بورده ایلمش ظهور
 لیک ادراک ایلمک کدر هنر
 بورده هرشی حاصلی کنجیده در
 خالقی پیغمبری هم کندنی
 بورده معلوم انلره یوز درت کتاب
 بورده یوق غوغای اموال و منال
 فکر دنیا بورده اولمز معتبر
 بورده یوق دنیا ایچون هیچ برامل
 نفس کافر بورده اولمش مسلمان
 بورده اولمش خالصیت معدنی
 بومقامی کورمش هم حور عین
 بو حقیقت عالمیدر پاک و صاف
 کجدی چون علم الیقین عین الیقین
 بورده جمع الجمع اولور تمکین اولور
 بورده یوق عصیان وغفلتدن نشان
 بونلرک شاننده کلدی فادخلی
 مسلك شرع شریفدر شویله بیل
 هم حقیقتده شریعت بیکمان

فرقلری یوقدر اساسده انلرک مکرنه الدائمہ بی اذعانلرک
لازم وملزوم اولور یکدیگره سن تمسک ایلہ شرع انوره

○ ابواب الہیہ نک یکدیگره تطبیق وتمثیل وشریعت ○
○ وحقیقتک لازم وملزوم اولدینی بیاننده در ○

ایجه دکلہ بومباحث ایجه در بومقیددر شریعتله دخی هم شریعتسز حقیقت یوق صقین هم حقیقت اصل عرفان عظیم هم حقیقت کشف شرع وسریر هم حقیقت موجب احوال اولور بونده آثاری کلور لوح دله هم خطاب وحجت بی این وآن فعل مولا انتها وابتدا هرتحقق هراراده بیکیمان همده سنت همده قرآن منیف نعمت عظما اولور مقبوللره مقتضای سنت وقرآن اولور هربری حقندن بزه بر موهبه هم اوچنجی مرتبه وصلت اولور قربت مولا طریققدر همان	باق شریعتله حقیقت نیجدر او مؤیددر حقیقتله اخى بیل حقیقت قوت شرع مبین شرع حق تکلیف مولای کریم بیل شریعت واجب ونهی وامر هم شریعت موجب اعمال اولور انده ایشلرسک عمل اخلاص ایلہ هم شریعتدر کلام لامکان هم حقیقتدر شؤونات خدا هپ تصرفلر خدا نکدر همان دعوت مولا اولور شرع شریف برضیافتدر حقیقت قوللره هم حقیقت حکمت وعرفان اولور هر عبادتده اولور اوچ مرتبه اولی خدمت بری قربت اولور خدمت اولمشدر شریعت بیکیمان
---	---

همد و صلندر حقیقت ای جوان خدمت ایتمزه کشی مولاسنه قرب مولا اولدجه ای حبیب کیم شریعتده اولورسه مستقیم هم حقیقتده مقربدر او آر بو شریعت بر علمدر مطلقا مقتضاسنجه عمل ایتمک طریق هم حقیقت و صلت معلوم اولور بونده در هر بر مزایایه وقوف بونلرک بیننده وار بر واسطه اولفظدرکه معنا آندهدر حرف بولنمزه تلفظ زردهدر کرمغایر دوشسه معنا صورته چونکه معنا پرده صورتهدر کرچه معنایی ولیر بیلدیلر جمله صورت اولدی معنا آنلره لیک آنلر صورتی ترک ایتمدی	بو اوچندن معرفت اولمش عیان زرده وارسون در که اعلاسنه وصلت حق بندهیه اولمز نصیب اوکشی ابرار اولور قالمز سقیم لیک بودولتری بولمق هنر انده مفهومدر فایا و بقا بی شریعت یول بولنمز ای رفیق علمک احکامی ایدر انده ظهور بو معانیدر شریعتدر حروف ایلش یکدیگره اورابطه بو طریققدر وساطت بوندهدر حرف والفاظ اولسه معنانهدر اوضالاتدر ایرمز وصلته صورت اولمزه معانی زردهدر معنوی عالمده سلطان اولدیلر قالمدی صورت او قدسی جانلره بولدیلر صورته ستر سمرمدی
---	--

○ صورتمز معنا و ظاهر سز باطن و شریعتسز ○

○ حقیقت اولدینی و آنک تمثیلی بیانندهدر ○

بزکه صورت اهلز صورتهیز || مطلقا صورته صورت دیدهیز

کرچہ صورتہ مشقت بی شمار
 کرچہ معنا دلربا جانان اولور
 کرچہ معنا قصرزینتدار ایدی
 کرچہ معنا کنز اسرار مجید
 وار بوسوزلرده معانی اینجه رک
 مکه ده بیت معظم آشکار
 صورتا کوردک آنی سن درت جدار
 اول حقیقت لیک بو صورتده در
 ظاهری انکار ایدن مرد خجیل
 سن صقین هیچ ظاهری ترک ایله مه
 لیک صورتده دخی قالمه هان
 صورته آلدانمه طفل نوکبی
 همتی قصرایتمه صورتین اولوب
 انتقال ایت صورتک معناسنه
 هنه وار علم شریعتده اکر
 [۱] برحقیقتکه قوله مکشوف اولور
 ایسته او حقا حقیقتدر هان
 کر مخالف دوشه بونلر دیکره
 چونکه معنادر حقیقت صورته
 چونکه معلومدر حقیقت ای اخی
 علم و معلوم حاصلی بر اولمی

[۱] در بیان کشف صحیح

بی لفظ معنا بولمز آشکار
 لیک صورت زینت و قفتان اولور
 لیک صورت قلعه و دربار ایدی
 لیک صورت کنزه اولمشدر کلید
 سویلیانندن دکلہ یان عارف کرک
 ایسته آندن بشقه صانمه کعبه وار
 شبهه یوقکه برحقیقت آنده وار
 او معانی یه بو صورت پرده در
 یخبر والله باطندن رزیل
 ملحدانه نابجا سوز سویله مه
 همده اوله اولیایه بدکان
 صورتک شرحین اوقو بول مکتبی
 لذت آل صورتده بر معنا بولوب
 همت ایله هرایشک رعناسنه
 آنده معلوم حقیقت معتبر
 صورتک عینی اولوب ایتمه ظهور
 آنده اولمز ذره جه ظن و کان
 او ضالالتدر سنی اورمش یره
 ترجماندر همده صورت سیرته
 هم علمدر شرع پیغمبر دخی
 بر مفسر برده تفسیر اولمی

سن بیلورسککه علم تابع اولور
 بورده برمعنا کورندی آشکار
 اول حقیقت اوزرده در شرع منیر
 [۱] چون شریعتکه حقیقت اوزرده در
 بشقه بشقه اولسه لر بونلرا کر
 بشقه بشقه اولسه بزله نیلر
 بشقه اولسه صورت ومعنا اکر
 بویله اولسه ای اخی بالاتفاق
 هم نیلر حیلله کار اولمق کرک
 چونکه صورت بشقه باطن بشقه در
 ثم حاشا ثم حاشا یا کریم
 [۲] هر نه که شرعه مخالفدر همان
 بعض سوزلر وار که اهل الله دیدی
 او مؤلدر حقیقت صانمه سن
 یا کشفده برغلطدر اول کلام
 اویله شطیحات دلیل اولمز سکا
 دیل اوزاتمه سن ولکن انلره
 سویلیان بیلمش انک مغاسنی
 استقامت ایت شریعتده همان
 بول حقیقتدن مزایا ونصیب
 بو مقاملر اثر پیغمبرده در

همده معلومات آکا متبوع اولور
 هپ حقیقتدر جهانده هر نه وار
 بویله ترتیب ایلدی رب قدیر
 او حقیقتده شریعت اوزرده در
 محض الحاددر دکلدر معتبر
 صکره دن حجت علی الله ایلر
 حق تعالی یه کذب اثبات ایدر
 ذات حقّه ایلر اثبات نفاق
 چون خیانتک اولور بورده نه شک
 بو خیانتک دکلده یا نه در
 بو سوزده استغفر الله العظیم
 حق دکل بلکه ضلالت بیگمان
 انلری وقت سکرده سویلدی
 برطاقم احقرله الدانمه سن
 یا که فهم اتمز معانیدن عوام
 سن یورو دائم شریعتدن یکا
 اوسوزی ترک ایلره راسخ جانلره
 بوش یره یورمه برادر سن سنی
 هم طریقتده اولوب دائم روان
 معرفت انجق بودر مرد ادیب
 شرع پاک احمد انورده در

[۱] در بیان کشف کاذب وسبب اخاد [۲] در بیان شطیحات صوفیه

ہے شریعتدر حقیقتدن مرام بشقہ یوقدر بشقہ یوقدر والسلام

باب معرفت

باب رابع معرفتدر ای جوان
 بو حقیقتدن حقیقتدر مکر
 کرچه کچمشده کلاملر سویلدک
 اورده تقلیدانه اویناتدق قلم
 بورده یوق تاویل وتشبیهدن اثر
 بورده کاتب یوق قلم یازمز دخی
 بورده عاجزدر اخی کلک ودیر
 پاره لندی بورده مرأت عقول
 بورده پرواز ایلز مرغ خیال
 بورده اولمز قلب وقالبدن اثر
 کجدی آتلبورده واردر سر سر
 بورده ناسوت ومثال اولمز اخی
 بورده اللهدن اولور هپ موهبه
 عالم لاهوته وارمش بورده سر
 بورده یوق حال ومقام وقالوقیل
 بورده یوقدر بووجوددن زمزمه
 هر عوالم بورده مستغرق قمو
 بورده یوقلق یوقلق ایچره آشکار

بورده دونمز چرخ بنیان لسان
 بو مقامی اصفیا ادراک ایدر
 باطنی ظاهرده تشبیه ایلدک
 بورده بیلیم نیلرزی غنجه فم
 لفظ ومعنا بورده اولمز معتبر
 بورده دل دونمز کلام اولمز اخی
 نیجه یازسون بو مقامدن بوفقی
 بومقامه وارمز ادراک وصول
 بورده یوق هیچ برمثاللدن مثال
 بورده اولمز روح عالی جلوه کر
 یَسِّرِ اللَّهُ یَا نَعْمَ التَّصْوِیرُ
 بی خبردر عالم ارواح دخی
 نور ونورانی مقدس مرتبه
 یُبْدِئُ اللَّهُ وَ إِلَیْهِ الْمَصِیرُ
 بورده انجق سر پیغمبر دلیل
 سر ایله وارمش اولور بو عالمه
 اون سکز بیک عالمی واسعدر او
 بالکز واردن خدای کردکار

(۱) بورده بردن بشقه یوقدر بر وجود
غیب غیبیدر بو وحدتده وصال
ایشته و صلندر بو غیبت بوشهود
بوشهودك وحدتنده یوق نزاع
بوشهوده بشقه معنا ویرمه سن
باش کوزیله اولمز اصلا بوشهود
سر ایله اولمش بو معنا آشکار
(۲) بورده یوقدر علم و ادراك بشر
عجزنی ادراك اولور ادراك حق
بورده وارلق هپ خدانك وارلنی
وارلنی هم یوقلنی نسیان ایدر
جمله وارلق محو اولور بر وار بیلور
هپ او واردن وارلنی ایلر شهود
کیجه کوندز هر زمان بو نشئهده
(۳) بویله بویله دور ایدر سیران ایدر
یوق بوسیره حد و غایت ای اخی
بورده در ایشته بقا اندر بقا
سر عرفان نبوت بورده در
بو مقامده درت صفا ایلر ظهور
اولا حقدر انیس و همدی

ایشته بو وحدت اولور اصل شهود
یوقسه و صلندن غنیدر ذوالجلال
بوشهوده بعضلر دیرلر وجود
بو وجودك وحدتنده چوق نزاع
کفر اولور الحاد اولور ای کلبدن
بویله معنادن منزهدر و دود
سبره وارده سنده آکله ای نکار
عجز و حیرتدر بو وادیده هنر
کورنه سویلر حضرت صدیقه باق
بورده درك ایتمز کشتی هیچ یوقلنی
همدخی نسیانی نسیان ایدر
بو مقامده عجز و حیرت الویرر
هپ او بردر کثرته ویرمش وجود
بوشهودی هیچ اونوتمز لحظهده
لاخلا دشتنده سر جولان ایدر
بو مقامه یوق نهایت ای اخی
بورده در سر معیت مطلقا
بیخ بنیاد ولایت بورده در
بود و نابودی آکا ویرمز فتور
آنده واردر بر حضور دائمی

[۱] مرتبه شهود و وصلت و غیب الغیب [۲] در بیان عجز حقیقی یعنی عرفان
صدیق [۳] مقام سر معیت و ظهور صفات اربعه و حضور و شهود و عرفان دائمی

بو حضور هر بر حضوره بکزه من
یا لکنز کوردم کتابلرده اخي
ثانیاً کسب شهود دائمی
بر شهادتکه مشاهدلر بیلور
ثالثاً عرفان کاملدر اخي
اولیه عرفانکه بولنمز غایتی
رابعاً هم کسب ایصال ایلمک
(۱) موصیته تکمیل ایلیوب
معنوی مأمور اوله ارشاده او
معنوی عالمده بر رهبر اوله
سیر عن الله اولور بو مرتبه
(۲) چونکه در تدر رتبه سیر سلوک
سیر الی الله سیر باللهدر بری
سیر الی اللهدر شریعت رتبه سی
سیر فی اللهدر حقیقت سوبسو
سیر باللهی مع الله دیدیلر
سیر عن اللهی دخی بعض ذوات
اصطلاح قوم اولور بو جملهلر
ایشته بو حال معنوی معراج اولور

بو حضوری هر کس ادراک ایلمز
عینی یازدم بو یرده بن دخی
بو شهودک اولمه یه کیف و کهی
بزله ماهیتی مستور اولور
بو مقامه خاص اولور بو سر دخی
بزله معلوم دکل ماهیتی
دعوت مولایه اقبال ایلمک
وارثته تجمل ایلیوب
جمله کلفتدن اوله آزاده او
آندن اعلا اولسه پیغمبر اوله
راضیه مرضیهدر بو دبدبه
بورده داخلدر کدایا وملوک
سیر فی الله سیر عن الله دیگرى
سیر باللهدر طریقت زبده سی
معرفتدر سیر عن الله موبسو
بعض ذاتلر اولیه تعبیر ایتدیلر
سیر فی الاشیا دیدی عالی صفات
اهلنه معلوم اولور بو جملهلر
سیر عن الله غایت المنهاج اولور

[۱] مقام مرشد کامل و قطیبت و غوثیت [۲] مراتب سیر سلوک یعنی

اسفار اربعه

[۱] دكله ايمدی زبده اصل كلام
 بو صنفلردن اولور هر بر فرق
 اهل دنيا بنده اماره در
 توبه ايتسه ايلسه حقه رجوع
 نفسنه لوم ايليوب ايتسه فغان
 قورتي لور اماره بد كينه دن
 نفس لو آمه ايدر اولدم ظهور
 كاه دنيايه ايدر ميل وهوس
 كجسه بولوامه دن سعي ايليوب
 ملهمه اولمش اولور انجام كار
 كرچه دنيايي براقمز ديده دن
 آخرت غالب كلور دنيا ضعيف
 امرديني دائما تقديم ايدر
 يالكز عقبا ايجون مغموم اولور
 چالشور كرچه براز دنيا ايجون
 حب دنيا بوسبتون كيتمز همان
 مقصد اصلي اكا عقبا اولور
 [۲] بورده در جمله عوام اوليا
 چونكه صغراي ولايت بورده در

اوج صنفدر جمله مؤمن خاص وعام
 اهل دنيا اهل عقبا اهل حق
 بن كبي او عاجز ويچاره در
 ذكر وطاعت ايلسه قيلسه خشوع
 دار عقباي دوشونسه هر زمان
 ذكر حقه ميل ايدر جان و بدن
 آخرت دنيا ايله توأم اولور
 كاه دير عقبا كرك الله بس
 بر دخی اماره يه ميل ايتيوب
 اهل عقبادر اودمده آشكار
 اعتبار ايتمز ولكن سينه دن
 همدخی دنيا حقير عقبا شريف
 اهل عقبايي همان تكريم ايدر
 امر دنيا دن ايجون ايتمز فتور
 ليك ميل ايتمز كوكلدن بوسبتون
 چوق فرح ويرمز ولكن بوجهان
 درد عقبا دمبدم ايلر ظهور
 زمرة سلاك راه اصفيا
 ملهمه كنجنده عزلت بورده در

[۱] در بيان اصناف ثلثة مؤمنين و نفوس اربعه [۲] ولايت صغرا و عوام
 اوليا يعنى خواص المؤمنين

بوندن اعلا در و لکن خاص خاص
شبهه سز اولدمده اهل الله اولور
انده یوق دنیا وعقبادن کدر
هرزمانی عشق و شوق الله اولور
غم یمز عالمی طولدرسه غم
مقصدی حقدر همان شام و سحر
چونکه انلردر کروه اصفیا
اولدی دریای حقیقته غواص
هپ کتابرده کوروب ذکر ایلم
بومقامده حدی هیچ بیلمدم
بویله فتح اولدی بکا ابواب دل
بومقاماتی بتون دلدہ بولور
ایشته انلردر کروه کملین

بزلره نسبتله بونلردر خواص
کچسه بوردنده بتون آگاه اولور
[۱] مطمئنہ عالمده سیر ایدر
درد و غم هپ انده ذوق الله اولور
ذوق و شادیدر اکا درد و الم
هم حقیقت اشته بوردن بدأ ایدر
مطمئنہ در خواص اولیا
اشته بونلردر مکر خاص الخواص
بومقاملرکه اخی بن سویلدم
کرچه بن حددن تجاوز ایلم
لیک عفو ایتسون بی ارباب دل
کیمکه معراج ایلسه انلر بیلور
معنوی معراج ایدر اهل یقین

تمثیل معراج روحانی بمعراج جسمانی نبوی
وتطبیق معراج بابواب الهی وباسفار اربعه

دقت ایله بردقیق سوز سویلیم
مسجد اقصایه واردی کل بدن
قدسه واردی حضرت فخر انام
کل دینلدی چونکه ذات انوره

باق سکا تمثیلی ذکر ایلم
فخر عالم چونکه چیقدی کعبه دن
عالم ملکده ایدوب سیر مدام
چیقدی اوردنده یدنجی کوکله

[۱] ولایت کبرا و خواص الخواص

ای برادر دکه شمعی فی المثال
 چونکه چیقدی کعبه دن اول خوب رو
 بورده قالدی همده کفار قریش
 چون یدنجی کو کدن آجدی پروبال
 سیر الی الله رتبه سیدر بو انخی
 قالدی معراج و براق هپ آرقه ده
 سدرده دن اوچدی کریم ابن کریم
 سدرده قالدی همین پیک جلیل
 سیر باللهدر بوده ای آدمی
 بوجبر و تدر ایدر چونکه ظهور
 چونکه عرشدن اوچدی سلطان جهان
 فخر عالم آنده سیران ایلدی
 عالم لاهوت ایدی بوجلوه لر
 بو حقیقت سیر فی اللهدر انخی
 فرق اودر که فخر عالم نور ایدی
 کملین اولیا بویله دکل
 چونکه دوندی فخر عالم عالمه
 سیر عن اللهدر بو کلمک سالکا
 اکملیتدر نزول بعد العروج
 ایشته کل تطیقه شمعی مسلکی
 حضرت شرع مبینی طوتسه او

عالم طور شریعتدر بو حال
 خانمانی ترک ایدوب هپ سوبسو
 فرد و تنها کیتدی دلدار قریش
 سدریه واردی حیب ذوالجلال
 هم ملکوت عالمیدر بو دخی
 هم ملائکدر دخی بو عرصه ده
 مسکن اولدی تا اکا عرش عظیم
 رفرفه بندی او سلطان جمیل
 هرکشی کورمز انخی بو عالمی
 عالم امر عالم ارواح اولور
 قالدی رفرف عرش اعلا ده همان
 سرنی لاهوته حیران ایلدی
 لاخلا و لاملادر ای پدر
 مظهر اولدی وارث کامل دخی
 روح و جسمانی او معراج ایلدی
 معنوی معراج ایدر لر شویله بیل
 بشقه رونق کلدی جن و آدمه
 ایلزلر بو نزولدن اشتکا
 بویله اکملر ایدر دائم ولوج
 سیر الی اللهده اولان بر سالکی
 هم طریقتله عمل ایتسه قو

عالم مُلکدن عروج ایلر کوکل سوء اخلاقدن کچر مرد جمیل عالم ملکده قالور اصل نفس اولزمان روح سعی ایدر جبریل کبی هم براق قلب دخی ایلر ظهور عالم ملکدن ایدر چون سیرنی انجلا کلدکده قلب پاکنه آنده حفظ ایلر براق قلبنی عالم قلبدن ایدر سیر مدام او مَلَكُوتی اولان خُلُقِ جمیل هر بری برنور روحانی اولور برملکدر حسن خلقک هر بری دمبدم برنور اولور قنديل روح سیر الی الله بورده هم تکمیل اولور رَفَرَفِ سِرِ درعقب قارشو کلور سِرِ ایلر سیران ایدر بوردن همان بر حقیقت عالمی ایلر ظهور چون اولور عرش حقیقت رونمون سیر بالله بورده استکمال ایدر	تاق افلاک و لوج ایلر کوکل خور اولور مغبون اولور نفس رزیل هر فروغیه اَبُوجَهْلِ نفس سن کچرسک شمس و ماه و کوکبی درعقب ایلر رکوب نور اوزره نور آنده اکمال ایلینجه دورنی او حیقار شرع منیر افلاکنه بند ایدر جبریل روحه کندنی حسن اخلاقی ایدر چونکه تمام بر مثال تشکیل ایدر اولدمده بیل آسمان دلد ایلرلر ظهور دور ایدرلر قلب پاک انوری سدره عشقه ایرر جبریل روح همد جبرائیل روح بورده قالور بو مقامده ماسوی الله محو اولور بورده یوق افلاک و سدره آسمان پاک منور عالم ارواح اولور رفر ف سِرده اولور حیرتفزون هم فنا فی الله کلور هرشی کیدر
--	--

بورده سِر سِر ظهور ایلر اكا
 بورده ولی ایلر فنا اندر فنا
 وار ضیائیه کتابندن اوقو
 اوسراثر بورده هپ ایلر ظهور
 لا خَلای سِر سِر در بو مقام
 نور لاهوتی اولور بورده همان
 عودت ایتدکده مُکَمَل بر ولی
 معنوی مأمور اولور ارشاده چون
 چونکه تمثیل تمام اولدی اخی
 کل دعا ایله بکا اخوان دین
 بو مقلدک محقق اوله
 هم دعا ایله بنم ایمانه
 هم دعا قیل ای کریم ابن کریم
 التماس ایله بکا اهل یقین
 چونکه حدم بیلدم چوق سویلدم
 کرچه بحث ایتدم اوعلی رتبه دن
 شویله کستاخلق ایدوب بو عرصه ده
 حدمی درک ایتدم ای عارفین
 سویلدم طوطی کبی بر چوق کلام
 ایلدم اصحاب کُفّه اقتدا
 اعتذارم سن قبول ایت ای هام

غیب غیبی به کیدر اوکدن صوکا
 هم بقا بالله ایلر اعتنا
 اول کتابده سویلنمشدر قو
 معرفت دریاسنه طامش اولور
 لا مَلای واحدیتله بنام
 سیر فی اللهده بودر ای جان جان
 بیل بقا اندر بقادر منجلی
 سیر عن اللهده اولور اوکون بکون
 بر دعا ایستر بودم فوزی دخی
 کیده تقلیدلر کله حق الیقین
 فتح اوله فیض خدا لوح دله
 یارمه احبابمه اخوانمه
 تا که عفو ایتسون خداوند عظیم
 اجتسارم عفو ایده سادات دین
 باطنی ظاهرده تشبیه ایلدم
 بیلزم سیر سلوک ای کُل بدن
 بی ادبک ایلدم بن اورته ده
 بیلزم بو شیلری حق الیقین
 ترجمانم ایلدم عرض مرام
 اوکروهدن ایتسون مولاجدا
 کلب اصحاب خدایم والسلام

چونکه معراجدن کلاملر سویلدم معنوی معراجہ تمثیل ایلدم
دکله باری حضرتک معراجنی ویر صلاتی کی سعادت تاجنی
سلموا صلوا علی نورالمبین
عظموا آلاً و صحباً اجمعین

در بیان معراج نبوی علیه صلواة الله الملك القوی

کورکه راویلر روایت ایلدی باق محدثلر نه درلو سویلدی
چون رسالتله بکام اولدی اونور بر ییل کچمشدی ایام وشهور
بر ییحق ییل یا دها اکسک ایدی سدریه یوکسکدی پای احمدی
یا که هجرتدن مقدم بر سنه بو دها واضح تواریخ اهلنه
قول ثانی معتبردر بیگمان اختلاف ایتدی اگرچه راویان
یانسو وقتی بر کیجه فخر حهان کعبه اللهده اوطورمشدی همان
چوق اذا ایتمشدی کفار حضرته شویله محزونانه وارمش عزله
منکسر اولدقده قلب نازنین حیرته دوشمش سموات وزمین
بر غریبک بر سکونت رونمون صانکه عالم بر نمودار سکون
بویله تنها بر زمانده ماه دین فحن بیت اللهده اولمشدی حزین
جان ودلدن باغلنوب اللهنه عرض حاجات ایلش درگاهنه
یوق ایدی قلبنده دنیادن اثر یوق ایدی نفسی ایچون هیچ برکدر
یوق ایدی دنیا وعقبادن نشان صانکه بردن یوق ایدی کون ومکان
یوق اذایای قریشدن ایشیکا شویله یوقلق ایچره قیلمش اتکا
یوق ایدی کوکلنده حقندن ماعدا مقصدی اولمشدی انجق بر خدا

حیرت اندر حیرته وارمشدی او
 شویله صانکه یوقایدی جان و جسد
 بویله جه حیران ایکن سلطان دین
 هم کتورمش خاکپایه حله لر
 کلدی جبریل امین ویردی سلام
 دیر سلام ایتدی جناب کردکار
 دیر خدا چیقسون حیدیم کوکاره
 عرشه چیقسون سدره نی سیرایلسون
 بوکیجه اسرار می کورسون دیدی
 منکشفدر بوکیجه اسرار حق
 قالقدی اولدمده جناب مصطفی
 بندی دولته براقه درعقب
 چون براقده وارایدی نوردن قات
 جمله صف بسته طورردی هر ملک
 هم رکابنده یورر روح الامین
 کوز اچوب یومزدن اول ناکهان
 قارشو کلدی جمله روح انبیا
 هم فرشته لر کلورلر صاف صاف
 جمله ارواح یوزسوروب صاف طوردیلر
 ایندی عزتله براقدن نور حق

خطاب کن خبردر مبتداسک یارسول الله
 معادو مبدأ خلق خداسک یارسول الله

سن اولسک تعینده ظهورک مایہ امکان
 حقیقت ثابت و باقی ضیاسک یارسول الله
 سن اول نور ازلسک اولی یوقدر اضافتده
 تقدم کرده ارض وسماسک یارسول الله
 اصالت سنده در نائب منابکدر نیلر هپ
 شهنشاه گروه انبیاسک یارسول الله
 سنک جزئکدر املاک و جان و ماه ایلہ خورشید
 سن اول شمس شمس اصفیاسک یارسول الله
 در درگاه لطفکدر سنک اعلاى علین
 مقام قاب قوسیندن علاسک یارسول الله
 نه سک سن سندن ارتق کسه بیلمز شانکی آنجق
 سکا عاشقدر الله مصطفی سک یارسول الله
 بتون جامعسک اسمایی مکرم اسم اعظمسک
 آردر بومظاهر مقتداسک یارسول الله
 آلورسک صورتا پیک خدادن وحی ربانی
 حقیقتده کتاب کبریاسک یارسول الله
 نظر قیل فوزی یه نور محمد عشقه بردم
 غنایت ایلہ میزان رضاسک یارسول الله
 آلدیلر اولدم ملکر حضرتی || باشلری اوزره او صاحب عزتی
 مسجد اقصایه کیردیلهر همان || حضرتی محرابه قویدی قدسیان
 برندا کلدی اقامتدی مکر || بر فرشتهدر مؤذنک ایدر

بواقامت چونکه اولمشدی تمام
 قیلدیلر اولدم ایکی رکعت نماز
 جمله ارواحه ایدردی التفات
 بر ملک کلمدی هماندم آشکار
 سود ایدی برکاسه سی برده شراب
 بریکیت کیردی هماندم ایچرو
 طوردی ال پنجه حضورنده همان
 هیئت اسلام ایتمش بوار مکر
 التفات ایتدی حیب کبریا
 مرجالشدی بتون ارواح ایله
 چون تمام اولدی مراسملر همین
 چیقیدیلر مسجد قیوسندن همان
 ایشته بومعراج ایدی ایتدی ظهور
 بو مکر او زردبندر ای جوان
 جمله مؤمن روحلری آندن کیدر
 ایشته بوندن چیقدی سلطان صفا
 چیقیدیلر چونکه برنجی کوکله
 کوردی اول دمه جناب آدمی
 حضرت آدم دیدی یا مجتبا
 آلدیلر آندن ملکر حضرتی
 چیقیدیلر آندن ایکنجی کوکله
 آنده یحیی نی کوروب ویری سلام

فخر عالم روحلره اولدی امام
 آرقه سین محرابه دوندی دنواز
 نوره غرق اولمشدی نورندن جهات
 هم النده ایکی نوردن کاسه وار
 ایچدی اولدمده سودی عالی جناب
 هم توانا همده غایت خوبرو
 نور ایدی باشند ایاغه نوجوان
 حضرته عرض جال ایتک دیلر
 مرجبا ایتدی امام انبیا
 یک کورشدی هم خلیل الله ایله
 مصطفی نی آلدی جبریل امین
 کوردیلر نوردن قورلمش زردبان
 بندی عزتله اودم نور اوزره نور
 صوک نفسده مؤمنه اولمش عیان
 لیک او یله مؤمن اولملاق هنر
 تا برنجی قات سمایه مصطفی
 کوک قیوسی فتح اولندی سروره
 حضرت آدمده فخر عالمی
 مرجبا ای صالح اوغلم مرجبا
 آرتدی کیتدجکه مقام رفعتی
 کوک آچلدی حضرت پیغمبره
 حضرت یحیی ایدردی احترام

همده عیسی نی او کو کده کوردیلر
اورته بویلو بر مبارک ذات ایدی
هم قیویر جق همده قومرال صاچاری
صدر اعلاسی ککشجه کون کبی
چون ملاقی اولدیلر یکدیگره
مرحبالشدی ایکی قدسی صفات
هم او چنجی کو کده کوردی یوسفی
صکره دردنجی سمایه چیقیدیلر
چون بشنجی به ایدوب نقل مقام
صکره التنجی به چیقیدی مصطفی
بومهابتلو اوزون بویلو ایدی
بر عظیم الجثه بر مرد نظیف
دیر رسول اللهکه بکزتدم آنی
چونکه موسی کوردی فخر عالمی
مرحبا دیر سن صفا کلدک اخی
آغلدی فریاد ایله هم اول کلیم
کرچه بندن صکره کلدک عالمه
امتک کچدی بتون امتلری
یرده کو کده هپ سکندر سلطنت
بوضیافتدن دوتجه سر فراز
کورمینجه کچمه بودلاده کی
کچدی آندنده جناب مصطفی

بر بریله مرحبالر قیلدیلر
کل یناقلی بر ملکسیات ایدی
پک مبارک کوزلریله قاشلری
هم مقوسدی جبین انجی
کلدی کویا شمس ایله ماه بریره
کچدی آندن کیتدی فیخر کائنات
اختفا ایتش او کو کده اول صفی
حضرت ادریسی آنده کوردیلر
آنده هارونی کوروب ویردی سلام
حضرت موسی نی کوردی باصفا
نور صافی هم کوزل خویلو ایدی
هم کوزل یوزلو بغایتده ظریف
بریمن اهلی طهارت معدنی
کوکلری طولدردی شادی خرمی
بزلی قیلدک مشرف ای سخی
دیر بنی ایتمه فراموش ای کریم
لیک سلطانسک جهانیه آدمه
دولتک کچدی بتون دولتلری
سن صفا کلدک معالی منقبت
لطف ایله بو بنده که اوغرا براز
قیل قدومکه مشرف بنده کی
تایدنجی کوکلره کلدی صفا

قارشو کلدی آنده ابراهیم خلیل
 حضرت پیغمبره بکزردی او
 دیر صفا کلدک ایاسن مجتبا
 بن سکا مشتاق ایدم چوقدن بری
 حمد لله که بوکون کوردم سنی
 یار رسول الله بوشب طورمه همان
 منتظر در امر که هر بر ملک
 فخر عالم کوردی کوکله اهلنی
 هر بری بر بشقه طاعت ایلور
 بعضنی عشق خدا مست ایش
 بعضنی حیرتله ذکر ایتمکده در
 بعض استغفار ایدر قوللر ایچون
 بعضنی طورمش حضورده قائما
 بعضنی عشق خدادن جذبه دار
 حاصلی هر بر سما هر بر فلک
 هپ عبودیتده هپ طاعتده در
 هم کذرکاهنده کی هر بر ملک
 هر بری آماده فرمان ایدی
 جمله سی صف بستکان احترام
 کجدی بونلردن رسول کبریا

کوردی پیغمبر که بر پیر جلیل
 لویه سی لکن بیاضدی خو برو
 صالح او غلم مرجبا چوق مرجبا
 کورمک استردم وجود انوری
 سن قدومکله سوندردک بنی
 هپ سنکدر بوکیجه کون و مکان
 هم مستخر در سکا هپ نه فلک
 سویسم آلتر کتاب تفصیلنی
 جمله سی بردن عبادت ایلور
 بعضنی عالم ندر هیچ کورمش
 بعضنی الله شکر ایتمکده در
 بعضنی تهلیل او قورطور مزبتون
 سجده ایش بعضنی هپ دائما
 هپ عبودیتده اولمش پایدار
 طوپ طولو جَو سما جمله ملک
 جمله سی الله ایچون خاص بنده در
 فرش ایدر لر پاینه نوردن دوشه
 بر سلامه جمله سی قربان ایدی
 خاکپایه یوز سور لر دی مدام
 دمبدم یوکسلدی شاه انیا

سلموا صلوٰ علی نورالمیین
 عظموا آلا وحببا اجمعین

تخمیس نعت نبوی ﷺ

ظہورک مایہ صنع خدادار یارسول اللہ
 وجودک درّہ وحدتمادر یارسول اللہ
 جمالک ذرہ سی شمس هدا در یارسول اللہ
 غبار مقدمک کل جلا در یارسول اللہ
 کوزمدہ خاک پایک توتیادر یارسول اللہ
 سنک سیرکدہ جبریل سبکبا یایہ قالمشدر
 معلا عرش قدومک جہانہ سایہ صالمشدر
 تجلی صفاتک ملایک عشقہ طالمشدر
 شب معراجده نعلین شریفک نقشین آلمشدر
 بری ماہ دیکری مهر سجاد یارسول اللہ
 اگر سن دستگیر اولسہ کنہکار عبد غمنا کہ
 نولور برالتفات ایتسہک بو عاجز ذرہ خاکہ
 اودم کندملہ فخر ایتک سزادر طاق افلا کہ
 غبارم روزکار آتمزہ سمت روضہ پاکہ
 دم محشردهہ عالم فساد یارسول اللہ
 بنمدر کردیمزہک بندہ کہ سن روز محشرده
 شفاعتہ دواساز اولسہک بو شخص پردردہ
 بکا کیملر شفیع اولسون افدم طور دینی بردہ
 اودکلو مجرم ذرہ ثوابم وارسہ دفترده
 یا سہو کاتبان یا افترا در یارسول اللہ

شقاوت محو اولوب کیتسه بوفوزی جرم ایله قائم
 کرفتارم صباح حشره دک غفلت ایله ناتم
 کنه کارم عصات امت ایچره پکده ادنایم
 شفاعت مجرمه دیرلر مثلدیر سویلنور داتم
 قولک کانیده بر سائل کدادر یار سول الله

چون یدنجی کو کدن آیرلدی رسول
 بیت معموره کتوردی حضرتی
 آنده کوردی بی حساب کر و بیان
 بونلر انلردر که عالم کورمش
 هیچ ایشتمش لر دکل بو عالمی
 بر برندنده خبردار اولمش
 دائما بیهوش و مست و جذبه دار
 شویله کثرتله طور لر صاف صاف
 بونلرک اعدادنه یوقدر شمار
 بو جماعت اول قدر چوقکه اخی
 کلدی اوچ کاسه رسوله ناکهان
 ایچدی آنلردن سودی اول مصطفی
 فطرت اسلام ایدی بو سود مکر
 کیردی اوردن جنتی کزدی روان
 لوح محفوظی کوروب کچدی اوته
 آرقه ده قالدی بودم لوح و قلم
 بالکز جبریل ایله کیتدی همان

چونکه اولدم سدره یه طوغرلادی یول
 آرتدی کیتدیکه رسولک هیبتی
 حیرته دوشدی اودم فیخر جهان
 تا ازل دنیا و عقبای بیلیمش
 طویمش لر عالمی هم آدمی
 هم وجودندن اثر هیچ بولمش
 محو و حیران جمال کوردکار
 بیت معموری ایدرلردی طواف
 انلری انجیق بیلور پروردکار
 برکلان کلز طوافه بر دخی
 سود عسل برده شرابای نوجوان
 بولدی اولدمده صفا اندر صفا
 ویردی بونلردن او پیغمبر خبر
 چوق عجائب لر کورر فیخر جهان
 عرض اولندی لوح محفوظ حضرته
 آنلری کچدی شهنشاه امم
 سدره یه ایردی اودم فیخر جهان

چونکه قالدی سدرده بیك جلیل
دیرکه جبریل رحمة للعالمین
کیتیم آرتق ای رسول معتبر
طاقم یوق بوندن آرتق یارسل
ماوراسندن خبردار اولدم
کچمدم بو پرده کاهدن ایلرو
کر کچرسهک سن کچرسک یا کریم
رخصت ایت آرتق بکا یا مصطفی
فخر عالم دیرکه ای بیك خدا
کرچه عشقمدر دلیم ای شفیق
چونکه سن قالمق دیلرسک یا اخی
چونکه بیلیم یوللری قالدیم غریب
حضرت جبریل ایدر بسط مرام
ذره وش کچسم اکر بو پرده دن
بومقامه منجر اولدی چون کلام
هایدی مأذون ایلدم آرتق سنی
چونکه حقندن بشقه وارم یوق بزم
تا ازلدن یانشم یانمق نه در
کیمکه ایستر کورمکه جانانی
منت ایتیم کسه یه برجان ایچون
بویله سویلرکن رسول کردکار

عشق حق آندن کیرو اولدی دلیل
بو مقامده ایشته بن قالدیم همین
رخصت اولمز برقدم باصسم اکر
بورده سد اولدی بکا راه وصول
نیجه بیك ییلدرکه هیچ یول بولدم
کسه کچمز سندن آرتق خوبرو
بزمگاه وصلته سنسک ندیم
سن یورو بزم حضوره بول صفا
تا ازلدن عشقه ایتدم اقتدا
سن حرمدن سدرده اولدک رفیق
بورده پک حیرتده قالدیم بندخی
بر دلیل ایستر بویولده ای حبیب
دیرکه ختم اولدی بکا بورده مقام
محو اولور جمله ینار جان و بدن
دیرکه جبریه اودم خیرالانام
عشق حق یاقسون بنی یاقسون بنی
قوی بویولده محو اوله جانم تنم
یانمغه طویمم بو عشقکه بنده در
او صاقمز راه عشقده جانی
جانمی ترک ایلرم جانان ایچون
حضرت جبریه باقدی آشکار

کوردی پرواز ایش جبریل همان
 شویله آچیش پروبالی بی حساب
 قابله مش جو سمایی هیبتی
 کورمشدی چونکه شاه انبیا
 هب کلوردی آدمی صورتده او
 برده اولجه حرا طاغنده هم
 بوسبدن ایشته اوفخر جهان
 شویله سویلر بورده ارباب وقوف
 فخر عالم چونکه باقدی سدره دن
 چونکه کوردی هیئت جبریلی
 اوسبدن حیرت الویردی براز
 کورسه برکز حضرت جبریل اکر
 او حقیقت کشف اولنسیدی اکا
 محو و مستغرق اولوردی تا ابد
 ایشته بو حالده ایکن اول جان جان
 ال اوزاتدی ماورادن پرده دار
 بر فرشتهدی بوغایتده عظیم
 او ملک که ابتدا ایتدی ندا
 حضرتی آلدی اودمده سدره دن
 قویدی بر تخت اوزره اول نازک تی
 نیجه یوز بیک پرده لردن ایجرو
 چونکه کجدی پرده لردن نا کهان

هیئت اصلیه سی اولمش عیان
 دَر ویا قوت نشر ایدر عالیجناب
 حضرت حیرت کتوردی هیبتی
 بویله هیئته رسول کبریا
 شمدی طولدرمش جهانی سوبسو
 بویله کورمشدی حیب محترم
 بر اوافق حیرته قالمشدی همان
 بونده قاصر در معانی و حروف
 عشق حقه مست ایدی جان و بدن
 فکره واردی خالک تقدیرنی
 یوقسه مشغول اولمدی طول و دراز
 نور پاک مصطفی دن بر اثر
 هیچ نظر ایتمزدی عالمدن یکا
 کمسه اولمزدی اکا هیچ چاره مند
 بر عظیم پرده کورندی نا کهان
 دیر ایدی الله اکبر آشکار
 آورده خلق ایش آنی حی و کریم
 صانکه صدیقه مشاهدی صدا
 ماورایه داخل ایتدی پرده دن
 قویدی تحت آله هم دستی
 هب دینوردی ای حییم کل برو
 کلدی رفرف بر سلام ویردی همان

آلای فخر عالمی کیتدی همین	ماوراسین کسه بیلمز ای فطین
بر زبر جد تخت ایدی رفر ف مکر	کسه بیلمز وصفی یوقدر اثر
کچدی کرسیدن عروج ایتدی همان	قالدی رفر ف کیتدی سلطان جهان

سلموا صلوا علی نورالمین

عظموا آلاً و صحباً اجمعین

حریم بزم لاهوته کیرن فخر رسالتدر

جمال پاک مولایی کورن فخر رسالتدر

براق و رفر ف و جبریل تحیرده قالب بربر

نیجه یوز بیک حجابلردن کچن فخر رسالتدر

کچوب عرش معلایی کمال عشق و حیرتله

حضور رب عزتده طوران فخر رسالتدر

کچوب هم قاب قوسینی اوآدنا رمزنی طویدی

شراب لایزالیدن ایچن فخر رسالتدر

براقدی جسم ناسوتی کیندی تاج لاهوتی

مقامات تعیندن اوچان فخر رسالتدر

خداسیله اولوب تنها سرای وحدته ایردی

نیجه اسرار مولایی بیلن فخر رسالتدر

کنهکاردر مکر فوزی امیدی بر شفاعتدر

که دزدلی قوللره درمان ویرن فخر رسالتدر

عرشه یا قلاشده شاه انبیا	کورددی نورانی حجاب کبریا
--------------------------	--------------------------

برده لردن چونکه کچدی ایلرو	عرشه یوزطوتدی هاندم خوبرو
----------------------------	---------------------------

عرشه ایردی چونکه شهراہ سبل	محو و مستغرق ایدی شاه رسل
----------------------------	---------------------------

نوره غرق اولدی بودم نور اوسته
 عرش اعلا اولدم اولدی شادمان
 چونکه عرشه باصدي او عالی قدم
 بر معظم نور ایدی آنده جهات
 یوق ایدی آنده زمین و آسمان
 آنده کشف اولدی نیجه یوز بیک حجاب
 بر تجلی کوردی شاه انبیا
 بو حلاوتله رسول کائنات
 هب سنکدر یا الهی یا کریم
 کشف راز ایتدی اودم پروردکار
 بورده اسرار خدا پیدا ایدی
 بر خطاب ایتدی جناب کبریا
 السلام ای عفت وعصمتناه
 رحمت ولطفم سکا اولسون حبیب
 چون خدای لامکان ویردی سلام
 دیر کرمکارا الهی بی زوال
 بزله صالحله اولسون سلام
 بوسلامی بیلیمک ایسترسه ک قو
 نیجه یوز بیک سترحق ایتدی ظهور
 بی مکان و بی زمان و بی صدا
 ای حییم کور جمال پاکمی
 کیمسه بی ایردیرمدم بو دولته

آنده تسلیم اولدی قدرت دسته
 عرشه چیقدی اول شهنشا شاهان
 طوردی عرشک اوسته شاه ام
 یوق ایدی آنده جهات و کائنات
 یوق ایدی کون و مکان وقت و زمان
 بر حلاوت ویردی نور مستطاب
 یالکز قالدی ردای کبریا
 دیر تحیات و صلوات و طیات
 حی و منان و خداوند عظیم
 {قَاب قَوْسَینِ} اولدی اولدم آشکار
 {قَاب قَوْسَینِ} یا که {اَوَّادِنَا} ایدی
 ای حییم ای امام انبیا
 ای مقدس خاص محبوب اله
 بویه بروصلت سکا اولدی نصیب
 در عقب آلدی سلام خیرالانام
 کردکارا ای خدای ذوالجلال
 مرحمت قیل ذات پاک لاینام
 طالبا وار التحیاتی اوقو
 نوره غرق اولمشدی اول تمثال نور
 حق تعالی حضرتیه قیلدی ندا
 بوندن اعلا یوق سکا وصلت دمی
 کیمسه لر یول بولمادی بو وصلته

جمله بی عشقده بردار ایلدم
جمله به محبوب بن اولدم ای ادیب
رحمة للعالمین قیلدم سنی
ای حییم ایسته بندن ارمغان
چونکه دویدی بو خطاب عزتی
کوزلرندن یاش آقوب ایتدی نیاز
اتم حقدن غفران ایسترم
اغلام آه ایلرم آنلر ایچون
امتک عاصیلری نولسه کرک
یا الهی ایتی وامتا
عفو و لطفک ایسترم عاصیلره
هریری بردلو طاعتلر ایدر
انلرک طاعتلرندن ویر بکا
یا الهی بونلری ویر ارمغان
حق تعالی دیرکه اولدم یارسول
امتک عاصیلرین ویردم سکا
اول قدر ویردم سکا که ای شریف
همده ویردم انلره اللی نماز
بونمازی کیم قیلارسه خاص وعام
مؤمنه معراج اولور بو آشکار
زبده ایتدم هر عبادتدن آنی
هر ملکرکه ایدرلردی نیاز

سنسک آنجق کندیمه یار ایلدم
لیک ذات پاکه سنسک حبیب
وار حییم آنلره اوکرت بی
شمدی احسان ایلرم بن لامکان
جوشه کلدی رحمت وهم شفقتی
دیرکه ای پروردکار بی نیاز
یا الهی لطف و احسان ایسترم
امتمدر روز و شب دردم بتون
بیلیم آنلر نرده حشر اولسه کرک
وحشتا و اغربتا و دهشتا
غبطه ایتدم بر دخی قدسیلره
هر فرشته بر عبادتلر ایدر
اتم ایتسون عبادتلر سکا
الامان ای ذات پاک لامکان
بورجا کی ایلدم شیمدی قبول
اوسنکدر کیمکه شرک ایتمز بکا
تا که راضی اول ایا ذات منیف
بونمازی قیلسون ایتسونلر نیاز
ای حییم اوسنکدر والسلام
کیم نمازی قیلسه اولمز شرمسار
کیم قیلارسه اوسولور مطلوبی
آنلری جامع اولور بویله نماز

هر رجاك نژدمده اولمشدر قبول
او ایدی منشور رب العالمین
مؤمن و کافر لری تفریق ایدی
آنده مذکور مؤمنك دولترلی
بر خطاب ایتدی خدای لاینام
کرچه طویمزسك جماله ای ادیب
مست ذات بی مثالسك بنم
ایستمزسك بومقامدن اینمکی
دعوت ایت وار ایتی عالی نهاد
کیت هدایت ایله هر دم آنلری
دعوته دوندی محمد مصطفی
آنده بکیر کوردی جبریل امین
کلدی آلتجی سمایه ناکهان
دیرکه معراجك مبارک ای هام
سرگذشتی لطف ایله شرح ایت هام
بربر احوالی حکایت ایلدی
همدخی لطف ایلدی اوچ ارمغان
چوق تشکر ایلدم بنده آکا
امر حقه بنده ایتدم اقتدا
آنده معلوم مؤمنین و مؤمنات
وصف ایدر پیغمبری مؤمنلری
حق تعالی کورنه احسان ایلدی

ایشته ویردم ارمغانی یار رسول
هم ایکی آیت دخی ویردی همین
حضرت پیغمبری تصدیق ایدی
{ آمَنَ الرَّسُولُ } ایدی آیتلری
بومقامه منجر اولدقده کلام
بوتجلی کرچه یتیز ای حبیب
کرچه مشتاق جمالسك بنم
ایستمزسك کرچه بوردن کیتمکی
لیک مقصد بورده ارشاد عباد
دعوت ایله هایدی کیت انسانلری
بوتجلیدن بولوب ییحد صفا
ایندی عرشدن سدره یه کلدی همین
جنتی ناری کوروب کچدی هام
آنده موسی حضرتی ایتدی قیام
حضرت موسی دیدی ای نورجان
ماجرایی فخر عالم سویلیدی
دیر تجلی ایلدی اول لامکان
اتم عاصیلرین ویردی بکا
امته الی نماز ویردی خدا
بردخی ویردی بکا عالی برات
حق تعالی نك برات انوری
آنده مؤمن قوللری هپ سویلیدی

مؤمن به آندن اولدی آشکار
بر کلام اعتقاد مشمولدر
ایشته بونلدر هدایا ای کلیم
حضرت موسی توقف ایلدی
دیر فذا اولسون سکا جان و تم
بو نمازه یا محمد مصطفی
آنلره یک چوق کلور اللی نماز
فخر عالم چون مناجات ایلدی
اون وقت تنزیل ایلدی اولزمان
برده دوندردی کلیم الله آنی
اون دها تنزیلی ویردی رحیم
حاصلی بش دفعه ایتدی التجا
عاقبت بش وقته تنزیل ایلدی
مصطفی به سویلدی اول بی نیاز
ویرمشم اللی نمازک اجرنی
چونکه امضا ایلدم اللی نماز
بوصلاقی کرچه تخفیف ایلدم
هایدی وار اوکرت حییم امته
ایستدی موسی دها تخفیفی
فخر عالم دونمدی ارتق کیرو
صَلِّ يَا رَبِّ عَلَى نُورِ الْكَرِيمِ

همده قوللق آنده اولدی پایدار
بو خزینه { اَمِنْ الرَّسُولِ } در
لطف واحسان ایتدی مولای کریم
لطف ایله فخر جهانیه سویلدی
سندن اول تجربه کجی بنم
امّتک عاجز لری ایتمز وفا
وار خدادن عفونی ایسته براز
سجده ایتدی عرض حاجات ایلدی
کلدی موسی نزدینه فخر جهان
التماس ایتدی یننه تخفیفی
برده کلدی برده کیتدی اول کریم
عفونی تخفیفی قیلدی رجا
هپ قبول اولدی رجا ای احمدی
ای حییم کیم قیلارسه بش نماز
برنمازه ویرمشم هپ عشرتی
وعدمه خلف ایتمزم ای دلنواز
اجرتندن لیک تنقیص ایتمدم
هر قولم کلسون حضور عزته
بو نمازک بردها تنصیفی
چونکه امضا ایلشدی خوبرو
صَلِّ يَا رَبِّ عَلَى مُوسَى الْكَرِيمِ

صلّ یارب علی روح الانام
 سلّم اللّهم من انت السلام
 مجمع بزم الستده عهد واقرار عشقنه
 خلقت امكانه بادی ستر اسرار عشقنه
 لیلہ اسراده کی اعلائی انوار عشقنه
 کنت کنزآده اولان اعلان اظهار عشقنه
 حضرت صدیق عمر عثمان وکرار عشقنه
 طوت الم اقطاب وابرار قرب اخیار عشقنه
 روز محشرده بنی ترک ایتمه اعمالله سن
 اتهم ایتمه افندم سوء افعالله سن
 قلمه رسوای عوالم شوم اقوالله سن
 یوز چویرمه پادشاهم زشت احوالله سن
 یارسول الله سوندر خیر آمالله سن
 طوت الم اقطاب وابرار قرب اخیار عشقنه
 کرعنایت ایلمزسه ک بن کیمه افغان ایدم
 سن کوزتمزسه ک نصل بن دردمه درمان ایدم
 آه افندم سن طوررکن کیملره آمان ایدم
 سندن اعلا برقیو بیلممکه استیمان ایدم
 حشر اولنجه دیدۀ نالانمی کریان ایدم
 طوت الم اقطاب وابرار قرب اخیار عشقنه
 بارکاهک قبله ارباب عشقدر بی ریا
 عرش اعظم نور وجهکدن آلور دائم ضیا

روضہ پاک مطاف قدسیان کبریا
 چونکہ سنسک تاازل سرمایہ ہر اصفیا
 دو نمزم باب کرمند ای امام انبیا
 طوت الم اقطاب و ابرار قرب اخبار عشقہ
 نورک اندہ اولسہ آدم نہدن مسجود اولور
 دو جہاندہ سندن اعلا اولسہ بر معبود اولور
 ہر عوالم نور ذاتکدن شہم موجود اولور
 مایہ امکان چونکہ احمد و محمود اولور
 ذات پاک یردہ کوکدہ غایت المقصود اولور
 طوت الم اقطاب و ابرار قرب اخبار عشقہ
 سنسک اصل الاصل اولان جملہ فروعدر کائنات
 ذرۂ نورک سنسک سرمایہ ہر ممکنات
 حضرتکدن بشقہ یوق آیینہ ذات و صفات
 خدمتکلمہ مفتخر جبرائیل قدسی السمات
 قیل شفاعت ویر بو فوزی یہ حیاتکدن حیات
 طوت الم اقطاب و ابرار قرب اخبار عشقہ
 ایندی کوکلردن جناب مصطفیٰ
 کیتدیکی یولدن کرو کلدی جلیل
 طی ایدوب عالماری پروردکار
 صکرہدہ طی ایلدی عالماری
 جون قدسدن چیقدی اولد رفر سوار
 الدی قرق کونلک یولی بر لحظہدہ
 مسجد اقصایہ کلدی پر صفا
 حکممشدی کیجہدن جزؤ قلیل
 حضرتی عرشہ چیقاردی آشکار
 یرلرہ ایندردی حق پیغمبری
 کعبہ یہ باصدی قدم عالی تبار
 کوز یوموب اقصاہ آجدی کعبہدہ

کیجه وقتی کیردی سخن کعبیه
 آنده معراجی حکایت ایلدی
 آنده کفار قریش ایتدی هجوم
 همده استهزا ایدرلردی مکر
 یوق ایدی صدیق اعظم عرضه ده
 حضرت صدیقه کلدی دشمنان
 قدسه کیتمش بوکیجه گلش کرو
 بوکلامه یا عجب کیم دیر حقیق
 هیچ توقف ایتدن صدیق جان
 هر نه سویلر سه او کرچک سویلش
 ثم حاشا اویلان سوز سویلر
 انلره بویله جواب ویردی همان
 کلدی صدیق حضرتی ایتدی مثول
 دیرکه تبریک ایلرم معراجی
 سن نه سویلر سک حقیقتدر همان
 کلدیلر بر بر صحابی کرام
 جمله سی تبریک ایدوب معراجی
 لیک کفار قریش بدخصال
 اورتهیه کلدی ابو جهل لعین
 دیرکه کفار بویله شی اولمق محال
 بعض اصحابه ملالت کلدی چون
 سویلدی کفار بدکردار دین

آرقه ویردی آنده هم محرابیه
 کلدی اصحاب کرام هپ دکله دی
 جمله سی انکار ایدردی بالعموم
 او ابو جهل لعین کینه ور
 غلغله قوپدی اودمده اورته ده
 دیرکه باق پیغمبرک سویلر یلان
 همده کچمش نه فلکدن ایلر
 سن نه دیر سک یا ابا بکر عتیق
 دیرکه صادق قدر رسول الله همان
 ماوراسین بلکه تفصیل ایتمش
 لیک کافر لر انی درک ایلر
 خائب وخاسر قالور لر دشمنان
 سویلدی هم بارک الله یارسول
 هم براق وحله وهم تاجکی
 صادر اولر ذات پاک کدن یلان
 شاد و خرم اولدیلر هپ خاص و عام
 هریری کیدی سعادت تاجی
 هپ مصرانه ایدرلردی جدال
 هم دخی جمله گروه مفسدین
 کسه دن هیچ طویمدق بزبونه حال
 لازم اولدی شرح اوله سرلر بتون
 فصل دعوا ایلر بزله همین

بزجه معلومدر که رحلت ایتمدک
مسجد اقصاندر هیچ کورمدک
قدسه کیتدکسه مفصل سویله سن
زده وار یک چوق بیلنر سویسو
فخر عالم شرح ایدوب بربر همان
حالبوکه پیغمبر عالی صفات
ماسوایه میانی دوندرمش
باقه مش سفلاسنه علیاسنه
اوکیجه چون مست و مستغرق ایدی
چونکه صور دیلر قریشیلر همان
مسجد اقصا کورندی سروره
شویلهجه تعریف ایدردی مسجدی
چون ایشیتدی بونلری دشمن دین
سویلدی هم فخر عالم لطفله
غائب اولمشدی جلالردن بری
همدخی برکاسه صو بولدم همان
کاسه بی قویدم صوسز بر ساحله
کچدم آندن کورمدی آنلر بی
کورمشم هم برده دیکر قافله
یک یقیندر که ایدر آنلر ظهور
اوکده برککل رنگلی اُشتر وار همان

بوندن اقدم قدسه سن هیچ کیتمدک
کسه دن او کرممک هم صورمدک
مسجد اقصاندر شرح ایله سن
مسجدک توصیفنی بربر او قو
سویلدی تعریف مسجددن نشان
او ملکسیا و فخر کائنات
مسجد اقصایه کوز کزدرمش
عاشق اولمشدی کوزل مولاسنه
عشق ایدی هپ ماجرای احمدی
اورته دن قالدی حجابلر ناکهان
عرض اولندی هر طرف پیغمبره
وصف و تعریفده خطاسی یوق ایدی
بهت و حیرتده قالدولردی همین
بن کلورکن یولده کوردم قافله
هپ آرارلر قافله هریرلری
ایچدم آنی تا که بواولسون نشان
صورکنز کلسوندم اول بر قافله
چونکه کوسترمز خدا صاقلر بی
هپ کلورلر چوچه بر اصنافله
یا صباح وقتی ویا اشراق اولور
صبر ایدک شمدی کلورلر بیکمان

چون ظهور ابتدی طلوع آفتاب	کیتدی شب کلدی صباح آجدی نقاب
کلدی اول بر قافله بولدی وصول	ظاهر اولدی هر نه سويلر سه رسول
صکره دیگر قافله ابتدی ظهور	ماجرای صورتی اشخاص کفور
هر نه سويلر سه رسول الله همان	اختلافی ثابت اولدی اول زمان
خائب وخاسر قالوب قوم رزیل	خلقه قارشوهر بری اولدی خجیل
شاد و خرم اولدی اصحاب کزین	دیدیلر الحمد لله المعین

سلموا صلوا علی نورالمین
عظموا آلا وصحبا جمعین

قصیده استمدادیه

عنایت قیل سنک وصفک سنکه داستان اولسون
 سنک مدحکده اعضای وجودم هپ لسان اولسون
 اگرچه ساحه فکرم قیاندی یارسول الله
 نظر قیل لوحه قلم آجلسون کلستان اولسون
 سنک بر ذره وصفکدن کتابه یازمق ایستردم
 که بن مجرمده بنده اولدیغ حاله نشان اولسون
 قیرلدی کلک بی تابم قیاندی حس وادراکم
 کرم قیل افتتاح ایله بوعاصی ترجمان اولسون
 قلم یازمق دیلر وصفک ولکن دلدہ برشی یوق
 مدد قیل شرح حسنکده بواحقرخوشربان اولسون
 مدد یا فخر عالم بنده مسکینه لطف ایله
 بوتقلیدانه منظومه او قونسون دلدہ شان اولسون

در بیان زبده سیر سلوک روحانی

ای برادر بوکدانی دکه سن
 باقکه ابواب الهی نیجه در
 باق سکا بن سویلم تمثیلی
 بومزایا سنده در هپ سنده بول
 تا ازله کن دیوب پروردکار
 [۱] روح دیو نام سویلیدی اول دلبره
 بوندن اول یوق ایدی هیچ کائنات
 بو دکلدی عالم خلقدن مکر
 [۲] چوق زماندنصکره مولای عظیم
 او ایدی بر جاریه غایتده خوب
 نفس ایدی اول جاریه حسنا ایدی
 کرچه حسنی وارا ایدی بدخوی ایدی
 بی ادب لکده مثالی یوق ایدی
 محض شردن خلق ایدلمشدی مکر
 شویله که بیلمز ایدی الهی
 بویله عاصی بویله سرکش بی حیا
 دکه برکز باق نصل مخلوق ایدی
 چون ازله خلق اولندی کائنات
 دکه بونفس دنی کور نیلیدی

بر مشالم وار سکا غایت حسن
 بو مشاله دقت ایت که اینجه در
 بو مشاله ایله تطبیق سن سنی
 یوق بوعالمده آکا بر بشقه یول
 بر بدیعه خلق ایدوب او کردکار
 کنهنی بیلدیرمدی عاجزلره
 هپ عدمدی آندن آرتق ممکنات
 عالم امر خدادار معتبر
 بر نوع مخلوق یراندی اول کریم
 عاشق اولدی روح آکا اولدم کوروب
 جلوه کر لکده او مستثنا ایدی
 سرکش و بدمایه و شرجوی ایدی
 شرو شوره جرأتی بک چوق ایدی
 خیره الویرمز او خائن کینه ور
 هیچ دوشونمز خالق آکا هنی
 یوق ایدی کوکلنده خوف کبریا
 حقه قارشو باق نصل سوز سویلیدی
 حق تصدیق ایلدی هر ممکنات
 حق تعالی به نه سوزلر سویلیدی

[۱] مطلب روح سلطانی [۲] مطلب نفس حیوانی

حق دیدی بونفسه بن کیم سن نه سک
 نفس خائن دیر که سن سن بنده بن
 یاقدی بیک ییل حق تعالی خائی
 هیچ سوزندن دو نمدی بونفس دون
 طو کدی بیک ییل صکره تکرار ایلدی
 صکره آچلق امر ایدوب پروردکار
 آچلقه طاقت کتور مژدی دنی
 آغلدی فریاد ایدوب قیلدی نیاز
 لیک فرصت بولسه خائن نفس شوم
 ایشته شیطانی اودر شیطان ایدن
 اودنیدر یلتنن اللهلغه
 او ایدی نمرودی برباد ایلان
 سنده بنده هپ اودر هیچ بشقه یوق
 بونفس قورقز اوتانمز حیلکار
 باقکه الله سنده پروا ایتدی
 طوت اوروجی عبرت آل سن فوزیا
 بودنی نفس عالم خلقدن ایدی
 چونکه روحه زوجه اولدی جاریه
 نفس مزبور خلقتی جسم لطیف
 چونکه روح آدمی خلقدن دکل
 حق ییلور تعریف روحی ای جوان
 کرچه بیلدی انبیا و اولیا

سویله شمدی هیچ چکنمه سن نه سک
 فرقز یوق بن بنم خود سنده سن
 صورتی صکره سویلدی بدقالنی
 زمهریر ایچره قودی اولسون زبون
 هر نه سویلر سه آنی هپ سویلدی
 ییمک ایچمک ویرمدی او کردکار
 ایشته آچلق توبه کار ایتدی آنی
 حقه اقرار ایلدی اول کینه ساز
 عالمی افساد ایدردی بالعموم
 حق تعالی به اودر عصیان ایدن
 هر کی سوق ایلان گمراهلغه
 او ایدی فرعون بی داد ایلان
 نفس خائن بیلمز اصلا حق حقوق
 بردنی احمق اوصانمز نابکار
 یالکنز آچلق اکا کار ایلدی
 آج براقدی چونکه نفسی کبریا
 حق تعالی روحه تزویج ایلدی
 ابتلا کلدی مکر ییچاره به
 محرم اولدی اول سبب روح شریف
 عالم امر الهیدر اوبیل
 چونکه روح امر خدای لامکان
 بیلمز بز چونکه سر کبریا

چونکه نفسی روحه تزویج ایلدی
شویله فرمان ایلدی پروردکار
بودنیدر کندکی بوندن صاقین
التفات ایت لیک قیلمه تارمار
نفسه اویمه سن رجالسک اونسا
هم انی اصلاح ایدوب قیل توبه کار
کچسون اولوامه دن سعی ایلسون
مطمئنیه ایله نفس خانی
ایشته بونلر روح کلدنر نفس کل
سنده بنده بونلرک فرعی اولور
[۱] ایشته بونلردن ظهور ایتدی ولد
بو تزوجدن مرام بو قلب ایدی
حق تعالی بر مجوهر کوندروب
روح پا که حفظی امر ایلدی
جوهر اولمز کرچه ایمان بیکیان
اصطلاحده کرچه جوهر بشقه در
اصطلاح اوزره دکلدر بوسوزم
یوق بیلورسک جمله تمثیلده خطا
مبتدییه. بویله تعبیر ایلم
کورکه شمدی حق تعالی نیلدی

[۱] قلب انسانی

حق تعالی کورکه اولدم نیلدی
امرنی روحه طویوردی آشکار
امر و نهیندن صاقین اولمه یقین
چونکه لازمدر سکا بو حیل کار
امر اول دائم آکا صبح و مسا
قالسون اماره لکده نابکار
ملهمه دشتنده پک چوق طور مسون
تاالندن قور تاررسک سن سنی
دقت ایله دکه سلالک سبل
بو وقوعات بزده ایار هپ ظهور
اسمنه قلب سویلدی رب الصمد
باق ضیائیہ آنی وصف ایلدی
طفل مذکور کوکسنه وضع ایلوب
او مجوهر جوهر ایمان ایدی
بر مثالدر مقصدم آنجیق همان
عرفده کی سوزلرده جوهر بشقه در
عرفه معطوفدر کلام ای کوزم
بنده تمثیل ایلم ای پر عطا
عفو ایدرسک هر نه تقصیر ایلم
روح پا که شویله فرمان ایلدی

دشمنی چو قدر دیدی بو کوهرک
همده تسلیم ایتمه نفس شومکه
چونکه بیلمز قیمت ایمان ندر
طفل قلبی هم امین اوله اکا
سن اکا ویرمه آنی بدخوی ایدر
مادریدر دیمه آلدانمه صاقین
صاقله بو نوزاده نازکتری
برحافظ بولکه حفظ ایتسون آنی
وار بنم عندمده خالص بنده لر
عقل و توفیقدر او ارلرای شریف
عقل مذکور هم مدبر هم خیر
استشاره ایت آنکه هر زمان
هر نه سویلر سه آنی طوت دائما
اویمه نفسه عقله اوی ای روح پاک
نفس احق کرچه سومز عقلکی
برده توفیقی صاقین ترک ایله مه
پیر فانی بر معلمدر او ذات
طفل قلبه سن آنی ایله رفیق
هیچ آیرمه بر برندن انلری
سن اکا اصهارله طفل تازه بی
انلری بریرده حفظ ایت دمبدم
کیر شریعت ملکنه انده اوطور

اهتمام ایت حفظنه بو جوهرک
پاک اوچوز تسلیم ایدر دشمنانکه
همده بیلمز دوست ندر دشمنان ندر
مطلقا تربیه سی لازم سکا
صکره صکره کوهر ایمان کیدر
بیلمز او تربیه بی سنسک فطین
تا که ضایع ایتسون بو کوهری
تا که اشغال ایتسون دشمن سنی
هربری فاضلتر و نازنده لر
هربری ارباب عفت هم لطیف
دکله ای روح بوسکا اولسون وزیر
مؤمندر قورقه آندن بیکمان
هر زمان هر شیده اولسون رهنا
چونکه اعلمدر او عقل تا بنساک
سن صاقین آلدانمه قوللان نفسکی
اول مبارک ذاته کم سوز سویله مه
مرد خالص بنده عالی صفات
تا کوزتسون قلبکی پیر شفیق
عادتا برلکده اولسون جانلری
تا که اوکرتسون اکا تربیه بی
تا که دشمن کورده سون ای ذی کرم
تا که خدمت ایلسونلر مار و مور

برج وبارویاپ حصار وقلعه سار
اوردہ قوی بو طفل قلبی بسله سن
کیتسه دنیا کیتسه عقبا یوق کدر
اشته باق بو کوهری حفظ ایت همان
هپ بوکا دشمان اولور دیو لعین
کرچه شیطانک اکا ایرمز الی
برده دنیادر او طفلک دشمنی
کوهر ایمانی صاقله حاصلی
چونکہ روح فرمان حق دکه دی
طوتدی فرمان خدای او لطیف
عشق حقله او جدی جولان ایلدی
بولدی بر عالمکه نامحدود ایدی
وسعتده یوق ایدی حد وکنار
[۱] شول شریعت عالمدر بومکر
اویله واسعه بولنمز غایتی
یر وکوک دنیا وعقبا انده در
چون و دیعه قیلدی روحی اول کریم
بر اریکه قوردی مولای احد
دیرکه بورده حکمی انفاذه کل

اورته سنده شهر عالی هم حصار
کور مسونلر تاکه ارباب فتن
قلب کیدرسه کوهر ایمان کیدر
تا انکله درک ایدلسون لامکان
نفس احقده اکا اولمش معین
نفس خائن دعوت ایلر داخلی
اشته بونلردن کوزتله سن سنی
چاره ساز اول بندگانک اکملی
اول مبارک کورکه اولدم نیلیدی
باشلیدی سیر و سلوکه اول شریف
چوق عوالم کوردی سیران ایلدی
ماورای عرشه دیک محدود ایدی
اویله یابمش خالق پروردکار
بورده انجق حق تعالی حکم ایدر
شامل اولمش عرش و نار وجنتی
بر چوق عالمدر انک صحنده در
حاکم ایتدی عالم شرعه حکیم
اول اریکه اشته اولدی بوجسد
نفس ایله شیطان ایله ایله جدل

[۱] تمثیل شریعت مطهره .

دقت ایت دشمنانه مردم غالب اول
حق تعالیدن کنجه بو خطاب
کلدی روحه حق تعالیدن علم
اسمنی توحید دیو قیلدی بنام
کیردی بر اقلیمه اسمی اعتقاد
بر شهر بولدی انک صحنده هم
[۱] برقبوسی وار ایدی اماره او
بوپوده بکلدی بر چوق زمان
[۲] چونکه وحشیارانی ضبط ایلش
بوپونک وار ایدی بر شهنه سی
زوج وزوجه هر بری همتا ایدی
زوجه سی شهوتدی هم زوجی غضب
شهوت مزبوره پک حسنا ایدی
هم غضب غایتده گریز پهلوان
بودنیک شرایدی هپ مسلکی
کشمش آلمشدی اوبابی بو حریف
[۳] وار ایدی هم آورده بر سحاره زن
او مکر دنیا ایدی بر حیل کار
چوق رفیق وار ایدی هم انلرک
کلدی شهوت جلوه کرک ایلدی

بولسون دشمن سکا راه وصول
سمع وطاعت ایتدی روح مستطاب
اویله سنجاق کورمش جشید وجم
الدی اولدمده انی روح الانام
انده محفوظ اولدی ایمان عباد
اسمنه ظاهر دیو ویردی علم
هپ کیرلر اول قیودن سوبسو
چوق اذیتار چکردی ناتوان
مرد کاملر انی هیچ کورمش
هم آنک موجود ایدی بر زوجه سی
بی ادبلکده مکر یکتا ایدی
کیجه کوندز آورده طور مشلردی هپ
عشوه بازلقده او مستتا ایدی
دتر اولمشدی الندن هپ جهان
آه الندن داد بر فریاد ایکی
قتل ایدردی کورسه بر شخص ضعیف
سحر ایدردی هرکسه بیلم نه دن
روح پاکک دشمنیدی آشکار
قطع ایدرلر راهنی انسانلرک
روح پاکه چوق نوازش سویلیدی

[۱] تمثیل نفس اماره [۲] تمثیل امهات اخلاق ذمیه [۳] تمثیل دنیای دنی .

بزی سنی سودك دیدی سن بورده قال
روح انی رد ایلدی الدامدی
کتدی شهوت زوجنی کوندردی او
[۱] کلدی اتباعیه بوخائن کشی
قورقدی آندن ده روح تابناک
کلدی دنیا ایلدی سحر و فسون
کرچه که آلدامدی روح شریف
هراوچی ایتدی هان بردن هجوم
آنلره میل ایتدی نفس کینه ور
اول سبیدن بکله مشلردی آنی
برلشنجه آنلره نفس لئیم
هربری برلکده ایتدیار جفا
نامزاج اولدقده روح نازنین
نفس خائن روحه دیرکه ای حیب
دیرکه شیطان باق بکا سن ای شریف
بن سکا کلدیم طیب حاذق
چونکه کوردی بونلری روح کریم
قوغمه سعی ایلدی کوچ یتدی
نفس احق بولدی فرصت اولزمان
طفانی شیطانہ تسلیم ایلدی

کیتمه بوردن ای مه صاحب جمال
راه حقندن ذره جه آیرلمدی
چون غضب کلدی دوندی سوبسو
عرصه بی طولدردی شروشورش
دوندی کیتدی اول پلید پُرسفاک
بی ادبک ایلدی حددن فزون
زوجه سی میل ایلدی نفس ضعیف
روح پا که کلدی اولدمه غموم
اقرباسیدی بونک آنلر مکر
تا که زوجندن آیرسونلر بونی
اول زمانده کلدی شیطان رجیم
خسته لندی روح پاک باصفا
کلدی اولدم نفس و شیطان لعین
بن کتوردم باق سکا حاذق طیب
خسته لشمسک وجودک پاک ضعیف
هم تسلی ایلرم پاک ناطقم
آکله دی بونلر لئیم ابن لئیم
هپ اوطوردی بودنیار کیتمدی
طفل قلبی آلدی توفیقندن هان
آل بونی تربیه ایله سویلیدی

[۱] تمثیل اخلاق رذیله .

چونکه کوردی بواشی توفیق جان
 کل دیدی تدبیرنی قیل ای وزیر
 خسته دوشدی روح پاک دلنواز
 نفس احمق ایلدی تحقیرنی
 آلدی دشمن طفل قلبی ای هام
 هایدی طورمه غصب ایدر دیولعین
 [۱] بر حکیم بول همده ای عقل سلیم
 روح پا که چاره بولسون او طیب
 سولاشورکن کلدی بر مرد سخی
 هم برابر کلدی بر پیر شفیع
 بو مکر عفت ایدی مرد قوی
 دیدیلر ای عقل و توفیق طورمیک
 بز ایشدک خسته نمش روح پاک
 زوجنی ترک ایلش نفس دنی
 [۲] قالقدیلر بودرت ولی کبریا
 مرشد کامل ایدی اسمی انک
 قوغدیلر اول یحیا خاشری
 طفل قلبی آلدیلر قورتاردیلر
 آلدی توفیق طفل قلبی اولزمان
 ییقه دی توفیق آنی ایتدی طهور
 کلدی روحک یاننه عقل وزیر

کیتدی عقله سویلدی اولدم هان
 کیتدی الدن طفل قلب ای دستگیر
 کل برابر اول بنمله چاره ساز
 کل یتش شیطان ویردی طفانی
 هایدی کیت قورتارمغه قیل اهتم
 کوهر ایمانی شم دی ای فطین
 حاذق اولسون دقت ایله اول حکیم
 خسته در غایتده چوق روح نجیب
 اسمنه دیرلر شجاعت ای اخی
 هرایکی مرد خدا اولمش رفیق
 کلدیلر بونلر رجال مغنوی
 بوبلانی روحه لایق کورمیک
 بیکس اولمش طفل قلب تابناک
 ایلش شیطانه تسلیم طفانی
 بر طیبی بولدیلر که اولیا
 کلدیلر امدادینه بوخسته ناک
 سوردیلر روحک یانندن آنلری
 کوهر ایمانی پکجه صار دیلر
 کوردی پک بزمردنه نمش نوجوان
 کلدی اولدم طفل قلبه تازه نور
 دیر سکا کلدی طیب دستگیر

[۱] تمثیل امهات اخلاق حمیده . [۲] تمثیل مرشد کامل .

مرشد کامل دیدی ای خسته روح
 [۱] باق کتوردم بن سکا برچوق علاج
 شربت عشقی کتوردم بن سکا
 قالقدی روح اولدم یرندن اغلیوب
 برعلاج ویردی آکا اولدم طیب
 [۲] او علاجك اسمی استغفار ایدی
 [۳] طفل قلبه همده ویردی برشروب
 [۴] صکره دن روحه ویرلدی بو علاج
 بو علاج ذکر ایدی ویردی طیب
 ویردی برشربت دها حاذق حکیم
 [۵] اسمنه عشق شربتی دیرلر آنک
 صکره بر معجون ویروب ایتدی تمام
 جذبه معجون ایدی بوشی دخی
 چونکه مرشد روحه خدمت ایلدی
 چونکه مرشد روحه اولدی واسطه
 کلدی عفته شجاعت اولزمان
 دست دشمندن آنی قورتار دیار
 هپ برابر کیتمه قصد ایتدی
 قالدی پک چوق کرچه زار و حزن
 بو قودن کیردی اولدم روح پاک

آچ کوزک شمعی کله رفتح وفتوح
 بونلری ایچ صحتک بولسون رواج
 لیک تسلیم اولمی دائم بکا
 عهد ویمان ایلدی تسلیم اولوب
 ایچدی دولته اودم روح نجیب
 روح یا که خوشجه تاثیر ایلدی
 قابه قوت کلدی هم کیتدی کروب
 روح پاک قوتی بولدی رواج
 بونده تکرار ایلدی مرد حبیب
 چوق تداوی ایلدی مرد کریم
 جانیه قوت ویرردی خسته نک
 بونلری قوللان دیدی سن بردوام
 روحه ویردی مرشد کامل اخی
 روح یا کده مرشدی ترک ایتدی
 مرشده روح ایلدی هپ رابطه
 آلدیلر نفس لئیمی بیسمان
 اول خیثی بر خفیفجه صار دیار
 راه حقه هپ برابر کیتدی
 حق تعالی عاقبت اولدی معین
 کوردی یوللر هپ بتون خاشاک و خاک

[۱] تمثیل تعلیم انابه و ذکر الله [۲] مطلب لطائف سبعه [۳] تمثیل لطیفه قلب

[۴] تمثیل لطیفه روح [۵] تمثیل عشق الهی و جذبه

بولدی بریول طوتدی اول راهی همان
اوکده مرشد آرقه ده روح لطیف
لیک شیطان آنلری ترک ایتدی
آرقه دن تعقیب ایدردی آنلری
هم برابر شهوت و دنیا غضب
دائما فرصت آراددی کینه جو
برکوزل یولدن کیدردی روح پاک
[۱] اسمنه دیرلر طریقت یوللری
[۲] کوردی طاغلق بر محل کچدی آنی
لیک بورده چوق اذایا کوردی او
کاه دوشردی دام دشمندن یکا
کاه اولوردی حبس ایدرلردی آنی
کاه کیدردی بر زمان آسوده حال
هم هجوم ایلردی قلبه دیو بد
حفظ ایچون اول طفل قای مرشدی
صاقلدی اورده بو طفل نازکی
[۳] اسمنه سزدردیدی صندوقچه نک
صکره روحی قویدی بر خوش مخفه یه
[۴] اسمنی ویردی خفی بو مخفه نک

طورمدی کیتدی همین روز و شبان
هپ دلالت ایلدی پیر شریف
نفسه اغوا ویرمکه قصد ایلدی
کیزلو کیزلو قطع ایدردی یوللری
هم دها بر چوق جیوش بی ادب
هپ هجوم ایلردی دائم سوبسو
مرشد کامل اوکنده تابناک
حق اکا ایصال ایده هپ قوللری
اسمنه لوامه دیرلر بیل بونی
نفس و شیطان هپ اورلردی قو
ایر شور توفیق و مرشد هپ اکا
کاه اورلر کاه دوکرلردی آنی
کاه طوتردی دشمن اخبث فعال
مرشد و توفیق ایدرلردی مدد
اورده بر صندوقچه ترتیب ایلدی
شویله تعقیب ایلدی هپ مسلکی
مخزنی سردر اخی جان وتنک
صانکه حاجیلر کیدردی کعبه یه
بو خفیدر مقصدی هر بنده نک

[۱] تمثیل راه طریقت [۲] تمثیل نفس لوامه [۳] تمثیل لطیفه سر [۴] تمثیل

لطیفه خفی

بومقاملردن کیدردی روح پاک
لیک پاک چوق آہ وافغان ایلدی
کجدی چون بو برزخ آوامه دن
کلدی بر صحرا یه قوندی ناکهان
[۱] ملهمه دیرلردی صحرا نامنه
کوردی آنده بر چنزار چشمه ساز
[۲] اسمی صغرای ولایتدر آنک
خیمه قوردی بوکلستانده چوروح
[۳] خیمه نک اخفا ایدی اسمی مکر
چونکه کلدی بویره روح کریم
حیله کارلق ایتمکه قصد ایلدی
شویله اصرار ایلدی روحدن یکا
اوبنم دردمدن آکلارای حیب
[۴] حب دنیا وار ایدی برنا بکار
پک سوردی نفس دونی اول دنی
حب دنیا خدمت ایلر پک قدیم
حب دنیا کیتدی شیطانہ همان
عقل وتوفیق چون خبردار اولدیلر
[۵] بر محافظ وار ایدی اول عرصه ده
اسمه الهام دینور اول سرورک

شربت ذکری ایچردی تابناک
عاقبت حق درده درمان ایلدی
آزجه راحت ایلدی جان وبدن
آنده قالدی کیجه کوندز بر زمان
عاشق اولدی عادتاً احکامنه
پک کوزل اوکمش یراتمش کردکار
او چنزار موقعک او بغچه نک
نشئه لندی درعقب کلدی فتوح
روح پاک اول خیمه ده هپ ذکر ایدر
خسته لندی درعقب نفس لئیم
درعقب دیو لئیمی استدی
اوطیبیدر برعلاج ایتسون بکا
یوق بکا اندن کوزل حاذق طیب
نفسه خدمتچی ایدی اول حیله کار
درعقب شیطانہ قوشدردی آنی
پک سوردی هم انی نفس لئیم
بو طرفدن یخبر روح روان
بربریه درعقب یار اولدیلر
شروشوری هیچ قومازدی اورته ده
هپ هدایتدی ایشی اول رهبرک

[۱] تمثیل نفس ملهمه [۲] تمثیل ولایت صغرا [۳] تمثیل لطیفه اخفا

[۴] تمثیل حب دنیا [۵] تمثیل الهام الہی

عقل و توفیق کیتدی الهامه همان
 در عقب الهام کلوب ایتدی ظهور
 نفس دونی روح پاک بند ایلدی
 بو حوالیده کز رکن روح پاک
 چون ضعیف دوشدی غمندن نفس دون
 مرشد کامل کلوب بیچاره یه
 [۲] کوردی ضعفیت بتون اولمش عیان
 طویلدی بریده اول پیر لطیف
 [۳] جمله سی بریده ذکر ایتدی همان
 بونلره ویردی همان دیگر علاج
 ماسوایی اول علاج نفی ایلدی
 [۴] بالکز اثبات ایدوب مولاسنی
 بو علاج نفی و اثباتدی مکر
 چون تمام اولدی علاجلر ای اخی
 [۵] بورده چوق تربیه کوردی قلب و روح
 درس ویرردی دایما مرشد همان
 اولاشراق ایدردی فیض حق
 اول اشراق ایدی روح شریف
 بویله بویله هپ ایدر لر دی سلوک

سویلدی لر وقعه یی اول دلبران
 طرد اولندی اورته دن دیو غرور
 همده آرتق حیلله یه الدامدی
 بویله برچوق دفعه اولدی سینه چاک
 روحه ایلردی تمّلق کون بکون
 دایما مرهم اورردی یاره یه
 شربت ذکر آکا ویردی همان
 قلب و روح نفسه امر ایتدی شریف
 فیض مولا در عقب اولدی عیان
 او علاج دن عشق حق بولدی رواج
 لوح دله انلری هیچ قویمدی
 بولدی هر دم دولتک اعلا سنی
 اهل دل بو شرتی ادراک ایدر
 استراحت ایلدی مرشد دخی
 چوق مقام دن اولدی انواع فتوح
 هپ مراقبدی بتون روح روان
 شمدی قلب دن قلبه ویردی هپ سبق
 شمدی مشائی اولوب اولدی لطیف
 بورده حل اولدی اخی برچوق شکوک

[۲] لطیفه نفس [۳] لطیفه جسد [۴] مطلب نفی و اثبات [۵] مطلب

مراقبات صغرا

- [۱] کجی بوردن کوردی بر باب عظیم
 بومکر بر باب ایدی غایت کوزل
 مطمئنه اسمنی ویرمش اکا
 [۲] کیردی اندن کوردی بر شهر طریف
 شهر باطندر دیو نام سویلدی
 انده بولدی اولیا افواجی
 [۳] بر کلستان روضه کوردی هم دخی
 [۴] هر حقایق آورده ایتشدی ظهور
 انبیای آورده ادراک ایلدی
 [۵] آورده کوردی نور پیغمبر ندر
 [۶] بطن قرآن آورده ایتشدی ظهور
 [۷] آورده ادراک ایلدی بطن صلات
 [۸] بطن که آورده هم پیدا ایلدی
 جوق مراتب جوق مقامات کوردی او
 [۹] کوردی بر قصر معلای بدل
 اسمنه دیرلردی قصر معرفت
 [۱۰] کوردی بر تخت اسمنه دیرلر رضا
- (ارجعی) یازمش خداوند کریم
 بر قبوکه یامش استاد ازل
 واصل اولمز هرکشی اندن یکا
 برج وباروسی انک غایت لطیف
 حق تعالی روحه اکرام ایلدی
 کیدی کبرای ولایت تاجی
 او مکر باغ حقیقتدی اخی
 جسم و جسمانی دکلدی جمله نور
 اولیای آورده ادراک ایلدی
 مصطفای احمد انور ندر
 آورده ادراک ایلدی نور اوزره نور
 یوق ایدی اول یرده ازمان وجهات
 قرب حق آورده ادراک ایلدی
 جمله انعام الهی سوبسو
 آورده قورمشدی خدای لم نزل
 کیردی قصره روح عالی منقبت
 جیقدی اولدم تحت روح مراتضا

- [۱] تمثیل نفس مطمئنه [۲] تمثیل باطن و ولایت کبرا [۳] تمثیل حقیقت
 [۴] حقایق انبیا [۵] حقیقت محمدیه [۶] حقیقت قرآن [۷] حقیقت صلاة
 [۸] حقیقت کعبه و مراقبه قربیت و مراقبات عظیمه [۹] تمثیل معرفت
 [۱۰] مقام رضا

[۱] بمقامی کوردی چون نفس عزیز
 کلدی ایمان حقیقی اولزمان
 [۲] آورده محفوظ اولدی نفس نازنین
 [۳] بورده نفس اولدی خدادن راضیه
 عبد صافی اولدی نفس بی ریا
 [۴] سوبلد کدی بز سکا قصر متین
 [۵] بر کلیدی وار قبولک محض نور
 [۶] قصر مذکور شش جهتی ای هام
 مؤمن بهدر بو آلتی شی همان
 کیم بو آلتی شیرای مال ایلدی
 انده حفظ ایتدی کرامت معدنی
 ائده در توفیق و قلب نازنین
 [۷] چونکه تملیک ایلدی قصری عموم
 استدی قصری خراب ایتسون لعین
 [۸] مرد مؤمن قلعه قوردی بالتمام
 بودخی بش شیدن اولمشدی مکر
 بر شهادت کلمه سی برده نماز
 بردخی زنکین کشی ویرسون زکات
 کرفقیر اولسه کشی حج ایتسه

توبه کار اولدی هماندم تیز تیز
 اکله دی کیمدر خدای لامکان
 کلز اولدی نزدنه دیو لعین
 نزد حقه همد اولدی مرضیه
 بویله در جمله نفوس اصفا
 بر قبوسی وار ایدی اسمی یقین
 اوکلیده کلمه توحید اولور
 درت جداری برده سطحی برده دام
 شرط ایمان چونکه التی بیگمان
 بپدی قصری اولدم اکال ایلدی
 طفل قلبی کوهی ایمانی
 انده در ایمان ارباب یقین
 کلدی شیطان دنی ایتدی هجوم
 تا که محو اولسون همان ایمان و دین
 اسمنی فرض قلعه سی قویدی بنام
 انلری اکال ایدر شام و سحر
 بر اور و جدر برده ایضای حجاز
 حفظ اولور دشمن دیندن هر جهات
 هم زکاتی ویرمه کوچ یتسه

[۱] ایمان حقیقی [۲] محفوظیت اولیا [۳] نفس راضیه و مرضیه و صافیه
 [۴] تمثیل یقین [۵] تمثیل توحید حقیقی [۶] تمثیل مؤمن به [۷] تمثیل مجاهدات
 بدیو لعین [۸] تمثیل فروضات السبیه

حق انك اكال ايدر نقصانی
 چونكه اكال اولدی فرضلر قلعه سی
 قلعه یی تخریبه ایتدی اهتمام
 [۱] مرد عابد کوردی بوحالی همان
 اسمنه واجب دیدی او قلعه نك
 کوردی طور من دیو مردود لعین
 [۲] اول حصار ی نام و یروب سنت دیدی
 مرد عارف کوردی دشمن بی شمار
 [۳] طور مدی غیرتله ایتدی اهتمام
 اول حصاره مستحب نام سویلادی
 [۴] هر حصاره قویدی عسکر ی حساب
 عسکر اعمال ایدی او زمره لر
 [۵] طور مدی دشمن ینه ایتدی هجوم
 مرد صدیق سعی ایدوب روز و شبان
 چونكه استحکامنی ایتدی تمام
 بویله محکم ایلدی هر یرلری
 [۶] صکره برخندق قازوب تا خارجه
 اسمنه مکروه دیدی اول موقعك
 [۷] چوق محافظ قویدی اول یرده دخی

حفظ ایدر اول قلعده ایمانی
 قوتی آرتردی دشمن زمره سی
 هر طرفدن ایتدی انلر جهد تام
 طشره دن بر قلعه قوردی بیکیان
 حفظنه سعی ایلدی ایمانك
 بر حصار یاپدی همان غایت متین
 دینی سنتله احیا ایلدی
 هر طرفدن ایلش قصد حصار
 بر دها یاپدی حصار اولدی تمام
 برنج و بارو یاپدی اکال ایلدی
 انلره ویردی سلاح مستطاب
 هم سلاح ذکر ایدی بوجه لر
 هر طرفدن جمله قوتله عموم
 بر چوق استحکام ایدندی بیکیان
 امر بالمعروف دیو قیلدی بنام
 انده دوکدی نهی منکر عسکری
 انده مشغول اولدی بر چوق خلیجه
 دیگر اسمی شهید در اول موضعك
 عسکر مندوب ایدی انلر اخی

[۱] تمثیل واجبات [۲] تمثیل سنت نبوی [۳] تمثیل مستجابات [۴] تمثیل
 اعمال صالحه و ذکر [۵] تمثیل امر بالمعروف و نهی عن المنکر [۶] تمثیل شباهات
 [۷] تمثیل مندوبات

[۱] انلره ویردی قوماندان برکشی
 اسمنه تقوا دیدی اول دلبرک
 بویله بویله سعی وجهدایتدی اوقول
 طشرده قالدی بتون دشمن دین
 طورمدی روح ده جهادندن کیرو
 عاقبت برباد ایدوب دشمنانی
 تازمان موته دک هرروز شب
 عاقبت برباد ایدر دشمنانی
 برمکمل مرد اولور ایله ظهور
 ایسته بواولمش اولور اهل شهود
 هم بودر مردم فنا فی الله اخی
 هم بودر هپ اصطلاحلردن مرام
 بو مثالی اکلا دگسه فوزیا
 برکشیده اولسه کر وجد و حال
 دائما بدعتلری ترک ایلسه
 اوکشی اهل سعادتدر همان
 کر شریعتسز اولور سه وجد و حال
 اوچسه ده آلدانمه اویله شیلره
 حاصلی اولمز شریعتسز طریق
 فرض و واجب سنت و مندوبی

[۱] تقوا واستقامت وورع

استقامتدی آنک دائم ایشتی
 رتبه سی اولدی ورع اول رهبرک
 تا که دشمن بولسون ایمانه یول
 طورمدی لکن اوشیطان لعین
 سعی و غیرت ایلدی اول خویرو
 حقه ایصال ایلدی اوز جانی
 اوغراشرسه مرد کامل بویله هپ
 حقه ایصال ایدر اوز جانی
 بویله مردلر مرشد کامل اولور
 هپ بودر هم اهل توحید وجود
 اشته بو مرددر بقا بالله دخی
 بشقه یوقدر راه باطن والسلام
 قائمه هیچ اعمالک غیب وریا
 ایسه سنتلره او امثال
 هم شریعتدن دخی آیرلمسه
 شرع پا که امثال ایت ای جوان
 اهل استدراج اولور اول بد فعال
 کس قنادی تا که دوشسون یرلره
 جمله نک اصلی شریعت ای رفیق
 امر بالمعروفی آدابنی

بو کچوکدر بو بیوکدر سویله مه
هم کراحتلو ایشه هیچ باشله مه
بدعتی ترک ایله هر دم سبباً
عامل اول علمکله فوت ایتمه زمان
هر زمان تربیه ایله نفسکی
لیک یا کیش سویلینلر کرچه چوق
شرع پاکی طوتمیان بولمز ظفر
معرفنده جمله لطف کردکار
هر نه خارجددر شریعتدن عبس
هم طریقت هم حقیقت آنده در
هپ شریعتدر شریعت جمله سی
آدمیتده اولور راه وصول
قلبدکی مشکلمری هپ حل اولور
لیک دقتله اوقونمق استراو

دائماً اجرا ایدوب ترک ایله مه
همده مکروه و حرامی ایشله مه
جمله منکردن قاجین هم دائماً
وار کتابلردن اوقو اوکرن هان
سن شریعتدن آیره کنسکی
هپ شریعتدر طریقت بشقه یوق
آنلره آلدانه ایمانک کیدر
کر طریقت کر حقیقت هر نه وار
جمله سی شرع شریفدن مقتبس
چونکه هر شی شرع پاک ایچنده در
معرفتدر شرع پاک زبده سی
حاصلی کل آدم اول سن آدم اول
بو کتابی کیمکه کر تکرار اوقور
هر سؤالی حل ایدر بو رو برو

سلموا صلو علی نورالمین
عظموا آلاً وصحباً اجمعین

مطلع شمسى معارفدر کوکل الله بیلور
عارفی بیلسه ینه بر عارف بالله بیلور
کوهری قیرمه دیمک بی عقله مجنون کاریدر
چونکه دُرک قدرنی برزکر آکاه بیلور
مرد عارف آه ایدر احوال نفسندن یکا

شیخ محجوب اصانی بیلمز فقط ایواہ بیلور
 اہل عفت صاقلنور جیب فراغہ عرض ایچون
 اہل غفلت فارغ دنیای برکمرہ بیلور
 مستقیم اول مستریخ ایلر سنی مولی کریم
 قدر شہاہینی بیلورسہ فوزیا برشاہ بیلور

خاتمه

کہ حمد و شکرہ لایق بشقہ فرد یوق بیگ اوچیوز اون سکر اولمشدی رومی حزیران اون یدی اولمشدی ایام بتوردم نظم می الحمد لله کہ نام یادہ اولسون بہانہ کسلہ بو جہاندن ہپ سالام آنک ظل معارفوایہ سندہ تشکر ایلرم رب ودودہ شہنشاہ زمانہ عرض و تقدیم دوام عمر و ایام دل آکام بتون دنیا آنک امرندہ اولسون بوارض واسعہ اولسون نکہبان قول اولسون ہپ اکاشاہ و کداسی قیام حشر دک اولسون جہانبان بو دینہ قصد ایدن کمرہلرینی موفق قیل موفق قیل السہی	الہی حمد و شکر اولسون سکاچوق بیگ اوچیوز ہجرتی کچدی یکر می یکر می درت ربیع الاولی تام ہم اثنین کیجہ سی اولمشدی نا کاکام امید وارمکہ نشر اولسون جہانہ دعاہی باعث اولسون بو رسالہم جہانک پادشاہی سایہ سندہ کتوردم بو کتابی چون وجودہ کتابی ایلدم باعز و تکریم خدایا عز و اقبال شہنشاہ فزون اولسون جہانہ سایہ صالسون جناب حضرت (عبدالحمید) خان معین ویاوری اولسون خداسی الہی خاندان آل عثمان خدایا قہر ایدوب بدخواہلرینی جدا قیل شر لرندن پادشاہی
--	---

بتون عسکر مظفر اولہ یارب
 الہی سن قبول ایلہ دعا می
 بو دولتلہ بو ملت بو شہنشاہ
 خدانک کھف حفظندہ بولسون
 الہی آل عثمانہ بقا ویر
 بتون مؤمنلرہ رحم ایلہ یارب
 الہی والدینم بی نوادر
 کرمکارا کرم قیل انلرہ سن
 خدایا درگہ پاک ضیائی
 ضیائیہ طریقن ایلہ مزداد
 الہی حاضر ایلہ خواجکانی
 محمد عشقنہ یارب رحمان
 دخی سلمان وقاسم حرمتیچون
 یحییٰ شیخ خرقانی خدایا
 دخی یوسف دخی ہم نچدوانی
 دخی خواجہ عزیزان حرمتیچون
 کللاک حیرتیچون عزلتیچون
 علاءالدین عطار بخاری
 سمرقندی عیداللہ احرار
 دخی درویش محمد خواجکی ہم
 سرہندی جناب شیخ احمد

دل دشمن معسکر اولہ یارب
 دیسون آمین دعامہ خاص وعامی
 بقا بولسون بو نسبتلہ بودرکاه
 الی یوم القیامہ باقی قالسون
 جہانہ ہر زمان اولسون جہانگیر
 برینک بوینی بوکدرمہ یارب
 عنایت مرحمت عفوہ روادر
 دخی لطف ایست بتون اخوانلرہ سن
 مؤید قیل او باب اولیائی
 انک فیضیلہ اولسون دللر آباد
 کرم نسبتاری طوتسون جہانی
 دخی صدیق ایچون یاحی ومان
 دخی جعفرلہ طیفور عزتیچون
 بعشق فارمدی رب البرایا
 دخی عارف دخی محمود فانی
 دخی بابا محمد دولتیچون
 بہاءالدین شاہک حضر تیچون
 دخی یعقوب چرخی الحصاری
 محمد زاهد فانی کرمکار
 دخی باقی محمد شیخ اکرم
 دخی معصوم وسیف الدین امجد

جناب شيخ بدواني ومظهر
ضياء الملة والدين خالد
دخی احمد ضيانك حرميتچون
بودولت سلطنت سوردکجه مولا
آيرمه بو جماعتدن بنیده
الهی شاهد اول بوکترکدن
اکر وارسه برينک بنده حق
برينک حق وارسه مامضاده
يقامی ويرمه دست خصمه يارب
الهی بوکتابی ايله مبرور
قبول ايتسون رسولک بوکتابی
بنی صديقه صديق ايت خدايا
قبول ايتدر الهی کردکارا
خطامی ستر ايدک اخوان دينم
سزک محتاجکزدر کَم بضاعت
چو توحيدک کتابی بولدی اتمام

دخی مولای عبدالله انور
واروادى جناب شيخ ماجد
بوسرورلر بوييرلر دولتيچون
بو درکاه سایه سنده اولسون اعلا
بو نسبتله سويندر بنده کيده
حلال ايتدم جهانه حقى بن
حلال ايتسون سورسه کر او حقى
الهی راضی قيل يوم الجزاءه
اوکون بندن رضاکی کسمه يارب
برات اولسون بکا محشرده يانور
سوندرسون بو عبد بد نصابی
بونی ساداته عرض ايتدم هدايا
کرمکارا خدا پروردکارا
بکا رحم ايلیککه بک حزيم
ايدک برفاتحه لطف وعنايت
بو فوزی به الهی ايله انعام

صلاة اولسون سلام اولسون رسوله
ختم بولدی مقدس بر رساله

اعاظم علمای فیخام و افخم فضای عظامدن و فاتح درسعام
و مجیز لرندن فاضل متبحر و عارف نحریر بك شهرلی فضیلتلو خواجه
احمد شاكر افندی حضرتلریك تقریض عالی فاضلانہ لریدر .
اجلہ ارباب شریعت و حقیقتك علم تصوف و طریق سلوك حقندہ
اولان کتب و رسائل برکزیدہ لرینی ادیب کامل شاعر مکمل نادر الزمان
صاحب الحصافہ و العرفان بحریہ کاتب لرندن مصطفی فوزی افندی لسان
عربی و فارسیدن لسان ترکی بہ نظماً ترجمہ ایلدیکی کتاب حقایق نصاب
مطالعه عاجزانہم اولوب الحق کتب تصوفك اجلی و ارباب تصوف
و سلوك رهبری و مطالعہ یه لایق بر رسالہ لطیفہ و تحفہ فاخرہ و روضہ
زاهرہ و بدیع النظم اولغله افندی مومی الیہك مساعی مشکورہ سنہ
تشکر و موفقیتی تبریک ایدرم .

مصطفی فوزی حقایق انتساب طرز نادید اوزره یازدی بر کتاب
ایلدی الفظنی سلك لآل جوهر معناده یوقدر اضطراب

اتها

فهرست

صفحه	
۲	مقدمة الكتاب
۹	توحيد عوام واعتقاد اهل سنت
۱۳	توحيد خواص وحقیقت محمدیه
۱۴	مقام تعین اول و ثانی
۱۵	مطلب توحيد آثار
۱۶	توحيد افعال و صفات و توحيد ذات و توحيد خواص الخواص
۱۷	توحيد شهودی و توحيد وجودی
۲۱	مهمات سیروسلوك
۲۵	باب شریعت و ابواب الهیه نك وجود انسانیه به تطبیق و تمثیل
۲۸	باب طریقت
۲۹	باب حقیقت و باطن شریعت و فنا و بقا
۳۱	ابواب الهیه نك یکدیگره تطبیق و تمثیل و شریعت و حقیقتك لازم و ملزوم اولدینی
۳۲	صورتسز معنا ظاهر سز باطن و شریعتسز حقیقت اولدینی و انك تمثیل
۳۵	باب معرفت
۳۹	تمثیل معراج روحانی بمعراج جسمانی نبوی و تطبیق معراج بابواب الهیه و باسفار اربعه
۴۳	معراج نبوی علیه صلوات الله الملك القوی
۴۹	تخمیس نعت رسول و بقیة معراج و نعوت سائر
۶۳	در بیان زبده سیروسلوك روحانی و تمثیلات مقامات و اصطلاحات معنوله
۸۰	خاتمه در بیان توسل سادات عظام و محمد شهنشاه جهان خلد الله خلافته الى نهاية الدوران

خطا و صواب جدولی

صوب	خطا	سطر	صفحه
رموز	ام	۱۱	۱۱
قلبه	له	۱۱	۱۱

Süleymaniye U. Kütüphanesi

KİEN Tarihî Ağa Tekkesi

Yeni

Eski Nayirino 388

ÖZGEÇMİŞ

Ad Soyad : Melike Kapıcıoğlu
Doğum Tarihi ve Yeri : Trabzon-1984
E-posta : kapicioglu.m@hotmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

Lisans : 2012, Yakın Doğu Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.(Burslu)

Yüksek Lisans : 2016, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler

SUNDUĞU BİLDİRİLER

“Mustafa Fevzi Bin Numan’ın Mi’râc-nâmesinde Motifler”, II. Uluslar Arası Sosyal Bilimler Sempozyumu Alanya, 2017